

Rhif: WG46411

Llywodraeth Cymru
Dogfen Ymgynghori

Diwygio'r Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Addysgu athrawon yfory

Dyddiad cyhoeddi: 1 Rhagfyr 2022

Camau gweithredu: Ymatebion erbyn 19 Ionawr 2023

Trosolwg

Nod yr ymgynghoriad hwn yw cael barn rhanddeiliaid ar fersiwn ddiwygiedig o'r Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru (y 'Meini prawf').

O dan ddeddfwriaeth i ddyfarnu Statws Athro Cymwysedig (SAC), rhaid i bob rhaglen addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru gael ei hachredu yn erbyn y Meini prawf. Mae Statws Athro Cymwys yn ofyniad statudol ar gyfer gweithio fel athro mewn ysgolion a lleoliadau a gynhelir yng Nghymru.

Sut i ymateb

Dylid anfon ymatebion i'r ymgynghoriad hwn drwy e-bost neu drwy'r post i'r cyfeiriad isod erbyn **19 Ionawr 2023** fan bellaf.

- Cwblhau ein ffurflen ar-lein
- Lawrlwytho, cwblhau ein ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a'i hanfon dros e-bost i ITEducationAddysgGA@gov.wales Dylech gynnwys y rhif cyfeirnod **WG46411** yn llinell pwnc eich e-bost
- Lawrlwytho, cwblhau ein ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a'i hanfon i'r cyfeiriad isod.

Gwybodaeth bellach a dogfennau perthnasol

Gellir gwneud cais am fersiynau o'r ddogfen hon mewn print bras, Braille neu mewn ieithoedd eraill.

Gellir dod o hyd i ddogfennau'r ymgynghoriad ar wefan Llywodraeth Cymru yn llyw.cymru/ymgyngoriadau

Manylion cyswllt

I gael rhagor o wybodaeth:

Cangen Addysg Gychwynnol Athrawon

Is-adran Addysgeg, Arweinyddiaeth a Dysgu Proffesiynol

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd

CF10 3NQ

e-bost: ITEducationAddysgGA@gov.wales

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg: <https://gov.wales/refresh-criteria-accreditation-initial-teacher-education-wales>

@LIC_Addysg

Facebook/AddysgCymru

Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data y DU (GDPR y DU)

Llywodraeth Cymru fydd rheolydd data unrhyw ddata personol rydych yn eu darparu fel rhan o'ch ymateb i'r ymgynghoriad. Bydd Gweinidogion Cymru yn dibynnu ar y pwerau statudol sydd ganddynt i brosesu'r data personol hyn a fydd yn eu galluogi i wneud penderfyniadau hyddysg ar y ffordd y maent yn cyflawni eu swyddogaethau cyhoeddus. Bydd unrhyw ymateb a anfonwch atom yn cael ei weld yn llawn gan staff Llywodraeth Cymru sy'n gweithio ar y materion y mae'r ymgynghoriad hwn yn ymdrin â hwy neu drefnu ymgynghoriadau ar gyfer y dyfodol. Lle mae Llywodraeth Cymru yn ymgymryd â gwaith dadansoddi pellach o'r ymatebion i'r ymgynghoriad, yna gellir comisiynu trydydd parti achrededig i gynnal y gwaith hwn (e.e. sefydliad ymchwil neu gwmni ymgynghori). Ymgymerir ag unrhyw waith o'r fath o dan contract yn unig. Mae telerau ac amodau safonol Llywodraeth Cymru ar gyfer contractau o'r fath yn nodi gofynion caeth ar gyfer prosesu data personol a'u cadw'n ddiogel.

Er mwyn dangos bod yr ymgynghoriad wedi'i gynnal yn gywir, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ddogfen hon. Mae'n bosibl hefyd y byddwn yn cyhoeddi'r ymatebion yn llawn. Fel arfer, bydd enw a chyfeiriad (neu ran o gyfeiriad) yr unigolyn neu'r sefydliad a anfonodd yr ymateb yn cael eu cyhoeddi gyda'r ymateb. Os nad ydych yn dymuno i'ch enw a'ch cyfeiriad gael eu cyhoeddi, nodwch hynny wrth i chi ddychwelyd eich ymateb. Byddwn wedyn yn eu dileu cyn cyhoeddi. Dylech hefyd fod yn ymwybodol o'n cyfrifoldebau o dan ddeddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth.

Os caiff eich manylion eu cyhoeddi fel rhan o'r ymateb i'r ymgynghoriad, yna caiff yr adroddiadau hyn a gyhoeddir eu cadw am gyfnod amhenodol. Fel arall, bydd unrhyw ddata a ddelir gan Lywodraeth Cymru amdanoch yn cael eu cadw am gyfnod amhenodol.

Eich hawliau

O dan y ddeddfwriaeth diogelu data, mae gennych yr hawl:

- i wybod am y data personol a ddelir amdanoch chi a'u gweld
- i'w gwneud yn ofynnol inni gywiro gwallau yn y data hynny
- i wrthwynebu prosesu data neu gyfyngu ar brosesu data (o dan amgylchiadau penodol)
- i ofyn i'ch data gael eu 'dileu' (o dan amgylchiadau penodol)
- i gludadwyedd data (o dan amgylchiadau penodol)
- i gyflwyno cwyn i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, ein rheoleiddiwr annibynnol ar gyfer diogelu data.

I gael rhagor o fanylion am y wybodaeth y mae Llywodraeth Cymru yn ei chadw ac at ba ddiben, neu os hoffech arfer eich hawl o dan Reoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data y DU, gweler y manylion cyswllt isod:

Swyddog Diogelu Data:
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
CAERDYDD
CF10 3NQ
e-bost:
Data.ProtectionOfficer@llyw.cymru

Mae manylion cyswllt Swyddfa'r
Comisiynydd Gwybodaeth fel a ganlyn:
Wycliffe House
Water Lane
Wilmslow
Cheshire SK9 5AF
Ffôn: 01625 545 745 neu
0303 123 1113
Gwefan: <https://ico.org.uk/>

Cynnwys

Cyflwyniad	2
Pam ein bod yn diwygio'r Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru?	2
Beth sydd wedi newid yn y ddogfen Meini Prawf ddiwygiedig?	3
Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru	9
Crynodeb gweithredol	9
Addysgu fel taith broffesiynol gydol gyrfa	10
Y meini prawf ar gyfer achredu addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru	11
Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru	13
1. Gweledigaeth o'r athrawon sydd eu hangen yng Nghymru	13
2. Gweledigaeth o'r modd y mae athrawon dan hyfforddiant yn dysgu	14
3. Gweledigaeth o sut i gyflawni hynny – ysgolion a SAUau yn gweithio mewn partneriaeth	16
Adran B: Strwythurau, prosesau a mewnbwnau rhaglenni AGA	18
4. Strwythurau a phrosesau rhaglenni	18
5. Mewnbwn rhaglenni	28
Adran C: Canlyniadau'r rhaglenni	38
6. Canlyniadau'r rhaglenni – safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig	38
Rhestr termau	41
Cyfeiriadau	44
Atodiad 1: Estyn ac arolygu AGA yng Nghymru	47
Atodiad 2: Gofynion mynediad ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru	48
Atodiad 3: Safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig – mwy o gyngor i bartneriaethau AGA wrth gynllunio rhaglenni	50
Cyflwyniad	50
Addysgeg	50
Cydweithio	55
Dysgu proffesiynol	56
Arloesi	57
Arweinyddiaeth	57
Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY	59
Recriwtio: gwybodaeth dechnegol i Bartneriaethau	60
Meini prawf ar gyfer rhaglen AGA gynradd i raddedigion ag arbenigedd ADY	60
Cwestiynau'r ymgynghoriad	62

Cyflwyniad

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yn llawn pa mor bwysig yw ein proffesiwn addysgu fel ffactor sy'n allweddol i gyflawni ein gweledigaeth a rennir ar gyfer addysg yng Nghymru. Mae diwygio addysg gychwynnol athrawon (AGA) yng Nghymru yn elfen allweddol o'n gwaith i gefnogi'r proffesiwn addysgu.

Gwnaeth adroddiad yr Athro Furlong ¹'Teaching Tomorrow's Teachers', argymhellion i ddiwygio'r system AGA yng Nghymru â chysylltiadau clir i adroddiad yr Athro Donaldson 'Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru'² (Llywodraeth Cymru, 2015), gan nodi'r weledigaeth ar gyfer datblygu'r athrawon a fyddai eu hangen yng Nghymru i gyflawni ein dyheadau.

Aeth iteriad cyntaf y 'Meini prawf ar gyfer achredu addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru' (y 'Meini prawf'), a gyhoeddwyd yn 2017³, ac a ddrafftwyd gan yr Athro Furlong a Fforwm Arbenigol Addysg Gychwynnol i Athrawon, ati i egluro'r gofynion newydd ar gyfer AGA yng Nghymru:

- Rôl ganolog i ysgolion
- Rôl gliriach i brifysgolion
- Cydberchnogaeth o ran rhaglen addysg gychwynnol athrawon
- Cyfleoedd strwythuredig i gysylltu addysg ysgolion a phrifysgolion
- Canolrwydd gwaith ymchwil a mathau eraill o dystiolaeth systematig

Pennodd y Meini prawf fframwaith lefel uchel gyda'r nod o sicrhau ansawdd AGA yng Nghymru ar gyfer athrawon dan hyfforddiant fel y gellid rhoi sicrwydd iddyn nhw, a'r sector addysg yn fwy cyffredinol, bod rhaglenni AGA o ansawdd uchel, yn drylwyr ac yn briodol yn broffesiynol i baratoi athrawon newydd yn llwyr i ddechrau gweithio yn y proffesiwn addysg ac i addysgu mewn ysgolion yng Nghymru.

Mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio safbwyntiau rhanddeiliaid ar fersiwn ddiwygiedig o'r Meini prawf.

Bydd y Meini prawf diwygiedig hyn yn llywio rhaglenni AGA yn y dyfodol a achredir gan Fwrdd Achredu Addysg Athrawon Cyngor y Gweithlu Addysg ac yn arwydd o'r ymrwymiad cenedlaethol parhaus i'r diwygiadau a'r daith barhaus tuag at sicrhau proffesiwn addysgu o ansawdd uchel a gefnogir yn dda.

Pam ein bod yn diwygio'r Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru?

Mae pob rhaglen AGA â Statws Athro Cymwysedig (SAC) yng Nghymru a gyflwynwyd o flwyddyn academaidd 2019/20 wedi cael eu hachredu yn erbyn y ddogfen Meini prawf gwreiddiol am gyfnod cyfyngedig o amser. Daw'r cyfnod achredu cyntaf i ben yn fuan a bydd angen i Bartneriaethau AGA ail-achredu eu darpariaeth er mwyn parhau i gyflwyno AGA yng Nghymru.

Mae llawer wedi newid yn y system addysg yng Nghymru ers i'r Meini prawf gael eu cyhoeddi gyntaf; deddfwriaeth newydd, ymrwymadau Gweinidogol, ac ymchwil i'r system

¹ [Adolygiad o hyfforddiant cychwynnol athrawon 2015: addysgu athrawon yfory | LLYW.CYMRU](#)

² [Dyfodol Llwyddiannus: adolygiad o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu | LLYW.CYMRU](#)

³ [Achredu addysg gychwynnol i athrawon | LLYW.CYMRU](#)

addysg yng Nghymru a'r system AGA⁴⁵⁶⁷⁸. Cydnabu Llywodraeth Cymru'r angen i fyfyrion ar y rhain a chefnogi blaenoriaethau'r system addysg yn dilyn pandemig COVID-19. Felly cynhaliwyd y gwaith o adolygu a diwygio'r Meini prawf er mwyn sicrhau bod AGA yng Nghymru yn parhau i gefnogi'r system addysg ac yn parhau i sicrhau darpariaeth o ansawdd uchel i athrawon dan hyfforddiant.

Datblygwyd y Meini Prawf diwygiedig hyn ar y cyd â'r sector AGA drwy grŵp llywio gan gynnwys cynrychiolwyr o: ysgolion Partner AGA a SAUau, Cyngor y Gweithlu Addysg, Estyn a'r Athro Furlong. Rhoddodd Arbenigwyr rhyngwladol ar AGA safbwynt arbenigol allanol hefyd i sicrhau disgwrs fanylach dros gyfnod y prosiect. Dros dymor yr haf, cysylltwyd â rhanddeiliaid yn uniongyrchol a'u gwahodd i roi tystiolaeth ynghylch AGA yng Nghymru ynghyd â defnyddio eu rhwydweithiau eu hunain i wahodd pobl eraill i gymryd rhan. Defnyddiwyd yr ymatebion gan rhanddeiliaid i lywio trafodaethau'r grŵp llywio a'r Meini Prawf diwygiedig.

Nod y Meini Prawf diwygiedig yw sicrhau bod rhaglenni AGA newydd a rhai a ailachredwyd yng Nghymru yn llwyr:

- adlewyrchu'r diwygiadau addysgol sefydledig yng Nghymru, gan ymgorffori newidiadau deddfwriaethol a chyfeiriadau at y canllawiau diweddaraf ar faterion cysylltiedig,
- adlewyrchu'r gwersi a ddysgwyd o'r 'cylch' cyntaf o achrediaid a darpariaeth achrededig, i sicrhau bod y weledigaeth a'r broses o roi rhaglenni AGA ar waith yn amlwg i bawb dan sylw wrth gyflwyno a chefnogi AGA
- codi ein huchelgeisiau a'n disgwyliadau ar gyfer rhaglenni AGA a Phartneriaethau i gefnogi ein huchelgais ar gyfer AGA o'r radd flaenaf yng Nghymru.

Beth sydd wedi newid yn y ddogfen Meini Prawf ddiwygiedig?

Erys ein gweledigaeth a'r egwyddorion sylfaenol ar gyfer AGA yng Nghymru; mae'r meini prawf yn amlinellu model lle mae gan ysgolion a sefydliadau addysg uwch (SAUau) ran gyfartal i'w chwarae wrth gynnig y cydbwysedd rhwng theori ac ymarfer i sicrhau profiad dysgu o ansawdd uchel i athrawon y dyfodol.

Bydd Llywodraeth Cymru'n parhau i ddefnyddio'r Meini prawf i amlinellu cyfrifoldebau ysgolion a SAUau i sicrhau ansawdd ein darpariaeth AGA ar gyfer athrawon dan hyfforddiant a sicrhau galluedd mewn rolau allweddol addysgwyr athrawon er mwyn sicrhau 'athrawon yfory'. Rydym yn parhau i ystyried bod addysgu yn ymdrech ymarferol iawn a hynod deallusol ac mae'r Meini Prawf yn parhau i gefnogi'r dull gweithredu hwn.

Nod y Meini Prawf o hyd yw sicrhau AGA cyson, o ansawdd uchel, gyda chyfle i ddangos arloesedd. Mae gan athrawon dan hyfforddiant hawl i gael rhaglenni o ansawdd uchel sy'n eu cefnogi i fod yn weithwyr proffesiynol ac mae'r fframwaith deallusol yn galw am ddulliau arloesol, sydd wedi'u llywio gan dystiolaeth, ac yn eu cydbwysu, ar gyfer darpariaeth gyson,

⁴ Llywodraeth Cymru (2018). [Gwerthusiad o ddarpariaeth Cyfrwng Cymraeg mewn Addysg Gychwynnol i Athrawon | LLYW.CYMRU](#)

⁵ OECD (2021). Teachers' professional learning study: Diagnostic report for Wales https://www.oecd-ilibrary.org/education/teachers-professional-learning-study-diagnostic-report-for-wales_caf912c7-en

⁶⁶ OECD (2018). *Developing schools as learning organisations in Wales*; <http://www.oecd.org/education/developing-schools-as-learning-organisations-in-wales9789264307193-en.htm>

⁷ OECD (2019) *A Flying Start: Improving Initial Teacher Preparation Systems*

⁸ OECD (2019). *ITE programme accreditation in Wales as a means to strengthen research-informed initial teacher education programmes*. <http://www.oecdteacherready.org/promising-practice/ite-programme-accreditation-in>

o ansawdd uchel. Mae hyn yn galluogi ein hathrawon newydd i fod yn barod i fod yn rhan o'r proffesiwn addysgu ac i gefnogi blaenoriaethau hirdymor Llywodraeth Cymru⁹¹⁰¹¹¹².

Bydd ysgolion a SAUau yn chwarae rhan allweddol yn addysg athrawon dan hyfforddiant ynghyd â phartneriaid allweddol eraill, fel awdurdodau lleol, sefydliadau gwella ysgolion, Cyngor y Gweithlu Addysg, Estyn, Llywodraeth Cymru, a chymdeithasau proffesiynol eraill sy'n cymryd rhan yn system addysgol Cymru ac sy'n ei chefnogi.

Lle'r oedd dystiolaeth rhanddeiliaid yn arbennig o gryf mewn rhai meysydd neu themâu, rydym wedi adlewyrchu hyn yn y crynodeb isod gan gynnwys ein hymateb a'r newidiadau a wnaed i'r ddogfen Meini Prawf.

Hoffai Llywodraeth Cymru ddiolch i'r holl randdeiliaid a roddodd dystiolaeth ac a gyfrannodd at y broses; roedd hyn yn elfen hanfodol o'r gwaith hwn, gan bennu'r cyfeiriad a'r momentwm, i lywio a datblygu'r ddogfen ddrafft o'r Meini Prawf diwygiedig a gyflwynir yma i ymgynghori arni.

Crynodeb gweithredol

Mae'r adran 'Crynodeb gweithredol' bellach yn dechrau drwy grynhoi'r daith o ddiwygio AGA ers cyhoeddi'r adroddiad 'Addysgu Athrawon Yfory' a'r modd y mae'r ddogfen Meini prawf yn rhan o'r diwygiadau hynny.

Mae'r isadran nesaf yn nodi rôl AGA a'i lle yn natblygiad a thwf proffesiynol athro. Mae'r adran hon hefyd yn amlinellu dyheadau ehangach Llywodraeth Cymru ar gyfer y proffesiwn addysgu yng Nghymru.

Mae'r isadran derfynol yn cynnwys nodau'r Meini Prawf ac mae'n amlinellu strwythur y ddogfen. Drwy'r crynodeb gweithredol, mae'r cyfeiriadau at bolisiau, deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig wedi'u diweddarau a'u gwneud yn fwy cynhwysfawr er mwyn galluogi'r darllenydd i ddod o hyd i wybodaeth berthnasol yn rhwydd i ddeall sefyllfa ehangach addysgu yng Nghymru a rôl y ddarpariaeth AGA ynddi.

Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Mae Adran A 'Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru' (y 'Weledigaeth') wedi'i datblygu o'i hiteriad presennol. Fodd bynnag, mae'n cyflwyno'r athroniaeth wreiddiol ar gyfer AGA yng Nghymru fel yr amlinellir yn 'Addysgu Athrawon Yfory' a dogfen wreiddiol y Meini prawf.

Roedd y rhan fwyaf o'r dystiolaeth gan randdeiliaid ar yr adran hon yn gadarnhaol, gyda rhanddeiliaid yn cefnogi ac yn gwerthfawrogi'r meddwl deallusol, ei athroniaeth sylfaenol a'i rôl o fewn AGA yng Nghymru. Nod y newidiadau yw egluro'r meddwl deallusol y tu ôl i'r Weledigaeth i'r darllenydd ac felly'r ffordd o feddwl sydd ei hangen i gynllunio strwythur, cynnwys a chanlyniadau rhaglenni AGA (fel y cwmpesir yn Adrannau B ac C o'r Meini prawf). Mae'r adran wedi'i strwythuro i fod yn haws ei darllen ac i egluro pob cam o'r broses feddwl sy'n ofynnol, gan nodi'r meysydd a'r amcanion allweddol sy'n adeiladu tuag at y Weledigaeth y dylai pawb sy'n rhan o'r broses o gyflwyno a chefnogi ATA yng Nghymru ymgysylltu ynddi a bod yn rhan annatod ohoni.

⁹ [Cymraeg 2050: strategaeth y Gymraeg | LLYW.CYM](#)

¹⁰ [Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg \(Cymru\) | LLYW.CYMRU](#)

¹¹ [Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol | LLYW.CYMRU](#)

¹² [Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol | LLYW.CYMRU](#)

Adran B: Strwythurau, prosesau a mewnbynnau rhaglenni AGA

Mae'r adran hon yn dal i gynnwys yr isadrannau 4 a 5, 'Strwythurau a phrosesau rhaglenni' a 'Mewnbynnau rhaglenni'. Roedd llawer os nad y rhan fwyaf o'r dystiolaeth gan randdeiliaid, mewnbwn arbenigol ar AGA, a thrafodaethau grwpiau llywio yn ymwneud â'r adrannau hyn o'r Meini Prawf.

Gwnaeth dystiolaeth gan randdeiliaid na chaiff ei hadlewyrchu yn y newidiadau i'r ddogfen Meini Prawf geisiadau penodol a manwl ar ddiwygiadau a chynnwys yr oedd y grŵp llywio a Llywodraeth Cymru o'r farn eu bod yn amhriodol ar gyfer fframwaith lefel uchel. Roedd y ceisiadau hyn yn gyd-destunol iawn fel arfer, ac nid oeddent yn amodau priodol ar gyfer fframwaith ar gyfer Cymru gyfan sydd â'r nod o gefnogi AGA ar draws cyd-destunau amrywiol. Gallai lefelau uchel o ragnodi hefyd atal arloesedd yn y dyfodol.

Fodd bynnag, roedd y dystiolaeth hon yn ddefnyddiol iawn tuag at feithrin dealltwriaeth ehangach o anghenion presennol y sector addysg, gan adlewyrchu llawer o'r gwersi a ddysgwyd wrth gyflwyno'r rhaglenni AGA newydd cyn ac yn ystod y pandemig (mis Medi 2019 ymlaen). Felly, bwriedir i'r newidiadau a wnaed adlewyrchu'r sector AGA sefydledig, y gwersi a ddysgwyd, ac eglurder ac ansawdd cynyddol y ddarpariaeth AGA ers i'r rhaglenni gael eu hachredu gyntaf. Maent yn pennu'r cyfeiriad tuag at ddatblygu ein nodau ar gyfer darpariaeth AGA ardderchog yng Nghymru.

Is-adran 4: Strwythurau a phrosesau rhaglenni

Mewn perthynas â'r disgwyliadau yn adran 4.1 'Arwain a rheoli'r bartneriaeth' mae llawer o'r cynnwys wedi parhau ond mae'r geiriad yn gryfach mewn rhai agweddau ac yn fwy amlwg.

Roedd rhai rhanddeiliaid yn pryderu ynghylch rolau a chyfrifoldebau Partneriaethau AGA mewn perthynas â recriwtio athrawon dan hyfforddiant a defnyddiwyd awgrymiadau a wnaed mewn perthynas â chynnwys y broses Cynllunio a Chyflenwi Athrawon yn y Meini Prawf i sicrhau cyflenwad digonol o athrawon ar gyfer y gweithlu. Ar hyn o bryd, mae agweddau ar recriwtio wedi'u cynnwys yn y Meini prawf lle sonnir am sicrhau darpariaeth o ansawdd.

Mae recriwtio athrawon yn broblem ledled y byd a phrin yw'r rheolaeth a'r cyfrifoldeb sydd gan Bartneriaethau AGA dros y gronfa o ymgeiswyr addas y gallant recriwtio ohoni. Gan mai diben y Meini Prawf yw sicrhau ansawdd rhaglenni AGA ar gyfer athrawon dan hyfforddiant, byddai newidiadau posibl a allai arwain at ddileu darpariaeth AGA achrededig, o ganlyniad i lefelau recriwtio nid oherwydd ansawdd gwael, yn niweidiol iawn i'r rhanbarthau dan sylw, gan gynnwys darpar ymgeiswyr i raglenni AGA ac ysgolion yng Nghymru.

Bydd y prosesau a'r polisiau sy'n ymwneud â chyflenwi'r gweithlu yn parhau i gael eu rheoli ar wahân ac mae'r dystiolaeth gan randdeiliaid wedi llywio'r gwaith y mae Llywodraeth Cymru'n parhau i'w wneud i sicrhau bod addysgu yn broffesiwn deniadol a gwerth chweil. Atgyfnerthwyd y Meini Prawf yn yr adran hon a'u gwneud yn fwy amlwg mewn perthynas â'r gofynion ar gyfer strategaethau recriwtio Partneriaethau AGA a sicrhau eu bod yn cyd-fynd â chynlluniau recriwtio cenedlaethol Llywodraeth Cymru, fel y 'Cynllun Recriwtio Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar gyfer Addysg Gychwynnol i Athrawon'¹³, a blaenoriaethau allweddol eraill.

Mae'r adran yn parhau ag is-adran newydd 4.1.1 'Rôl AGA mewn proffesiwn sy'n seiliedig ar ymchwil'. Awgrymodd adborth o'r sector AGA ac arbenigwyr AGA rhyngwladol y dylai rôl

¹³ [Cynllun Recriwtio Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar gyfer Addysg Gychwynnol i Athrawon | LLYW.CYMRU](#)

ymgysylltu ag ymchwil ar draws cyd-destunau amrywiol Partneriaethau AGA i gefnogi datblygiad athrawon dan hyfforddiant gael ei hegluro'n well yn y Meini prawf, gyda disgwyliadau clir yn cael eu nodi ar gyfer rhaglenni AGA a'r Partneriaethau sy'n eu cyflwyno.

Gyda Phartneriaethau AGA mae adran 4.2 'Meini prawf ar gyfer cynnwys ysgolion yn y Bartneriaeth' wedi'i hehangu i fod yn fwy amlwg ac yn gryfach o ran ei disgwyliadau. Mae hyn er mwyn galluogi Partneriaethau AGA i ddewis ysgolion Partner yn hyderus, a gydnabyddir yn y system ar gyfer darpariaeth o ansawdd uchel sy'n addas i athrawon dan hyfforddiant ffynnu a datblygu. Gwnaed y newid hwn mewn perthynas ag adborth gan y Partneriaethau AGA a'r arbenigwyr AGA. Mae gwybodaeth a manylion am ysgolion bach, yr arferent fod wedi'u cynnwys mewn is-adran ddiweddarach hefyd wedi'i symud i'r adran hon.

Mae adran newydd 4.4 'Rolau a chyfrifoldebau Ysgolion Partner Arweiniol' bellach yn nodi'r gofynion i'r aelodau allweddol hyn o'n Partneriaethau AGA. Nod yr adran newydd hon yw egluro i bawb sy'n ymwneud ag AGA y rôl benodol a hanfodol sydd gan yr ysgolion hyn mewn darpariaeth AGA yng Nghymru, a sicrhau bod arferion da a nodir ym mhob rhan o'r ddarpariaeth AGA bresennol yn cael ei chefnogi a'i hymgorffori ymhellach.

Mae Adran 4.5 'Rôl SAUau' wedi'i diwygio i fod yn fwy amlwg ac i groesgyfeirio â rhannau perthnasol eraill o'r Meini Prawf sy'n nodi ymhellach rôl SAUau i sicrhau darpariaeth AGA o ansawdd uchel.

Roedd tystiolaeth a ddaeth o bob rhan o'r sbectwm o randdeiliaid ar yr adran bresennol 'Y Gymraeg' (adran 4.6 bellach) yn fwiadol ac yn hanfodol i ailddiffinio'r rhan hon o'r Meini Prawf. Er bod rhywfaint o dystiolaeth yn ymwneud â recriwtio, nid oedd hon yn briodol i'w chynnwys fel y nodwyd uchod. Fodd bynnag, mae rhai agweddau wedi'u cynnwys fel rhan o'r gofynion cryfach ar gyfer strategaethau recriwtio'r Bartneriaeth neu cânt eu cynnwys mewn dogfennau eraill gan Lywodraeth Cymru fel 'Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg'¹⁴.

Diweddarwyd yr adran hon i adlewyrchu gwaith a wnaed gan Bartneriaethau AGA ar fframwaith y Gymraeg mewn partneriaeth â'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol ers 2018, a'r newidiadau a wnaed mewn perthynas â'r gwaith a'r disgwyliadau ehangach ar gyfer y Gymraeg o dan y cwricwlwm newydd i Gymru a Cymraeg 2050.

Mae'r Meini Prawf bellach yn ei gwneud yn ofynnol i Bartneriaethau AGA gael dull gweithredu mwy strategol ar gyfer y Gymraeg o fewn ei staff a'i strwythurau ei hun ac mae'n datblygu'r disgwyliadau ar gyfer meithrin sgiliau iaith Gymraeg athrawon dan hyfforddiant yn ystod eu hastudiaethau yn y rhaglen AGA.

Is-adran 5: Mewnbyn rhaglenni

Newidiwyd trefn yr adran hon. Mae croesgyfeirio yn y ddogfen a chyfeiriadau cyfoes i ddeddfwriaeth a chanllawiau allweddol wedi'u cynnwys i egluro'r disgwyliadau ar gyfer cynnwys a strwythurau rhaglenni AGA i'r darllenydd. Diweddarwyd y cynnwys i adlewyrchu'r broses o roi deddfwriaeth a pholisïau ar waith, gan gynnwys y Cwricwlwm i Gymru a'r Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol ynghyd â thynnu sylw at flaenoriaethau allweddol fel cynhwysiant cymdeithasol a mynd i'r afael ag effaith tlodi ar ddysgwyr.

Wrth adolygu'r dystiolaeth gan randdeiliaid ac mewn trafodaeth â'r grŵp llywio, daeth yn amlwg y gall iteriad presennol y Meini Prawf fod yn atal arloesedd mewn darpariaeth yn anfwriadol ac y gallai fod yn gliriach ynghylch diben AGA â Statws Athro Cymwysedig yng

¹⁴ [Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg | LLYW.CYMRU](#)

Nghymru. Tynnodd cryn dipyn o dystiolaeth o ysgolion arbennig hefyd sylw at ddiffyg eglurder posibl ar rôl ysgolion arbennig mewn AGA. Mewn ymateb i'r dystiolaeth hon ac er mwyn sicrhau y gallai AGA yng Nghymru ddatblygu wrth i'r cwricwlwm newydd gael ei roi ar waith, ailysgrifennwyd yr adrannau 5.3 'Mathau o Gyrsiau' a 5.4 'Cynllun y cwrs a'r meysydd astudio' i fod yn gliriach ynghylch y gofynion, gan roi cyfle i ddatblygu mathau eraill o raglen AGA y gall Partneriaethau AGA ddewis eu harchwilio. Diweddarwyd yr adrannau hyn hefyd i fod yn gliriach ynghylch y disgwyliadau ar gyfer lleoliadau profiad mewn ysgol. Drafftwyd atodiad newydd hefyd a thrafodir gwybodaeth am Atodiad 4 'Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY' yn nes ymlaen.

Diwygiwyd Adran 5.5 Gofynion mynediad a gweithdrefnau dethol i adlewyrchu'r gwersi a ddysgwyd yn ystod pandemig COVID-19.

Diweddarwyd Adran 5.6 'Cwricwlwm i Gymru ac astudiaethau pwnc' i adlewyrchu'r cwricwlwm newydd gyda chyfeiriadau wedi'u diweddarau i ddeddfwriaeth, codau a chanllawiau i gefnogi Partneriaethau AGA. Diweddarwyd ystyriaethau ynghylch astudiaethau pwnc mewn AGA hefyd i adlewyrchu'r newidiadau a wnaed yn adrannau 5.3 a 5.4 i gefnogi arloesedd ac i sicrhau ansawdd y mathau newydd posibl o ddarpariaeth AGA.

Mae adran newydd 5.7 'Nodi a diwallu anghenion dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol' wedi'u cynnwys i egluro'r gofynion a'r disgwyliadau o dan y Cod a'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol o fewn rhaglenni AGA.

Mae'r adran ar lesiant wedi'i symud i 5.8 ac wedi'i diwygio i adlewyrchu'r 'Fframwaith ar sefydlu dull ysgol gyfan ar gyfer llesiant emosiynol a meddyliol' er mwyn sicrhau y gall Partneriaethau AGA adlewyrchu strategaethau a pholisïau ysgolion a chyd-fynd â nhw gyda'r nod o gefnogi eu Hysgolion Partner, eu dysgwyr a'u hathrawon dan hyfforddiant.

Er mwyn bod yn gliriach i'r darlennydd, mae'r adran 'Cynnwys Rhaglenni' bellach yn cyfuno adrannau 'Astudiaethau Craidd' ac 'Astudiaethau proffesiynol ac addysgegol' y Meini prawf presennol i adlewyrchu'r newidiadau mewn addysg ers cyhoeddi'r Meini prawf am y tro cyntaf yn 2017. Mae'r adran ar brofiad mewn ysgol hefyd wedi'i diwygio i fod yn haws ei darllen.

Dylid sicrhau bod dystiolaeth gan randdeiliaid a nodwyd yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn yn fwy amlwg gan adlewyrchu dulliau gweithredu gwrth-hiliol sy'n ofynnol o fewn y sector addysg yng Nghymru. Mae hyn wedi'i gynnwys yn y diwygiadau i adran 5.11 'Deddf Cydraddoldeb 2010 a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)'

Gwnaed mân newidiadau i is-adran 5.12 i fod yn gliriach i'r darlennydd ac i adlewyrchu mân newidiadau a wnaed i weddill y testun.

Adran C: Canlyniadau'r rhaglenni

Mae Adran 6 'Canlyniadau'r rhaglenni – safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig' wedi'u diwygio i fod yn gliriach ar y defnydd o'r safonau ar gyfer dyfarnu SAC. Mewn ymateb i dystiolaeth gan randdeiliaid, mae is-adran 6.2 'Safonau ar gyfer sefydlu' hefyd wedi'u diwygio i adlewyrchu'r gydbertynas waith gryfach rhwng y cyrff sy'n gyfrifol am sefydlu ANGau a Phartneriaethau AGA. Mae'r iaith wedi'i gwneud yn gryfach er mwyn tynnu sylw at arferion da presennol a chydberthnasau cryfach ym mhob rhan o'r sector i helpu Partneriaethau AGA a'r rheini sy'n gyfrifol am sefydlu i gydweithio mwy fyth, gan ymgorffori

polisiâu a phrosesau a all sicrhau trosglwyddiad llwyddiannus i athrawon newydd o AGA i gael eu sefydlu.

Adrannau Rhestr Termau a Chyfeiriadau

Mae'r adrannau hyn o'r ddogfen wedi'u diweddarau i adlewyrchu'r newidiadau yng nghorff y testun ac maent yn adlewyrchu deddfwriaeth bresennol, canllawiau a gwaith ymchwil i systemau ac ymarfer addysg llwyddiannus a effeithiodd ar y broses o ddrafftio'r Meini prawf diwygiedig.

Atodiad 1: Arolygu AGA yng Nghymru a monitro rhaglenni AGA yn erbyn y Meini Prawf Achredu

Bydd Estyn yn parhau i chwarae rôl yn arolygu AGA yng Nghymru a chaiff yr adran hon ei diweddarau i adlewyrchu'r newidiadau mewn trefniadau arolygu ers i'r ddogfen gael ei chyhoeddi gyntaf. Bydd yr adran hon hefyd yn cynnwys gwybodaeth am drefniadau monitro statudol Cyngor y Gweithlu Addysg a'r modd y bydd gwaith arolygu a monitro yn dod ynghyd i sicrhau system AGA o ansawdd uchel yng Nghymru.

Fel cyrff annibynnol, mae Estyn a Chyngor y Gweithlu Addysg yn ystyried yr adran hon yn ofalus mewn partneriaeth a byddant yn cyflwyno eu cynnwys yng nghyhoeddiad terfynol y ddogfen hon.

Atodiad 2: Gofynion mynediad ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru

Diwygiwyd yr adran hon i'w gwneud yn gliriach i'r darllenydd ar y gofynion ar gyfer mynediad i raglenni AGA. Mae'n cynnwys canllawiau ar y gofynion hynny gan gynnwys manylion ar statws graddedig y proffesiwn addysgu.

Atodiad 3: Safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig – mwy o gyngor i bartneriaethau AGA wrth gynllunio rhaglenni

Nid yw'r adran hon wedi cael ei newid heblaw am rai mân ddiwygiadau i'r testun ynghylch disgwyliadau o ran y Gymraeg.

Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY

Wrth gasglu tystiolaeth rhanddeiliaid i lywio'r iteriad hwn o'r Meini Prawf, daeth yn amlwg bod pryderon ynghylch rhaglenni AGA addas ar gyfer y sector addysg arbennig. Mae Llywodraeth Cymru'n ymrwymedig i archwilio'r pryderon hyn ac i wneud argymhellion ar y ffordd orau o fynd i'r afael â'r materion a nodwyd. Ein nod yw pennu a oes unrhyw newidiadau'n ofynnol yn fframwaith AGA Cymru er mwyn diwallu anghenion ein dysgwyr sydd â'r anghenion dysgu ychwanegol mwyaf cymhleth a chefnogi eu dyheadau.

Mae'r atodiad hwn yn gwbl newydd ac mae'n nodi bwriad Llywodraeth Cymru i adolygu'r ddarpariaeth AGA ar gyfer y sector ysgolion arbennig ynghyd â rhoi hyblygrwydd dros dro o fewn y meini prawf AGA ar gyfer Partneriaethau AGA i gyflwyno rhaglenni peilot newydd ar gyfer achredu, TAR Cynradd ag Arbenigeddau ADY, os byddant yn dymuno. Mae'r atodiad yn nodi gwybodaeth dechnegol sy'n ymwneud â dyraniadau athrawon dan hyfforddiant ac mae'n amlinellu meini prawf ychwanegol penodol ynghyd ag ystyriaethau penodol, a'r disgwyliadau sy'n ofynnol ar gyfer achredu'r rhaglenni peilot y mae'r atodiad hwn yn cyfeirio ato.

Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Crynodeb gweithredol

Ein taith i ddiwygio AGA

Mae ein gwaith parhaus i ddiwygio addysg, gyda'r Cwricwlwm i Gymru yn ganolbwynt iddo, yn ymdrech genedlaethol a rennir. Mae ein cwricwlwm newydd, a luniwyd gan ein proffesiwn addysgu ar y cyd ag arbenigwyr, yn cynnig cyfle unigryw i gefnogi ein dysgwyr i gael budd o addysg eang a chytbwys. Mewn cwricwlwm a arweinir gan ddiben sy'n ategu'r weledigaeth a'r dyhead ar y cyd ar gyfer pob person ifanc yng Nghymru, mae cyfuniad o wybodaeth, sgiliau a phrofiadau yn nodi safonau uchel i bawb. Pedwar diben y cwricwlwm yw'r weledigaeth a dyhead a rennir ar gyfer pob person ifanc yng Nghymru. Maent yn wir am ein hathrawon a'n hathrawon dan hyfforddiant sy'n esiampl ohonynt.

Mae Llywodraeth Cymru yn llawn gydnabod pwysigrwydd ein proffesiwn addysg a'i fod yn allweddol i gyflawni ein gweledigaeth a rennir a nodir uchod, gyda'r broses o ddiwygio addysg gychwynnol athrawon (AGA) yng Nghymru yn dylanwadu ar y diwygiadau ehangach a'r cwricwlwm newydd ac yn manteisio arnynt. Ein system AGA newydd yw penllanw sawl proses ddiwygio rhyng-gysylltiedig a rhyngddibynnol dros y pum mlynedd diwethaf; ein cwricwlwm newydd, y system Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) newydd, y diwygiadau i'r safonau proffesiynol (gan gynnwys disgrifyddion Statws Athro Cymwysedig (SAC)), y cynnig dysgu proffesiynol, gwelliannau i gyllid myfyrwyr a newidiadau rheoliadol ar gyfer achredu AGA.

Gwnaeth adroddiad yr Athro Furlong *Teaching Tomorrow's Teachers*¹⁵ (Prifysgol Rhydychen, 2015), argymhellion allweddol i ddiwygio'r system AGA yng Nghymru â chysylltiadau clir i adroddiad yr Athro Donaldson *Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*¹⁶ (Llywodraeth Cymru, 2015), gan nodi'r weledigaeth ar gyfer datblygu'r athrawon a fyddai eu hangen yng Nghymru i gyflawni ein dyheadau.

Aeth iteriad cyntaf y meini prawf hyn, a gyhoeddwyd yn 2017¹⁷, ac a ddrafftwyd gan yr Athro Furlong a fforwm Arbenigol Addysg Gychwynnol Athrawon, ati i egluro'r gofyniad newydd ar gyfer AGA yng Nghymru:

- Rôl ganolog i ysgolion
- Rôl gliriach i brifysgolion
- Cydberchnogaeth o ran rhaglen addysg gychwynnol athrawon
- Cyfleoedd strwythuredig i gysylltu addysg ysgolion a phrifysgolion
- Canolrwydd gwaith ymchwil a mathau eraill o dystiolaeth systematig

Erys ein gweledigaeth a'r egwyddorion sylfaenol ar gyfer AGA yng Nghymru; mae'r meini prawf yn amlinellu model lle mae gan ysgolion a sefydliadau addysg uwch (SAUau) ran gyfartal i'w chwarae wrth gynnig y cydbwysedd rhwng theori ac ymarfer i sicrhau profiad dysgu o ansawdd uchel i athrawon y dyfodol^{18,19}. Fel y nododd adolygiad OECD yn 2019 i system AGA Cymru, mae ein dull o gydnabod 'schools as an important partner in the design

¹⁵ [Adolygiad o hyfforddiant cychwynnol athrawon 2015: addysgu athrawon yfory | LLYW.CYMRU](#)

¹⁶ [Dyfodol Llwyddiannus: adolygiad o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu | LLYW.CYMRU](#)

¹⁷ [Achredu addysg gychwynnol athrawon | LLYW.CYMRU](#)

¹⁸ OECD (2012). *Strong Performers and Successful Reformers in Education: Lessons from PISA for the United States*

¹⁹ BERA:RSA (2014). *The Role of Research in Teacher Education: Reviewing the evidence - Interim report*

and delivery of initial teacher education programmes and the creation and use of research'²⁰ yn gryfder.

Felly, bydd Llywodraeth Cymru'n parhau i ddefnyddio'r Meini Prawf i amlinellu cyfrifoldebau ysgolion a SAUau i sicrhau ansawdd ein darpariaeth AGA ar gyfer athrawon dan hyfforddiant a sicrhau galluedd mewn rolau allweddol addysgwyr athrawon er mwyn sicrhau 'athrawon yfory'. Rydym yn parhau i ystyried bod addysgu yn ymdrech ymarferol iawn a hynod ddeallusol. Mae'r *Meini prawf ar gyfer achredu rhaglenni addysg gychwynol athrawon yng Nghymru: Addysgu Athrawon Yfory* yn cefnogi'r safbwynt hwn ac yn darparu'r fframwaith deallusol sy'n galw am ac yn cydbwysu dulliau arloesol, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, ar gyfer darpariaeth gyson, o ansawdd uchel ar gyfer athrawon dan hyfforddiant. Mae hyn yn galluogi ein hathrawon newydd i fod yn barod i fod yn rhan o'r proffesiwn addysgu ac i gefnogi blaenoriaethau hirdymor Llywodraeth Cymru²¹²²²³²⁴.

Roedd ein rhaglenni AGA achrededig, sydd ar gael ers y flwyddyn academaidd 2019/20, yn cynrychioli mwy na phum mlynedd o waith diwygio yn y sector yn deillio o waith ymchwil ac argymhellion yr Athro Furlong, a gwaith ac ymrwymiad y sector AGA i addysg yng Nghymru. Bydd y meini prawf diwygiedig hyn yn llywio rhaglenni AGA yn y dyfodol a achredir gan Fwrdd Achredu Addysg Athrawon Cyngor y Gweithlu Addysg ac yn arwydd o'r ymrwymiad cenedlaethol parhaus i'r diwygiadau a'r daith barhaus tuag at sicrhau proffesiwn addysgu o ansawdd uchel a gefnogir yn dda.

Addysgu fel taith broffesiynol gydol gyrfa

Ni ddaw taith datblygu athrawon i ben pan gaiff rhaglen AGA ei chwblhau'n llwyddiannus a phan gaiff SAC ei ddyfarnu²⁵²⁶. Yn hytrach, mae'n cynnwys twf proffesiynol drwy ymgysylltiad parhaus mewn dysgu gydol gyrfa, cydweithio ac arloesedd.

Fel y nodir gan yr OECD, ni ddylid disgwyl i raglenni AGA gwmpasu 'all the possible competences for teachers, or to anticipate all the potential situations that new teachers may encounter.' (OECD (2019)²⁷). Yn hytrach, mae angen cysyniadu dysgu fel athro dan hyfforddiant fel y cam cyntaf mewn continwrm dysgu proffesiynol. Yng Nghymru, mae ein hathrawon yn datblygu o AGA drwy eu cyfnod sefydlu statudol²⁸ a thu hwnt. Mae AGA fel y cam cyntaf hwnnw yn sicrhau bod ein hathrawon newydd wedi'u paratoi i fynd i'w hystafelloedd dosbarth, yn cael eu llywio gan ymchwil a mathau eraill o dystiolaeth, yn uchelgeisiol ac yn meddu ar y gallu i barhau i ddysgu ac yn barod i gefnogi pob dysgwr yng nghyd-destunau ysgol amrywiol Cymru. Mae'r gofyniad hwn i 'supporting teachers' professional learning from the beginning to the end of their career is critical to fostering high-quality teaching' (OECD 2021:4)²⁹ a chaiff ei ategu gan y Safonau Proffesiynol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth³⁰.

²⁰ OECD (2019). *ITE programme accreditation in Wales as a means to strengthen research-informed initial teacher education programmes*. <http://www.oecdteacherready.org/promising-practice/ite-programme-accreditation-in>

²¹ [Cymraeg 2050: strategaeth y Gymraeg | LLYW.CYM](#)

²² [Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg \(Cymru\) | LLYW.CYMRU](#)

²³ [Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol | LLYW.CYMRU](#)

²⁴ [Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol | LLYW.CYMRU](#)

²⁵ Mae sicrhau SAC yn ofyniad cyfreithlon ar y sawl sy'n dymuno ymgymryd â dyletswyddau addysgu mewn ysgol sy'n lleoliad a gynhelir yng Nghymru.

²⁶ [Rheoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol \(Cymru\) 2012 \(legislation.gov.uk\)](#)

²⁷ A Flying Start: Improving Initial Teacher Preparation Systems (OECD)(2019)

²⁸ <https://hwb.gov.wales/datblygiad-proffesiynol/sefydlu/>

²⁹ [Teachers' professional learning study: Diagnostic report for Wales | OECD Education Policy Perspectives | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](#)

³⁰ [Safonau Proffesiynol – Hwb \(llyw.cymru\)](#)

Mae AGA fel y cam cyntaf yn cefnogi ein dyhead ar gyfer y proffesiwn addysgu yng Nghymru. Nod Llywodraeth Cymru yw sicrhau proffesiwn sy'n³¹:

- broffesiwn o safon uchel sy'n gydweithredol ac yn cael ei ysgogi gan ddealltwriaeth ddofn o addysgeg a gwybodaeth bwnc
- ymgymryd â gwaith ymchwil, yn hyddysg ac yn dysgu o ragoriaeth ar lefelau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol
- atyniadol gyda morâl uchel a llawer o foddhad proffesiynol
- cael cefnogaeth dda gan ystod o weithwyr cymorth dysgu proffesiynol sy'n gallu darparu'r adnoddau ychwanegol sydd eu hangen i ddiwallu anghenion pob plentyn
- edrych tuag allan ac wedi ymrwymo i godi safonau o fewn ysgolion a rhyngddynt
- creu amgylcheddau bywiog, cynnes a gofalgar sy'n ysbrydoli dysgu
- cael ei arwain yn dda gan arweinwyr³² a fydd yn sicrhau y gall pob athro wella drwy gydweithio effeithiol, arloesi, dysgu proffesiynol a chyfleoedd i roi arweinyddiaeth broffesiynol i eraill.

Y meini prawf ar gyfer achredu addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Nod *Y meini prawf ar gyfer achredu addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru* yw sicrhau AGA cyson, o ansawdd uchel, gyda chyfle i ddangos arloesedd. Mae gan athrawon dan hyfforddiant hawl i gael rhaglenni o ansawdd uchel sy'n eu galluogi i fod yn broffesiynol, yn uchelgeisiol ac yn barod i fod yn rhan o'r proffesiwn. Mae gan ysgolion a SAUau ran allweddol yn recriwtio ac yn addysgu athrawon dan hyfforddiant ynghyd â phartneriaid allweddol eraill, fel awdurdodau lleol, sefydliadau gwella ysgolion, Cyngor y Gweithlu Addysg, Estyn, Llywodraeth Cymru, a chymdeithasau proffesiynol eraill sy'n cymryd rhan yn system addysgol Cymru.

Mae gofyniad statudol i sicrhau dyfarniad SAC er mwyn addysgu ym mhob lleoliad a gynhelir yng Nghymru. Mae'r Meini Prawf hyn wedi'u cynllunio i alluogi athrawon dan hyfforddiant i gyflawni'r disgrifyddion SAC a dangos tystiolaeth ohonynt mewn rhaglenni sy'n canolbwyntio ar baratoi athrawon ym mhob math o ysgolion yng Nghymru - gan gynnwys ysgolion prif ffrwd ac ysgolion arbennig; eu nod yw bod yn briodol ar gyfer TAR a BEd amser llawn a rhan-amser. Pan fydd Partneriaethau'n ystyried datblygu mathau eraill o ddarpariaeth AGA (er enghraifft â strwythurau cyrsiau gwahanol iawn) cânt eu hannog i drafod eu cynigion â Chyngor y Gweithlu Addysg ar y cyfle cyntaf er mwyn penderfynu a ellir bodloni'r Meini Prawf hyn a sicrhau dyfarniad SAC. Mae atodiad ychwanegol hefyd yn trafod mathau newydd posibl o ddarpariaeth mewn perthynas â pharatoi athrawon dan hyfforddiant ar gyfer y cyfnod cynradd ag arbenigedd ADY. Caiff Partneriaethau eu hatgoffa nad yw'r ffaith bod cwrs yn cael ei achredu gan Gyngor y Gweithlu Addysgu yn golygu o reidwydd y caiff myfyrwyr eu neilltuo i'r rhaglen honno gan Lywodraeth Cymru.

Mae strwythur dogfen meini prawf yr achrediad yr un fath â'r iteriad blaenorol, wedi'i rhannu'n dair rhan:

- *Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru.* Mae adran A yn nodi'r gofyniad i gael gweledigaeth glir ar gyfer Partneriaethau AGA a'u rhaglenni. Mae'r weledigaeth hon yn ategu ac yn llywio'r gofynion yn adrannau B ac C.
- *Adran B: Strwythurau, prosesau a mewnbynnau rhaglenni AGA.* Mae adran B yn nodi manylion y bartneriaeth gydweithredol rhwng SAUau ac ysgolion. Rhaid i'r

³¹ [Cynllun datblygu'r gweithlu 2019 i 2021 | LLYW.CYMRU](#)

³² [Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

cydweithio hwn fod yn amlwg yng ngweledigaeth, polisiâu, strwythurau, datblygiad cwricwlwm ac arferion y Bartneriaeth AGA. Y Bartneriaeth hon fydd yn cyflwyno'r rhaglen achredu. Mae'r adran hon hefyd yn rhoi trosolwg o bynciau y dylid mynd i'r afael â nhw yng nghyd-destun rhaglenni AGA yng Nghymru.

- *Adran C: Canlyniadau'r rhaglenni.* Mae adran C yn amlinellu canlyniadau rhaglenni AGA a'r disgwyliad sylfaenol y bydd pob athro dan hyfforddiant yn cyflawni disgrifyddion SAC y Safonau Proffesiynol ar gyfer Addysg ac Arweinyddiaeth. Mae dyfarniad SAC yn creu'r sail ar gyfer continwrm o addysg athrawon a datblygiad proffesiynol.

Mae'r atodiadau'n rhoi gwybodaeth ychwanegol a defnyddiol am y trefniadau arolygu a monitro ar gyfer AGA yng Nghymru, y gofynion y dylai pob athro dan hyfforddiant eu bodloni er mwyn cael ei dderbyn ar raglen AGA, a rhagor o gyngor ac arweiniad i bartneriaethau ynghylch y mathau o ddarpariaeth y mae angen iddynt ei chynnig i athrawon dan hyfforddiant er mwyn iddynt allu dangos yr holl ddisgrifyddion SAC perthnasol o dan y safonau proffesiynol. Ceir atodiad ychwanegol hefyd sy'n amlinellu hyblygrwydd dros dro i'w archwilio a'i dreialu, mathau newydd posibl o ddarpariaeth mewn perthynas â pharatoi athrawon dan hyfforddiant ar gyfer y cyfnod cynradd gydag arbenigedd ADY.

Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru

Yn 2019, cyhoeddodd yr OECD ganfyddiadau ei astudiaeth o systemau AGA mewn saith gwlad ledled y byd, gan gynnwys Cymru. Mae ei adroddiad terfynol, *A Flying Start: Improving Initial Teacher Preparation Systems*³³ (OECD, 2019), yn dechrau drwy nodi'r angen i bob system ddatblygu gweledigaeth glir ar gyfer AGA gydag ymrwymiad gan ddarparwyr i weithio tuag ati. Mae'n awgrymu bod cael gweledigaeth gyffredin y cytunir arni yn helpu partneriaid gwahanol i gydweithio (ysgolion, SAUau, sefydliadau gwella ysgolion, awdurdodau lleol ac ati) yn enwedig pan fydd gan y partneriaid hyn ddibenion craidd ac agendâu gwahanol.

Gan adeiladu ar adroddiad yr OECD, nodir y weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru sy'n sail i'r meini prawf hyn isod: mae ganddo nifer o ddimensiynau gwahanol ac wrth ddatblygu eu gweledigaeth eu hunain ar gyfer AGA, bydd angen i Bartneriaethau sicrhau eu bod yn rhoi ystyriaeth lawn i bob un o'r materion allweddol hyn.

1. Gweledigaeth o'r athrawon sydd eu hangen yng Nghymru

Mae addysgu yng Nghymru yn newid. Er enghraifft, mae:

- cwricwlwm newydd
- gweithdrefnau asesu newydd
- fframwaith cyfreithiol newydd ar gyfer nodi anghenion dysgwyr ADY, cynllunio ar eu cyfer a'u diwallu
- pwyslais cynyddol ar gydweithio rhwng ysgolion
- dyhead Llywodraeth Cymru i sicrhau miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050
- cydnabyddiaeth newydd o bwysigrwydd dysgu ac addysgu gwrth-hiliol
- pwyslais cynyddol ar gefnogi llesiant pob dysgwr
- y dystiolaeth sy'n datblygu a'r diwylliant sy'n seiliedig ar ymholi mewn ysgolion wrth iddynt drawsnewid yn ysgolion cymunedol i fynd i'r afael ag effaith anfantais a thlodi ar gyrhaeddiad.

Mae gan yr holl newidiadau hyn oblygiadau ar gyfer yr hyn y bydd yn ei olygu i fod yn athro yng Nghymru yn y degawdau sydd i ddod³⁴³⁵³⁶³⁷. Fodd bynnag, y newid mwyaf sylweddol yw'r gydnabyddiaeth amlwg gan Lywodraeth Cymru bod y proffesiwn addysgu yng Nghymru yn allweddol er mwyn codi ansawdd dysgu ac addysgu yn ein hysgolion. Athrawon ac ysgolion sy'n gyfrifol am ddatblygu'r cwricwlwm newydd mewn ffyrdd sy'n gywir ar gyfer eu dysgwyr penodol; athrawon ac ysgol sydd â rhan allweddol yn y broses o ddatblygu gweithdrefnau asesu priodol³⁸. Gyda'i gilydd, mae'r newidiadau hyn yn galw am 'broffesiynoldeb newydd' ar gyfer athrawon yng Nghymru.

Mae gan y weledigaeth hon ddau oblygiad pwysig ar gyfer AGA:

1.1 Addysg cychwynnol athrawon – y cam cyntaf

O ystyried ein dyheadau ar gyfer dysgwyr yng Nghymru, y goblygiad cyntaf yw ei bod yn bwysicach nag erioed bod pob athro newydd yn cyrraedd y safonau gofynnol ar gyfer cael

³³ [A Flying Start : Improving Initial Teacher Preparation Systems | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](#)

³⁴ [Cymraeg 2050: strategaeth y Gymraeg | LLYW.CYM](#)

³⁵ [Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg \(Cymru\) | LLYW.CYMRU](#)

³⁶ [Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol | LLYW.CYMRU](#)

³⁷ [Cwricwlwm i Gymru - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

³⁸ [Trefniadau asesu - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

dyfarniad statws athro cymwysedig (SAC). Nodir y safonau gofynnol hyn yn y Safonau Proffesiynol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth³⁹. Ar yr un pryd, mae'n bwysig cydnabod bod AGA yn union yr hyn y mae'n ei ddweud: mae'n 'gychwynnol'. Fel y nodir gan yr OECD, ni ddylid disgwyl i raglenni AGA gwmpasu 'all the possible competences for teachers, or to anticipate all the potential situations that new teachers may encounter.' (OECD (2019)). Yn hytrach, mae angen cysyniadu anghenion dysgu proffesiynol cynnar fel continwmm.

Wrth gynllunio eu rhaglenni, bydd angen i Bartneriaethau gael dealltwriaeth glir o'r hyn y mae'n rhaid mynd i'r afael ag ef mewn addysg gychwynnol athrawon, a'r hyn a gaiff ei gwmpasu yn ystod blwyddyn gyntaf gyrfa athro newydd. Bydd hyn yn cynnwys dylunwyr yn gweithio'n agos gyda'r sawl sy'n gyfrifol am sefydlu, a dysgu proffesiynol pellach yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.

1.2 Athrawon fel dysgwyr cydweithredol gydol oes

Yr ail oblygiad yw y bydd angen i bob athro fod yn ddysgwr cydweithredol gydol oes er mwyn i'r proffesiwn addysgu fodloni ein dyheadau ar gyfer dysgwyr yng Nghymru. Bydd angen iddynt weithio gydag eraill yn eu hysgolion eu hunain a thu hwnt wrth roi newidiadau ar waith; ond bydd hefyd angen iddynt allu defnyddio'r profiad o weithio gydag amrywiaeth eang o ddysgwyr, ac amrywiaeth eang o dystiolaeth yn barhaus er mwyn cwestiynu, addasu a gwella eu hymarfer eu hunain. Y strategaethau hyn sydd wrth wraidd y proffesiynoldeb newydd sydd ei angen ar athrawon y dyfodol yng Nghymru.

Felly, un o nodau canolog AGA yw datblygu'r proffesiynoldeb hwn yn y genhedlaeth nesaf o athrawon, gan sicrhau bod ganddynt y sgiliau, y wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r ymrwymiad i barhau fel dysgwyr proffesiynol cydweithredol drwy gydol eu gyrfaedd.

2. Gweledigaeth o'r modd y mae athrawon dan hyfforddiant yn dysgu

Wrth wraidd y meini prawf hyn mae ymrwymiad i sicrhau bod AGA yng Nghymru yn 'both rigorously practical and intellectually challenging at the same time.' Er mwyn cyflawni'r nod hwnnw, mae'r meini prawf yn cydnabod yn bendant bod dysgu er mwyn addysgu yn galw am ddefnyddio nifer o ffynonellau gwahanol o wybodaeth broffesiynol.

2.1 Gwybodaeth sy'n seiliedig ar ddeallusrwydd – dysgu 'am' addysgu

Yn y rhan fwyaf o raglenni AGA ledled y byd, caiff athrawon dan hyfforddiant y cyfle i ymwneud â ffurfiau ar wybodaeth sy'n seiliedig ar ddeallusrwydd, gan ddysgu 'am' addysgu. Cânt eu cyflwyno i wybodaeth o waith ymchwil ac o waith theori a chânt y cyfle i archwilio enghreifftiau o arferion da o ysgolion yn lleol ac yn rhyngwladol. Er enghraifft, yng Nghymru gall athrawon dan hyfforddiant ystyried tystiolaeth bod mwy na 31% o ddysgwyr yn ysgolion y wlad wedi'u dosbarthu fel pobl ifanc sy'n byw mewn tloedi neu bod gan tua 20% o boblogaeth ysgolion Anghenion Dysgu Ychwanegol; yna efallai y byddant yn dysgu am y cysylltiadau posibl rhwng y ffeithiau hyn a damcaniaethau gwahanol o dangyflawniad addysgol. Mewn cyrsiau traddodiadol, mae llawer o'r math hwn o ddysgu wedi digwydd mewn SAUau. Mae dysgu am y materion hyn, a datblygu eu safbwynt beirniadol eu hunain amdanynt yn amlwg yn bwysig i athrawon newydd, ond ar yr un pryd, mae'r cysylltiadau â'r byd ymarfer yn gymhleth ac weithiau'n anuniongyrchol.

2.2 Gwybodaeth a geir drwy ymarfer 'anuniongyrchol'

Mae cyrsiau a arweinir gan SAUau hefyd wedi cynnig cyfleoedd ar gyfer dysgu ymarferol 'anuniongyrchol' yn draddodiadol. Er enghraifft, gall myfyrwyr archwilio gofynion presennol

³⁹ [Safonau Proffesiynol – Hwb \(llyw.cymru\)](#)

y cwricwlwm, gallant ddatblygu cynlluniau gwersi enghreifftiol, neu gallant ymgymryd â 'micro addysgu' – gan addysgu rhannau o wersi i'w cydfyfyrywyr. Mae'r holl fathau gwahanol hyn o ddysgu yn cefnogi'r broses o feithrin gwybodaeth ymarferol myfyrywyr ac maent yn arbennig o werthfawr ar gamau cynnar rhaglenni AGA. Fodd bynnag, dim ond profiad anuniongyrchol a geir o ymarfer. Mae'n realiti sydd wedi'i symleiddio gan ei fod yn digwydd yn niogelwch yr ystafell seminar, yn bell o gymhlethdodau go iawn ysgolion eu hunain.

2.3 Gwybodaeth ymarferwyr arbenigol

Mewn rhaglenni AGA sefydledig, bydd pob athro dan hyfforddiant hefyd yn cael cyfleoedd rheolaidd i weithio ochr yn ochr ag ymarferwyr profiadol, a gydnabyddir am eu hymarfer addysgu hynod effeithiol, sy'n gweithredu fel mentoriaid. Drwy'r gydberthynas hon, maent yn cael mynediad i ddoethineb ymarferol yr athrawon hynny, a'u gwybodaeth ymarferol. Mae mentoriaid hyfforddedig yn cefnogi'r math hwn o ddysgu mewn amrywiaeth o ffyrdd gwahanol:

- modelu addysgu da
- cefnogi athrawon dan hyfforddiant wrth iddynt arsylwi ar ystafell ddosbarth, gan eu helpu i 'weld' cymhlethdodau'r hyn sydd dan sylw
- ymgysylltu mewn gwaith cynllunio ar y cyd
- ymgysylltu â gwaith addysgu ar y cyd
- gweithredu fel hyfforddwr, gan arsylwi a rhoi adborth ar yr agweddau a ddewiswyd o berfformiad yr athro dan hyfforddiant
- yng nghampau diweddarach profiad ysgol, gall mentoriaid hefyd ddychwelyd i addysgu cydweithredol, gan weithio gyda'u myfyriwr fel 'cyd-ymholydd' ar agwedd allweddol ar ymarfer ystafell ddosbarth.

Drwy'r holl strategaethau gwahanol hyn, bydd athrawon dan hyfforddiant yn cael mynediad i arbenigedd ymarferwyr profiadol, sydd, yn ei dro, yn eu helpu i ddatblygu a mireinio eu 'gwybodaeth ymarferol' eu hunain.

2.4 Gwybodaeth integredig – dysgu 'drwy' addysgu

Felly, mae rhai agweddau ar AGA yn seiliedig ar ddeallusrwydd yn bennaf ac mae eraill yn fwy ymarferol. Fodd bynnag, mae hefyd angen i athrawon dan hyfforddiant gael y cyfle i ddysgu mewn ffordd sy'n cyfuno'r dulliau hyn. Mae angen iddynt gael cyfleoedd i ddysgu am addysgu mewn ffordd integredig; dysgu drwy addysgu.

Er enghraifft, wrth edrych ar gynwysoldeb mewn addysgu, mae angen i athrawon dan hyfforddiant gael cyfle i arsylwi ar athrawon profiadol wrth iddynt gynllunio a chyflwyno gwersi gwahaniaethol. Fodd bynnag, mae hefyd angen iddynt wybod am ddamcaniaethau a brofwyd ynghylch sut mae pobl ifanc yn dysgu ac yn dysgu'n wahanol, a deall y damcaniaethau hyn; mae angen iddynt ddeall sut mae pobl ifanc yn datblygu'n ddeallusol ac yn emosiynol ac yn datblygu'n wahanol; ac mae angen iddynt ddeall rhywbeth am strwythur gwybodaeth yn y pynciau/maes maent yn eu haddysgu fel y gallant ddadgyfuno cysyniadau allweddol a'u hail-greu mewn gwahanol ffyrdd er mwyn hwyluso'r broses ddysgu i bob plentyn a pherson ifanc yn eu gofal. Ar faterion allweddol mewn addysgu a dysgu, mae'r cyrsiau AGA gorau yn rhoi'r cyfle i athrawon dan hyfforddiant gymryd rhan mewn profiad ymarferol a gynlluniwyd yn ofalus ac, ar yr un pryd, ymwneud ag amrywiaeth eang o ffurfiau eraill ar dystiolaeth gan gynnwys tystiolaeth o waith ymchwil, o ddamcaniaeth ac o ymarfer mewn mannau eraill. Mae sefydlu cyfleoedd ar gyfer y math hwn o ddysgu integredig yn arwain at oblygiadau pwysig ar gyfer ysgolion a SAUau a'r modd y maent yn cydweithio.

2.5 Gwybodaeth bersonol

Yn olaf, rhaid i ni gydnabod mai dysgwyr sy'n oedolion yw athrawon dan hyfforddiant. Yn hyn o beth, maent yn cyflwyno cyfoeth o wybodaeth a phrofiad personol a fydd yn chwarae rhan bwysig yn llywio eu dysgu.

Mae'r holl fathau gwahanol hyn o wybodaeth – deallusol, ymarferol, integredig a phersonol – yn agweddau hollbwysig ar ddysgu i addysgu. Yn y rhaglenni gorau, caiff pob un ohonynt eu deall a gwneir gwaith cynllunio gofalus ar eu cyfer mewn modd integredig a datblygedig. Drwy ymgysylltu'n bendant â nhw mewn perthynas â'u haddysgu eu hunain, gall athrawon dan hyfforddiant fel dysgwyr sy'n oedolion ddechrau cymryd rheolaeth o'u hymarfer eu hunain. Maent yn dysgu i feithrin eu dealltwriaeth eu hunain o ymarfer proffesiynol, myfyrio arno a mynegi eu dealltwriaeth eu hunain ohono, ac felly yn cymryd mwy a mwy o reolaeth ohono eu hunain; drwy wneud hynny, maent yn dechrau bod yn broffesiynol yn eu rhinwedd eu hunain.

3. Gweledigaeth o sut i gyflawni hynny – ysgolion a SAUau yn gweithio mewn partneriaeth

Fel y mae'r OECD (2012) ac eraill (BERA-RAS, 2014) yn egluro, mae'r enghreifftiau gorau o addysg athrawon yn rhyngwladol yn seiliedig ar sicrhau bod y ffynonellau gwahanol hyn o wybodaeth ar gael i athrawon dan hyfforddiant a'u bod yn gwneud defnydd llawn ohonynt. Mewn gwledydd megis yr Iseldiroedd neu'r Ffindir (Burn a Mutton, 2015⁴⁰), cynigir rhaglenni i athrawon sy'n darparu profiad ymarferol trylwyr, systematig sydd wedyn yn cael ei gyfuno â chyfleoedd i herio a myfyrio trwy roi sylw deallusol i fathau eraill o wybodaeth broffesiynol sy'n sail i ymarfer addysgeg effeithiol: gwybodaeth sy'n deillio o ddamcaniaeth, ymchwil ac ymarfer rhagorol mewn mannau eraill. Er mwyn cyflawni'r weledigaeth hon, mae angen partneriaethau cryf, wedi'u rhyng-gysylltu'n glir rhwng ysgolion a SAUau sy'n canolbwyntio'n benodol ar yr hyn y mae athrawon newydd yn ei ddysgu (Burn a Mutton, 2015). Fel y nodir uchod, mae i hyn oblygiadau pwysig ar gyfer ysgolion a SAUau ynghyd â'r modd y maent yn cydweithio.

3.1 Goblygiadau i ysgolion

Os bydd ysgolion yn cael y dasg o ddarparu cyfleoedd dysgu systematig a strwythuredig mewn perthynas â phob un o feysydd craidd y cwricwlwm addysg i athrawon, yna mae'n amlwg y bydd angen iddynt gael yr hyfforddiant, y cyfleoedd datblygu proffesiynol a'r adnoddau i ymgymryd â'r cyfrifoldeb hwnnw. Bydd angen i ysgol sy'n bartner arweiniol gael diwylliant lle mae AGA yn cael ei chydnabod fel un o'i chyfrifoldebau craidd, neu'n ysgol sy'n ymrwymedig i sefydlu diwylliant o'r fath. Bydd y diwylliant hwnnw yn cynnwys bod yn agored i ystyried a thrafod ei hymarfer addysgeg ac asesu ei hun yng ngoleuni amrywiaeth eang o fathau eraill o dystiolaeth gan gynnwys tystiolaeth o ymchwil ac o ymarfer mewn mannau eraill.

3.2 Goblygiadau i SAUau

Mae goblygiadau i SAUau hefyd. Os mai prif dasgau SAUau yw rhoi mynediad i athrawon dan hyfforddiant i wybodaeth broffesiynol nad yw ar gael fel arfer mewn ysgolion – hynny yw, i dystiolaeth o ymchwil, i waith theori ac i wybodaeth am ymarfer addysgegol rhagorol ledled Cymru ac yn rhyngwladol – bydd angen i'w darpariaeth AGA o fewn y SAU fod â'r strwythurau staffio, strategaethau datblygu staff a'r math o ddiwylliant ysgolheigaidd a fydd yn sicrhau bod gan eu holl addysgwyr athrawon yr adnoddau i gyflawni hyn.

⁴⁰ Katharine Burn a Trevor Mutton (2015) *A review of 'research-informed clinical practice' in Initial Teacher Education*, Oxford Review of Education, 41:2, 217-233.

3.3 Goblygiadau o ran sut mae ysgolion a SAU yn cydweithio

Mae nifer o oblygiadau o ran sut mae ysgolion a SAU yn cydweithio. Mae angen i raglenni gael eu cynllunio fel bod cyfleoedd strwythuredig ar gyfer dwyn ynghyd y gwahanol fathau o wybodaeth broffesiynol a ddarperir gan bob partner.

Gellir cefnogi'r mathau hyn o ymgysylltu mewn amrywiaeth eang o ffyrdd, er enghraifft drwy benodiadau ar y cyd, drwy oruchwyliaeth ar y cyd, drwy 'astudiaethau gwersi'⁴¹ ffurfiol neu 'gylchoedd dysgu'⁴², drwy aseiniadau ysgrifenedig neu drwy gyfnodolion myfyriol. Mewn amrywiaeth o ffyrdd, mae angen i raglenni ddarparu cyfleoedd strwythuredig i athrawon dan hyfforddiant ystyried mathau gwahanol o wybodaeth broffesiynol mewn perthynas â'u hymarfer datblygol eu hunain. Dylent gael eu herio a'u cwestiynu a dysgu nad oes atebion syml. Drwy'r broses hon y byddant yn gallu cyfleu eu dealltwriaeth ddatblygol eu hunain o addysgu a chymryd rheolaeth o'u hymarfer proffesiynol.

Mae hefyd oblygiadau i gynllunio ar y cyd. Dim ond os bydd SAUau ac Ysgolion Partner Arweiniol yn ymwneud â'r gwaith o gynllunio darpariaeth y rhaglen yn ei chyfanrwydd y bydd yn cyflawni'r gydlyniaeth sydd ei hangen. Mae gwaith cydweithredol i gynllunio rhaglenni ac adolygu gweithdrefnau yn galw am berchenogaeth ar y cyd o raglenni.

Yn olaf, mae angen cyd-atebolrwydd. Er mwyn cyflawni addysg athrawon gwirioneddol gydweithredol, yna mae'n rhaid i'r 'Bartneriaeth' – y SAU ynghyd â'i Ysgolion Partner Arweiniol – gymryd cyfrifoldeb ar y cyd am y rhaglen yn ei chyfanrwydd. Byddant yn cydweithio ac yn barod i gael eu dwyn i gyfrif gan eu myfyrwyr, Estyn, Cyngor y Gweithlu Addysg a'r SAU sy'n dilysu eu rhaglenni.

---

⁴¹ 'Lesson Study is a Japanese model of teacher-led research in which a triad of teachers work together to target an identified area for development in their students' learning. Using existing evidence, participants collaboratively research, plan, teach and observe a series of lessons, using ongoing discussion, reflection, and expert input to track and refine their interventions.' <http://tdtrust.org/what-is-lessonstudy>

⁴² System arsylwi mewn grŵp yw 'cylchoedd dysgu' sy'n cael ei hyrwyddo ar hyn o bryd fel dull dysgu proffesiynol yn ysgolion yr Alban. Gweler <http://www.teachingscotland.org.uk/professional-update/professional-learning/33-a-group-perspective.aspx>

Adran B: Strwythurau, prosesau a mewnbynnau rhaglenni AGA

Mae'r adran ar strwythurau a phrosesau rhaglenni yn disgrifio rolau a chyfrifoldebau'r Bartneriaeth ac yn nodi'r strwythurau arwain a fydd yn ofynnol er mwyn i raglenni gael eu hachredu.

Mae'r adran ar fewnbwn y rhaglenni yn amlinellu'r hyn ddylai gael ei gynnwys mewn rhaglenni AGA yng Nghymru.

4. Strwythurau a prosesau rhaglenni

Mae'r adran hon yn amlinellu'r gofynion ar gyfer arwain a rheoli rhaglenni AGA.

Rhaid i bob rhaglen AGA gael ei harwain gan 'Bartneriaeth', sef SAU yn cydweithio'n agos â nifer o 'Ysgolion Partner Arweiniol'. Rhaid i'r bartneriaeth gydweithredol hon fod yn amlwg yng ngweledigaeth, polisïau, strwythurau, datblygiad cwricwlwm ac ymarfer y Bartneriaeth AGA. Y Bartneriaeth AGA hon fydd yn cyflwyno'r rhaglen i gael ei hachredu. Hefyd, gall y Bartneriaeth AGA graidd hon o SAU ac Ysgolion Partner Arweiniol gydweithio â nifer o ysgolion eraill mewn partneriaeth ehangach. Drwy gyflwyno rhaglen(ni) i'w hachredu, mae'n ofynnol i Bartneriaeth ddisgrifio ei strwythur arwain a rheoli, gan gynnwys sut mae'r SAU, Ysgolion Partner Arweiniol ac Ysgolion Partner eraill o fewn y bartneriaeth ehangach yn cydweithio'n effeithiol.

Mae Partneriaethau AGA sy'n llwyddiannus yn y gweithgarwch caeedig, cydweithredol hwn o fudd i bawb dan sylw. Gall athrawon dan hyfforddiant fod yn hyderus bod yr holl bartneriaid yn cyfrannu mewn modd trefnus ac integredig at eu AGA. Caiff ysgolion a SAU gyfle i drafod syniadau newydd a manteisio ar eu profiad a'u harbenigedd mewn perthynas ag athrawon dan hyfforddiant. Caiff athrawon gyfleoedd parhaus i gyfleu a myfyrio ar eu hymarfer eu hunain a chymryd rhan mewn trafodaethau proffesiynol â chyd addysgwyr athrawon, athrawon dan hyfforddiant a gweithwyr proffesiynol yn y byd addysg drwy'r Bartneriaeth. Caiff staff SAU gyfleoedd newydd i ymgysylltu ag ysgolion ar lefel ddyfnach, fwy ystyrlon, gan wella eu dealltwriaeth o anghenion athrawon dan hyfforddiant mewn amgylchedd addysg cymhleth.

4.1 Arwain a rheoli'r Bbartneriaeth

Dylai ysgolion a SAU fwynhau perthynas lle mae'r naill ochr yn parchu'r llall, gan arddangos eu gweledigaeth gyffredin ar gyfer AGA drwy sianelau cyfathrebu agored a'r rolau cydategol y cytunwyd arnynt i addysgu athrawon dan hyfforddiant.

Er mwyn cael achrediad, bydd angen i bob Partneriaeth gael gweledigaeth strategol wedi'i diffinio'n glir ar gyfer AGA fel y trafodwyd o dan *Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gyhwynnol athrawon yng Nghymru*, a grŵp arwain partneriaeth a strwythur rheoli wedi'u diffinio'n glir. Felly, dylai partneriaethau ddisgrifio a chyfiawnhau:

- fel arweinwyr y Bartneriaeth AGA, y modd y mae'r SAU a'r Ysgolion Partner Arweiniol yn rhannu atebolrwydd (gyda model cydweithredol a gyflwynir), a'r gwaith o ddatblygu a gwerthuso rhaglenni
- y model ariannol ar gyfer cynnal y Bartneriaeth gyfan
- fel arweinwyr y Bartneriaeth AGA, strategaeth a chynlluniau'r SAU a'r Ysgolion Partner Arweiniol i sicrhau y caiff athrawon dan hyfforddiant eu recriwtio, gan gefnogi profiad o ansawdd uchel i fyfyrwyr, a blaenoriaethau cenedlaethol i recriwtio unigolion amrywiol o ansawdd uchel i'r proffesiwn addysgu dwyieithog yng Nghymru. Mae'n ofynnol i bartneriaethau ystyried canllawiau presennol Llywodraeth Cymru

mewn perthynas â'r polisïau a'r gweithdrefnau ar gyfer recriwtio athrawon dan hyfforddiant. Dylai hyn gyd-fynd o ran gweithredoedd a chefnogaeth â blaenoriaethau cenedlaethol presennol fel *Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg*⁴³ a *Chynllun Recriwtio Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon*⁴⁴

- sut y ceisir ac y defnyddir y gwaith cydweithredu â darparwyr AGA eraill yng Nghymru a thu hwnt i ddatblygu'r rhaglen a chodi safonau AGA ledled y wlad yn gyffredinol
- sut mae'r rhaglen AGA arfaethedig yn cyd-fynd â gwaith cynllunio strategol cyffredinol y SAU, gan gynnwys y modd y gall y cydberthnasau â rhaglenni eraill (AGA ac eraill) yn y SAU helpu i gyflawni'r rhaglen a sicrhau ei chynaliadwyedd a'r modd y bydd y SAU yn cefnogi'r weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru gan gynnwys sicrhau strategaeth ymchwil y Partneriaethau
- sut mae'r rhaglen AGA arfaethedig yn cyd-fynd â gweledigaeth a gwaith cynllunio strategol cyffredinol y SAUau ar gyfer cynyddu darpariaeth SAU cyfrwng Cymraeg a chyflawni nodau *Cymraeg 2050*
- sut bydd SAU yn penderfynu sut i gyllido pob rhaglen, a beth yw atebolrwydd y SAU o ran dyraniadau cyllideb a chynlluniau gwario
- sut mae hunanwerthuso yn cyfrannu at y broses barhaus o wella darpariaeth ac addysgwyr athrawon gan gynnwys casglu safbwyntiau athrawon dan hyfforddiant, ysgolion a phartneriaid eraill a'u defnyddio'n effeithiol i gefnogi'r gwaith o ddatblygu rhaglenni gwella ansawdd a hunanwerthuso
- sut y gellir defnyddio data perfformiad ac asesu myfyrwyr i olrhain y broses o wella'r rhaglen
- sut y defnyddir data, yn cynnwys data ar gymwysterau athrawon dan hyfforddiant pan fyddant yn dechrau ar y rhaglen, i fonitro darpariaeth a gwella ansawdd ymgeiswyr
- sut y gellir defnyddio data recriwtio a dethol i nodi gwelliannau i'r broses gwneud cais a'r broses o ddatblygu proses o dderbyn myfyrwyr mwy amrywiol
- sut y caiff anghenion datblygu staff eu nodi a sut y darperir prosesau dysgu a datblygu proffesiynol
- sut mae'r bartneriaeth yn cynnal dulliau rheoli mewnol ac yn gwarchod cywirdeb cofnodion athrawon dan hyfforddiant
- sut y caiff proses sicrhau ansawdd ei chynnal gan gynnwys sicrhau ansawdd dewis mentoriaid, hyfforddiant a datblygiad proffesiynol parhaus mewn perthynas â'u rôl fentora.

Mae'n ofynnol i bob Partneriaeth ddangos tystiolaeth o gydweithio systematig a chynaliadwy rhwng eu holl Ysgolion Partner a'u SAU(au). Er enghraifft, gallai hyn gynnwys gweithio gyda sefydliad gwella ysgolion lleol. Anogir arloesedd.

Dylai Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth y cytunwyd arno ar y cyd neu gytundeb amlinellu'r modd y bydd y Bartneriaeth yn gweithio, gan gynnwys priod rolau a chyfrifoldebau arweinwyr y Bartneriaeth, Ysgolion Partner Arweiniol, Ysgolion Partner a'r SAU. Dylai fod cysylltiad clir rhwng cyfrifoldebau'r arweinwyr (y SAU a'r Ysgolion Partner Arweiniol), y SAUau a'r Ysgolion.

Mae'r rhan fwyaf o gytundebau effeithiol yn ffrwyth ymgynghori lle rhoddir ystyriaeth lawn i farn yr holl bartneriaid. Maent yn ddogfennau gweithio clir y gall pob partner eu defnyddio, a

⁴³ [Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg | LLYW.CYMRU](#)

⁴⁴ [Cynllun Recriwtio Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon | LLYW.CYMRU](#)

ategir gan ddogfennau sy'n cynnwys gwybodaeth fanylach. Dylai dogfennau'r rhaglen ar gyfer athrawon dan hyfforddiant, a staff SAUau ac ysgolion nodi priod rolau, cyfrifoldebau ac atebolrwydd arweinwyr y Bartneriaeth, SAUau, Ysgolion Partner Arweiniol ac Ysgolion Partner, fel y cytunwyd gan y Bartneriaeth. Cânt eu hadolygu a'u diwygio'n rheolaidd gan arweinwyr y Bartneriaeth.

4.1.1 Rôl AGA mewn proffesiwn sy'n seiliedig ag ymchwil

Mae datblygu proffesiwn a gaiff ei lywio gan ymchwil ac sy'n seiliedig ar ymchwil yn elfen allweddol o strategaeth Llywodraeth Cymru i wella canlyniadau addysgol pob dysgwr. Bydd rhaglen AGA effeithiol sydd wedi'i chynllunio i gefnogi'r broses o ddatblygu'r math hwn o broffesiynoldeb yn cynnwys tair elfen benodol:

- I ddechrau, mae angen i athrawon dan hyfforddiant gael cyfle i feithrin eu dealltwriaeth o ymchwil addysg fel corff gwybodaeth eang ac amrywiol. Drwy ddod yn hyddysg mewn gwaith ymchwil a gwybod sut mae ymchwil addysg yn gweithio, byddant mewn sefyllfa dda i ofyn cwestiynau beirniadol am ymchwil yn hytrach na bod yn unigolion goddefol sy'n ei derbyn.
- Mae hefyd angen i athrawon dan hyfforddiant gael profiad o ddefnyddio ymchwil a'r awgrymiadau ar gyfer ymarfer sy'n deillio ohoni fel un o'r ffynonellau tystiolaeth sydd ar gael iddynt wrth iddynt feithrin eu gwybodaeth broffesiynol.
- Yn olaf, fel y mae'r Weledigaeth ar gyfer AGA yn esbonio (gweler adran 2), mae angen i bob athro dan hyfforddiant gael profiad o ofyn cwestiynau beirniadol am eu hymarfer datblygol, gan wthio ffiniau eu dealltwriaeth a'u cymhwysedd fel ymarferydd ystafell ddosbarth. Gall cael y cyfle i wneud eu gwaith ymchwil gweithredol eu hunain, ymchwil sy'n berthnasol i ymarfer, neu brosiectau ymholi proffesiynol fod yn strategaeth allweddol wrth feithrin eu gallu i ofyn cwestiynau o'r fath.

Dylai pob Partneriaeth gael strategaeth ymchwil glir a gefnogir sy'n diffinio dulliau ymchwil, ymholi proffesiynol a dulliau sy'n berthnasol i ymarfer, ac mae'n nodi ei datblygiad mewn lleoliadau amrywiol. Dylai gynnwys datganiad penodol o rôl ymchwil yn cefnogi athrawon dan hyfforddiant i ddysgu ynghyd â'r ffyrdd y mae ysgolion ac SAUau y Bartneriaeth yn cefnogi ymchwil ac yn ymgysylltu ag ymchwil, yn unigol ac ar y cyd.

Mae ymgysylltu ag ymchwil yn cynnwys ymarfer sy'n defnyddio sail dystiolaeth, mae'n cynnwys cyfranogiad athrawon dan hyfforddiant mewn prosiectau ymchwil ac mae'n cydnabod dulliau sy'n seiliedig ar ymholi sy'n rhan o ymarfer ystafell ddosbarth. Dylai'r cyfleoedd hyn alluogi athrawon dan hyfforddiant i ymgysylltu ag ymchwil ac i ddysgu o ragoriaeth ar lefelau lleol, rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol i sicrhau eu bod yn parhau i gyfrannu ar y sail dystiolaeth ar gyfer y proffesiwn addysgu drwy eu gyrfaoedd.

Dylai Ysgolion Partner fod yn ymrwymedig i ymgysylltu ag ymchwil a deall y modd y mae hyn yn cefnogi'r broses o ddatblygu dysgu athrawon dan hyfforddiant, dysgu proffesiynol addysgwyr athrawon, a'r effaith ar welliant ysgol gyfan. Dylai'r Bartneriaeth hefyd gyfleu'r modd y bydd yn ymgysylltu'n sylweddol ag AGA fel maes ymholi.

Dylai Partneriaethau ddangos eu dealltwriaeth o'r modd y mae Ysgolion Partner a SAUau yn defnyddio ac yn llunio ymchwil. Dylai Partneriaethau hefyd ystyried y modd y caiff eu dysgu ei rannu'n lleol, yn rhanbarthol a thu hwnt, i ddatblygu eu darpariaeth eu hunain, y proffesiwn addysgu ac ymarfer addysgu athrawon ymhellach yng Nghymru. Felly, dylid sicrhau systemau dynamig a gweithredol ar gyfer casglu, rhannu a lledaenu gwybodaeth, dysgu ac ymchwil. Dylai Partneriaethau ystyried defnyddio'r Strategaeth Genedlaethol ar

gyfer Ymchwil ac Ymholiad Adysgol⁴⁵, y Prosiect Ymholi Proffesiynol Cenedlaethol⁴⁶, egwyddorion Ysgolion fel Sefydliadau sy'n Dysgu a rhwydwaith Trafod Addysgeg, Meddwl am Ddysgu fel saerniaeth gefnogol at y diben hwn.

4.2 Meini prawf ar gyfer cynnwys ysgolion yn y Bartneriaeth

Dylai arweinwyr y Bartneriaeth sicrhau meini prawf clir a chadarn a gweithdrefnau tryloyw wedi'u dogfennu ar gyfer dethol a dad-ddethol yr holl Ysgolion Partner gan gynnwys Ysgolion Partner Arweiniol.

Wrth nodi Ysgolion Partner Arweiniol ac Ysgolion Partner, dim ond ysgolion a gydnabyddir yn y system am ddarpariaeth o ansawdd uchel sy'n addas ar gyfer athrawon dan hyfforddiant y dylai'r Bartneriaeth eu hystyried. Dylai Partneriaethau geisio gweithio gyda sefydliadau gwella ysgolion i nodi Ysgolion Partner Arweiniol ac Ysgolion Partner posibl a fyddai'n ysgolion effeithiol ar gyfer AGA. Dylai Partneriaethau unigol esbonio, gan gyfiawnhau, yr hyn y maent yn ei ystyried yn ysgolion 'effeithiol'. Fel arfer, dylai Partneriaethau osgoi dethol ysgolion sydd wedi'u dosbarthu mewn categori olrhain statudol ar y pryd.

Er mwyn adlewyrchu lleoliadau amrywiol system addysg Cymru, mae'n hanfodol bod Partneriaethau AGA yn paratoi eu darpar athrawon ar gyfer cyfleoedd sy'n adlewyrchu'r amrywiaeth gyfan o leoliadau ysgol a gynhelir a'u cymunedau. Yn gyffredinol, dylai pob Partneriaeth gynnwys ysgolion prif ffrwd ac ysgolion arbennig, amrywiaeth o fathau, meintiau, enwadau, cyfryngau iaith a lleoliadau (lle y bo'n briodol). Dylai partneriaethau hefyd ystyried demograffeg a chefnidiroedd economaidd-gymdeithasol dysgwyr. Mae'n bwysig bod athrawon dan hyfforddiant yn cael cyfle i feithrin dealltwriaeth o'r heriau a wynebir gan ysgolion a leolir mewn cymunedau lle ceir lefelau uchel o amddifadedd, cyfrannau uchel o ddysgwyr ADY neu lefelau uchel o Saesneg fel iaith Ychwanegol, neu ardaloedd lle ceir lefelau uchel o amrywiaeth hiliol a diwylliannol. Rhaid cefnogi athrawon dan hyfforddiant i brofi a dysgu'r modd y mae ysgolion yn rheoli rhwystrau i ddysgu yn y cyd-destunau hyn, er mwyn diwallu anghenion unigol dysgwyr. Gall hyn gynnwys arsylwi ar broffesiynau addysgol eraill a chydweithio â nhw, fel Cynorthwyr Addysgu, Gweithwyr Ieuencid, Swyddogion Ymgysylltu Teuluol a chydweithwyr proffesiynol eraill sy'n ymwneud â'r broses o gefnogi cyrhaeddiad a llesiant dysgwyr. Gyda'r gefnogaeth hon, dylai athrawon dan hyfforddiant hefyd gael cyfleoedd i ddeall y modd y mae ysgolion yn ymgysylltu â'u cymunedau i gefnogi dyheadau a chyflawniad dysgwyr.

Dylai Partneriaethau gynnig profiad i bob athro dan hyfforddiant mewn o leiaf ddwy ysgol gyferbyniol a gall gynnwys profiad mewn mwy o ysgolion a lleoliadau eraill drwy gyfleoedd gwella.

Mewn rhai ysgolion, er enghraifft ysgolion bach, gall fod yn ddefnyddiol i Bartneriaethau ddefnyddio modelau cydweithredol. Er mwyn rhoi'r cymorth mwyaf effeithiol i ddarpar athrawon mewn ysgolion bach, disgwylir i'r Bartneriaeth AGA gyflwyno opsiynau cydweithredol ar gyfer mentora a chefnogi'r myfyrwyr hynny. Dylai hyn gynnwys ffyrdd o roi cyfleoedd i'r myfyrwyr gydweithredu'n effeithiol ag eraill sydd mewn ysgolion o'r fath er mwyn helpu i reoli eu llwyth gwaith. Bydd hyn yn rhoi'r ystod o brofiadau sydd ei angen arnynt mewn rhaglen AGA effeithiol.

Gall lleoliadau addysgol eraill gynnig profiadau dysgu gwerthfawr i athrawon dan hyfforddiant a, lle y bo modd, caiff Partneriaethau AGA eu hannog i gynnwys y rhain yn eu

⁴⁵ [Y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Ymchwil ac Ymholiad Addysgol \(NSERE\) - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

⁴⁶ [Prosiect ymholi proffesiynol cenedlaethol – Hwb \(llyw.cymru\)](#)

Partneriaeth. Mewn lleoliadau o'r fath, gall profiadau myfyrwyr ehangu eu gwybodaeth a'u sgiliau o ran cydweithio â gweithwyr proffesiynol eraill.

Dylai pob ysgol lle caiff athrawon dan hyfforddiant eu lleoli fod yn datblygu fel sefydliad sy'n dysgu⁴⁷⁴⁸⁴⁹ neu'n gweithio i fod yn un, gan gynnig amgylchedd ar gyfer addysg gefnogol o ansawdd uchel i athrawon, lle mae effaith profiadau AGA a'i hegwyddorion yn cefnogi ac yn hyrwyddo gwelliant i'r ysgol gyfan.

4.3 Rolau a chyfrifoldebau mewn pob Ysgol Bartner

Dylai Partneriaeth AGA amlinellu'r modd y gall pob ysgol gyfrannu at y Bartneriaeth a darparu ei rhaglenni. Mae gan bob Ysgol Bartner rôl allweddol yn galluogi athrawon dan hyfforddiant i addysgu, ymchwilio, myfyrio a gwerthuso; ni ddylid ystyried unrhyw ysgol fel lleoliad ar gyfer 'ymarfer addysgu' yn unig.

4.3.1 Dull gweithredu ysgol gyfan o ymdrin ag AGA

- Dylid meithrin dull ysgol gyfan o gefnogi athrawon dan hyfforddiant, dan arweiniad yr uwch-dîm arweinyddiaeth ac arweinwyr eraill o fewn yr ysgol, gan gynnwys mentoriaid.
- Dylai cymorth o fewn yr ysgol gynnwys mentora, goruchwyliaeth, adborth adeiladol ac asesu i ba raddau y mae athrawon dan hyfforddiant wedi dangos eu bod wedi bodloni'r safonau yn ystod eu profiad yn yr ysgol.
- Dylai athrawon dan hyfforddiant gael cyfleoedd strwythuredig rheolaidd i fyfyrion ar eu profiad yn yr ysgol a'i ddadansoddi, gan ddefnyddio amrywiaeth eang o fathau eraill o dystiolaeth. Dylai hyn gynnwys tystiolaeth o theori, ymchwil a gwybodaeth am ymarfer mewn mannau eraill. Dylai hyn ymgorffori gweledigaeth y Bartneriaeth ar gyfer dysgu proffesiynol ac integreiddio dull gwahanol o ddysgu (gweler adran *2Gweledigaeth o'r modd y mae athrawon dan hyfforddiant yn dysgu*). Dylai hyn gynnwys cyfraniad staff SAUau gan ddefnyddio arbenigedd pwnc yn briodol (24 4.5).
- Mae Ysgolion Partner yn rhagweithiol yn gweithio gyda'r Bartneriaeth AGA i gefnogi gweithgarwch ysgolheigaid y SAU a chael budd ohono.

4.3.2 Staff yr ysgol a chyfrifoldebau athrawon dan hyfforddiant

- Mae cymorth mewn ysgolion yn golygu bod angen i bob ysgol yn y bartneriaeth ddynodi uwch-aelodau o staff profiadol i fod yn uwch-fentoriaid i arwain y broses o gynnwys yr ysgol gyfan mewn AGA a bod yn gyfrifol am hynny.
- Bydd gan Bartneriaethau strategaeth glir ar gyfer dethol, cefnogi a datblygu mentoriaid athrawon dan hyfforddiant a bydd uwch-fentoriaid yn gyfrifol am ei rhoi ar waith.
- Dylai mentoriaid athrawon dan hyfforddiant fod yn ymarferwyr profiadol, sy'n cael eu cydnabod am eu hymarfer hynod effeithiol a chyson fel arbenigwyr cyfnod neu bwnc.
- Dylai staff mewn Ysgolion Partner nodi eu hanghenion dysgu proffesiynol fel addysgwyr athrawon a threfnu datblygiad proffesiynol parhaus drwy'r SAU, neu rywle arall, fel sy'n briodol.
- Dylai addysgwyr athrawon mewn ysgolion, gan gynnwys uwch-fentoriaid a mentoriaid, sydd wedi'u dynodi'n benodol i'r Bartneriaeth, gael amser gwarchoddedig i ymgymryd â'u cyfrifoldebau ynddi, gan gynnwys amser i gynllunio, cydweithio, rhoi adborth, llunio dogfennaeth a rheoli fel cymryd rhan yn y broses o lywodraethu'r Bartneriaeth, pan fo angen.

⁴⁷ "What Makes a School a Learning Organisation? A Guide for Policy Makers, School Leadership and Teachers", OECD, (2016).

⁴⁸ [Ysgolion fel sefydliadau sy'n dysgu - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

⁴⁹ [Datblygu ysgolion fel sefydliadau sy'n dysgu: adolygiad - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

- Dylai staff ysgolion sy'n ymwneud ag AGA yn rheolaidd allu cael gafael ar raglenni dysgu a datblygu proffesiynol o ansawdd uchel sy'n briodol ar gyfer y rôl sydd ganddynt yn y Bartneriaeth.
- Dylai ysgolion hwyluso a chefnogi eu haddysgwyr athrawon mewn SAUau yn ôl yr angen i sicrhau bod eu gwybodaeth am arweinyddiaeth ysgolion, cwricwlwm ac arferion dysgu ac addysgu mewn ysgolion a'u dealltwriaeth ohonynt yn gyfredol.
- Ym mhob cyd-destun profiad mewn ysgol, yn ogystal ag arsylwi ar ystod eang o addysgu, dylai athrawon dan hyfforddiant gynllunio ac addysgu gwersi neu gyfres o wersi a chael adborth adeiladol.
- Dylai athrawon dan hyfforddiant gael eu cyflwyno'n raddol i addysgu. Dylai hyn gynnwys cyfnodau arsylwi sydd wedi'u cynllunio'n ofalus a chyfleoedd addysgu mewn parau gydag athrawon dan hyfforddiant eraill a gydag athrawon effeithiol sefydledig. Dylid ond disgwyl i athrawon dan hyfforddiant ysgwyddo cyfrifoldeb llawn am ddsbarthiadau yn raddol. Yn ystod y cyfnod cyntaf o brofiad mewn ysgol, ni ddylent ddysgu mwy na 30% o'r amserlen gyfan. Yn ystod y cyfnod profiad olaf mewn ysgol, ni ddylent addysgu mwy na 75% o'r amserlen. Yn eu cyflwyniadau, dylai Partneriaethau nodi eu canllawiau i'w Hysgolion Partner ar y materion hyn.
- Dylai athrawon dan hyfforddiant ymgymryd ag amrywiaeth o weithgareddau ehangach sy'n ofynnol yn y proffesiwn, gan gynnwys ymgysylltu â rhieni, gofalwyr, llywodraethwyr a'r gymuned ehangach.
- Rhaid i Ysgolion Partner sy'n cefnogi myfyrwyr fod yn ymrwymedig i ddatblygu ymarfer sydd wedi'i lywio gan dystiolaeth, gan gynnwys tystiolaeth o waith ymchwil sy'n berthnasol i ymarfer. Mae angen i athrawon dan hyfforddiant gael cymorth gan ysgolion pan fyddant yn ymwneud â phrosiectau ymchwil ac yn casglu mathau eraill o dystiolaeth.
- Dylai Ysgolion Partner roi rhagor o gymorth i athrawon dan hyfforddiant sydd ei angen, yn unol â phroses achos pryder gyhoeddedig y Bartneriaeth AGA.

4.3.3 Cyfleusterau ysgolion

- Fel aelodau o weithlu'r ysgol, bydd angen i athrawon dan hyfforddiant gael mynediad i fannau gwaith a thechnoleg briodol, gan gynnwys Hwb ac adnoddau digidol eraill, yn ddelfrydol ar lefel a ddarperir ar gyfer aelodau o staff amser llawn.
- Bydd angen i ysgolion sicrhau hefyd fod gofodau preifat ar gael ar gyfer mentora, gwaith grwpiau bach a seminarau.
- Dylai Partneriaethau wneud y defnydd gorau o gyfleusterau arbenigol mewn ysgolion, i roi lleoliadau realistig ar gyfer addysgu athrawon dan hyfforddiant.

4.4 Rolau a chyfrifoldebau Ysgolion Partner Arweiniol

Mae'n ofynnol i bob Partneriaeth AGA ddynodi nifer o 'Ysgolion Partner Arweiniol' a fydd yn cyfrannu'n llawn at arweinyddiaeth, atebolrwydd a darpariaeth ar y cyd y rhaglenni, gan gynnwys dyluniad a chynnwys y rhaglen. Mae gan Ysgolion Partner Arweiniol ran allweddol yn y Bartneriaeth. Maent yn gyfrifol, ynghyd â'r SAU(au) am ansawdd y rhaglenni, profiad a deilliannau'r myfyrwyr.

Dylid mynegi manylion rôl yr Ysgol Bartner Arweiniol yn y Bartneriaeth yn glir mewn Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a gaiff ei lunio gan yr Ysgolion Partner a'r SAU a byddant yn cytuno arno ar y cyd. Efallai y bydd Partneriaethau'n ystyried y modd y gall Ysgolion Partner Arweiniol gydweithredu i gynnig y profiadau dysgu mwyaf effeithiol i athrawon dan hyfforddiant. Er enghraifft, gellir grwpio ysgolion mewn 'cynghrair arwain' i wneud y mwyaf o arbenigedd staff neu gyfleusterau. Yn yr achos hwn, rhaid i Bartneriaethau sicrhau nad yw'r trefniadau hyn yn golygu bod y myfyrwyr dan anfantais.

Mae angen i Ysgolion Partner Arweiniol sicrhau eu bod yn cyflawni'r gofynion ar gyfer pob Ysgol Bartner mewn Partneriaeth AGA (gweler adran 4.3). Fodd bynnag, mae eu rôl yn y Bartneriaeth yn amlwg, ac yn hanfodol i lwyddiant y weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru.

Dylai Ysgolion Partner Arweiniol:

- fod yn ysgolion effeithiol sy'n cael eu cydnabod am ddysgu ac addysgu o ansawdd uchel
- gael diwylliant lle caiff AGA ei chydnabod fel un o'u cyfrifoldebau craidd. Dylent fod yn agored i ystyried a thrafod eu harferion addysgeg ac asesu eu hunain yng ngoleuni tystiolaeth ymchwil ac arferion mewn mannau eraill
- gael dealltwriaeth glir o'u rolau a'u cyfrifoldebau yn strwythur y Bartneriaeth
- gael dealltwriaeth lwyr a chlr o'r ffaith eu bod yn gyfrifol, ar y cyd â'r SAU (a'r Ysgolion Partner Arweiniol eraill yn y Bartneriaeth) am y rhagen(ni) AGA dynodedig
- arwain a chefnogi Ysgolion Partner Arweiniol eraill ac Ysgolion Partner ym Mhartneriaeth AGA yn rheolaidd yn eu gwaith gydag athrawon dan hyfforddiant
- arwain a chefnogi Ysgolion Partner eraill yn rheolaidd ar eu taith i fod yn sefydliadau sy'n dysgu sy'n seiliedig ar ymchwil
- bod yn rhan o bob penderfyniad a phroses strategol ac yn atebol amdanynt ar y cyd. Fel grŵp dylent gael eu cynrychioli'n effeithio ar grwpiau arweinyddiaeth ym mhob rhan o'r strwythur llywodraethu
- chwarae rhan lawn ym mhrosesau sicrhau ansawdd, hunanwerthuso a chynllunio ar gyfer gwella pob rhaglen
- cyfrannu at y gwaith o gynllunio a datblygu rhaglenni
- chwarae rhan amlwg yn strategaeth a chynlluniau'r Bartneriaeth ar gyfer denu ymgeiswyr i'r proffesiwn a recriwtio athrawon dan hyfforddiant i raglenni gan gydweithio wrth gyfweled a dethol athrawon dan hyfforddiant
- cael yr adnoddau, y cyfarpar a'r cyfleusterau i gefnogi athrawon dan hyfforddiant
- cael uwch-aelodau hyfforddedig o staff i arwain ar AGA yn yr ysgol. Dylai'r athrawon hyn gydlynu profiadau dysgu a chymorth i fyfyrwyr, a monitro prosesau mentora
- rhoi profiadau dysgu strwythuredig ar gyfer athrawon dan hyfforddiant a gaiff eu hintegreiddio'n effeithiol ac sy'n ategu elfennau eraill o'r rhaglen gyffredinol
- sicrhau bod pob aelod o staff sy'n rhan o'r broses o gyflwyno AGA yn cael dysgu proffesiynol parhaus i'w helpu yn eu rôl fel addysgwyr athrawon mewn ysgolion. Dylai hyn gynnwys gwybodaeth am y ffordd mae athrawon dan hyfforddiant yn dysgu a dealltwriaeth o hyn; sgiliau mentora, gwybodaeth amdano a dealltwriaeth ohono; dealltwriaeth o'r modd y gellir defnyddio ymchwil a mathau eraill o dystiolaeth i gefnogi athrawon dan hyfforddiant; a dealltwriaeth ymarferol o egwyddorion, strwythurau a chynnwys y rhaglen AGA
- rhoi cyfleoedd dysgu proffesiynol i staff SAUau.

4.5 Rôl SAUau

4.5.1 Staff SAUau a datblygiad staff

- Dylai'r gymhareb staff addysgu i athrawon dan hyfforddiant a ariennir gan y Bartneriaeth fod yn un aelod o staff addysgu cyfwerth ag amser llawn i bob 15 o athrawon dan hyfforddiant cyfwerth ag amser llawn. Dylai'r rhain fod yn aelodau o staff sy'n arbenigo'n benodol mewn pwnc, cyfrwng iaith a chyfnod sydd wedi'u gwasgaru rhwng SAUau ac ysgolion fel sy'n briodol i gyflawni'r meini prawf penodedig, i gwmpasu darpariaeth, ac athrawon dan hyfforddiant. Dylai ceisiadau am achrediad amlinellu a chyfiawnhau sut mae staff wedi'u gwasgaru ar draws y Bartneriaeth.

- Lle mae staff amser llawn a rhan-amser yn y ddarpariaeth AGA, dylid rhoi disgrifiad mewn ceisiadau am achrediad o'r modd y caiff unrhyw heriau sy'n codi eu rheoli fel bod digon o staff ar gael i gefnogi myfyrwyr a nodi'r modd y mae'r SAU yn sicrhau y caiff ei staff rhan-amser eu hintegreiddio'n llwyr yn y rhaglen addysgu a'r adran/cyfadrn addysg yn ehangach.
- Dylai staff addysgu feddu ar gymhwyster ar lefel uwch na lefel achredu'r cwrs y maent yn ei addysgu; os nad yw hyn yn wir, dylent fod yn gweithio tuag ato. Bydd yn ofynnol i SAU amlinellu eu cynlluniau i sicrhau bod yr holl staff hyn yn cyflawni cymhwyster perthnasol o fewn pum mlynedd i'r dyddiad penodi. Ar y cyfan, dylai pob addysgwr athrawon mewn SAU fod â phrofiad fel athrawon ysgol llwyddiannus.
- Bydd angen i Bartneriaethau nodi'r modd y byddant yn sicrhau bod datblygiad proffesiynol eu haddysgwyr athrawon mewn SAU yn eu galluogi i wella'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg (gweler adran 4.6).
- Bydd yn ofynnol i bartneriaethau nodi bod gan bawb sy'n ymwneud ag AGA wybodaeth am addysgu a phrofiad ohono. Dylai addysgwyr athrawon mewn SAU sy'n rhan o brofiad mewn ysgol gymryd rhan reolaidd yn y gwaith o ddatblygu staff, gan gynnwys eu datblygiad yn yr ysgol, er mwyn cefnogi athrawon dan hyfforddiant, cynnal safonau uchel a chyfrannu at sail deg ar gyfer asesiadau. Yn ogystal â hyn, dylai staff SAU gymryd rhan weithgar mewn rhaglenni datblygu proffesiynol sy'n berthnasol i'w rôl o fewn AGA.
- Dylai'r SAU hwyluso'r dysgu proffesiynol a allai fod yn ofynnol gan staff yr ysgol i gefnogi athrawon dan hyfforddiant yn effeithiol.
- Rhaid i SAUau sicrhau eu bod yn galluogi ymarfer ymchwil effeithiol fel y nodir yn y strategaeth ymchwil partneriaethau (gweler adran 4.1.1).
- Fel arfer, dylai addysgwyr athrawon mewn SAU fod yn ymwneud â gwaith ymchwil, gan gymhathu, cynnal, cyhoeddi a goruchwyllo ymchwil yn rheolaidd. Bydd yn ofynnol i Bartneriaethau ddangos y modd y caiff staff addysgu SAU eu cefnogi i fod yn weithgar o ran ymchwil ac i ddangos sut mae eu hymchwil yn cyd-fynd â strategaeth ymchwil y Bartneriaeth AGA ac yn ei hategu (gweler adran 4.1.1).

4.5.2 Cyfrifoldebau SAUau o ran athrawon dan hyfforddiant

- Prif gyfrifoldeb SAU yw sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn profi rhaglen AGA o ansawdd uchel sy'n eu galluogi i fod yn athrawon newydd gymhwyso hyderus, cymwys ac ymroddgar fel y disgrifir yn adran *1 Gweledigaeth o'r athrawon sydd eu hangen yng Nghymru*.
- Dylai SAU helpu athrawon dan hyfforddiant i lunio a chynnal portffolio proffesiynol, gan ddefnyddio'r Pasbort Dysgu Proffesiynol, sef yr adnodd ar-lein a ddatblygwyd gan Gyngor y Gweithlu Addysg a Llywodraeth Cymru⁵⁰.
- Dylai SAUau gefnogi athrawon dan hyfforddiant i feithrin eu sgiliau llythrennedd, rhifedd, cymhwysedd digidol ac o ran y Gymraeg (gweler 4.6).
- Rhaid i SAUau nodi meysydd o wendid yng ngwybodaeth athrawon dan hyfforddiant am bwnc a'u cefnogi i feithrin eu gwybodaeth a'u sgiliau.
- Dylai SAUau ddarparu cymorth gwell i athrawon dan hyfforddiant sydd ei angen, yn unol â gweithdrefnau'r bartneriaeth.

4.5.3 Cyfleusterau SAUau

Dylai cyfleusterau priodol fod ar gael i gefnogi addysgu a dysgu, a gwaith ymchwil. Fel arfer, dylai'r rhain gynnwys:

⁵⁰ E-borth yw'r Pasbort Dysgu Proffesiynol, a gynhelir ar wefan Cyngor y Gweithlu Addysg, y dylai pob ymarferydd ei ddefnyddio i gofnodi ei brofiadau proffesiynol mewn perthynas â'r safonau proffesiynol perthnasol a myfyrion arnynt. Mae'n ategu llwybrau gyrfa ymarferwyr ac yn eu cefnogi i nodi'r cyfleoedd dysgu proffesiynol mwyaf priodol fel eu bod yn parhau i ddatblygu a dyfnhau eu hymarfer ar bob cam o'u gyrfu.

- darlithfeydd ac ystafelloedd adnoddau, fel labordai, mewn lleoliad priodol, o ansawdd, a'r nifer priodol ohonynt
- mynediad a lleoliadau ar gyfer pob rhaglen, sy'n briodol ar gyfer pob myfyriwr
- adnoddau ddysgu a chyfarpar priodol i bob maes cwricwlwm, cyfleusterau ac adnoddau llyfrgell, gan gynnwys adnoddau digidol, i ddarparu ar gyfer athrawon a staff
- technoleg a chyfleusterau digidol sy'n cefnogi proses o gydweithio'n effeithiol â phob parter.

4.5.4 Diogelu a lles athrawon dan hyfforddiant

Mae gan SAUau gyfrifoldeb i sicrhau lles eu holl fyfyrwyr ac mae ganddynt bolisiau a phrosesau clir ar gyfer amgylcheddau diogel, iach a chynhwysol sy'n helpu pob myfyriwr i ffynnu. Rhaid i'r SAU wneud y canlynol:

- rhoi cyngor, cymorth a chanllawiau, gan gynnwys gwasanaethau cwnsela, meddygol a gyrfaoedd
- egluro cyfrifoldebau pawb, gan gynnwys staff mewn ysgolion, yn y Bartneriaeth AGA i ddiogelu myfyrwyr, a gwybod ble i'w cyfeirio yn y SAU i gael cymorth arbenigol
- sicrhau eglurder ynghylch diogelu a'r broses chwythu'r chwiban mewn SAUau ac mewn ysgolion.

4.6 Y Gymraeg

Mae gan *Cymraeg. Mae'n perthyn i ni i gyd*⁵¹ (2022) a'r sector addysg rôl allweddol yn sicrhau twf parhaus y Gymraeg. Mae Llywodraeth Cymru'n parhau i weithio tuag at ein dyhead o sicrhau miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050⁵². Mae'r broses o roi'r Cwricwlwm i Gymru ar waith ynghyd ag annog ysgolion i symud ar hyd continwmm ieithyddol⁵³ yn flaenoriaethau polisi allweddol sy'n galw am weithlu medrus sy'n siarad Cymraeg i alluogi ein dysgwyr a chenedlaethau'r dyfodol i fod yn siaradwyr Cymraeg hyderus.

Caiff partneriaethau hefyd eu hannog i symud ar hyd continwmm ieithyddol a dylent fod yn glir ynghylch gweithgarwch yn eu rhaglenni sy'n cefnogi'r cynnydd gofynnol yn nifer yr athrawon sy'n gallu addysgu Cymraeg a thrwy gyfrwng y Gymraeg, ac er mwyn datblygu iaith pob athro dan hyfforddiant. Dylai *Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg*⁵⁴ lywio a chefnogi partneriaethau i ddatblygu eu strategaeth recriwtio ehangach (adran 4.1).

Dylid mynd ati i sicrhau hyn yn y ddwy ffordd ganlynol:

4.6.1 Dull strategol ar gyfer y Gymraeg mewn Partneriaethau AGA

Dylai pob Partneriaeth ddatblygu gweledigaeth glir ar gyfer datblygu darpariaeth i fyfyrwyr sy'n paratoi i addysgu yn Gymraeg a rhoi eu strategaeth hirdymor ar waith a'i gwerthuso er mwyn sicrhau dull systematig a chynaliadwy o wneud y canlynol:

- datblygu ymhellach ei darpariaeth ar gyfer myfyrwyr sy'n paratoi i addysgu yn Gymraeg
- datblygu rhaglenni i feithrin sgiliau ieithyddol pob athro dan hyfforddiant ymhellach
- datblygu gweithlu dwyieithog o fewn adran AGA y SAU er mwyn gallu addysgu pob elfen a arweinir gan SAU o ddarpariaeth AGA drwy gyfrwng y Gymraeg
- datblygu rhaglenni sy'n paratoi athrawon dan hyfforddiant i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg drwy gynyddu cyfran y rhaglenni a addysgir drwy gyfrwng y Gymraeg.

⁵¹ [Mae'r Gymraeg yn perthyn i ni i gyd | LLYW.CYMRU](#)

⁵² <https://llyw.cymru/cymraeg-2050-strategaeth-y-gymraeg>

⁵³ Adran 2.3 Isgategoiriau trosiannol - [Categorioidio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg | LLYW.CYMRU](#)

⁵⁴ [Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg | LLYW.CYMRU](#)

4.6.2 Darpariaeth gan y Bartneriaeth i wella sgiliau Cymraeg pob myfyriwr AGA

Un o bedwar diben y cwricwlwm newydd yw helpu plant a phobl ifanc i ddatblygu'n ddysgwyr uchelgeisiol, galluog a all gyfathrebu'n effeithiol drwy'r Gymraeg a'r Saesneg. Dylai pob dysgwr feithrin ei sgiliau Cymraeg ei hun a gallu defnyddio'r iaith yn hyderus pan fydd yn gadael yr ysgol yn 16 oed. Mae'r proffesiwn addysgu yn allweddol wrth gyflawni'r weledigaeth hon.

Mae'r safonau addysgu proffesiynol yn pennu disgwyliadau ar gyfer prosesau myfyrio a datblygu athrawon drwy gydol eu gyrfa, gan gynnwys ymrwymiad i feithrin eu sgiliau Cymraeg yn raddol. Mae'r fframwaith cymhwysedd iaith, a ddatblygwyd mewn partneriaeth rhwng y Partneriaethau AGA, y Coleg Cymraeg Cenedlaethol, Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid eraill, yn rhoi'r fframwaith ar gyfer meithrin sgiliau Cymraeg yn barhaus drwy gydol gyrfa athro.

Dylai partneriaethau AGA gael cynlluniau clir ar gyfer darpariaeth sy'n cynnig y cyfle i bob athro dan hyfforddiant feithrin ei sgiliau Cymraeg, ac amlinellu'n glir ganlyniadau disgwyliedig athrawon dan hyfforddiant yn unol â'r fframwaith. Dylai Partneriaethau AGA:

- asesu sgiliau Cymraeg athrawon dan hyfforddiant pan fyddant yn dechrau ar eu rhaglenni, a sut y byddant yn defnyddio amrywiaeth o fethodolegau i adeiladu ar y sgiliau hynny yn ystod y rhaglen. Dylai pob athro dan hyfforddiant gael o leiaf 35 awr o feithrin sgiliau Cymraeg bob blwyddyn fel rhan o'u rhaglen
- asesu sgiliau iaith Gymraeg pob athro dan hyfforddiant wrth gwblhau eu rhaglen yn unol â fframwaith cymhwysedd yn y Gymraeg a chyflwyno tystiolaeth i'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol bob blwyddyn at ddibenion cymedroli. Dylai'r asesiad hwn fwydo i'r proffiliau dechrau gyrfa (gweler adran 6.2) er mwyn galluogi pob Athro Newydd Gymhwyso (ANG) i lywio ei ddatblygiad parhaus wrth iddo ymgymryd â'i raglen sefydlu
- galluogi a chefnogi myfyrwyr i feithrin y sgiliau addysgegol sy'n gysylltiedig â dysgu ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, gan eu paratoi ar gyfer cyd-destun y cam dysgwyr y byddant yn ei addysgu
- sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn gyfarwydd â'r Siarter Iaith⁵⁵, y fframwaith Cymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg⁵⁶ a meithrin sgiliau llythrennedd dysgwyr Cymraeg gan gynnwys ymglyfarwyddo â'r strategaethau i normaleiddio'r defnydd o'r Gymraeg ac ymgorffori'r Gymraeg ym mhob rhan o'r cwricwlwm
- annog pob athro dan hyfforddiant sy'n siarad Cymraeg (ni waeth p'un a yw ar gwrs sy'n ei baratoi i addysgu yn Gymraeg) i ymgymryd ag o leiaf un lleoliad mewn ysgol cyfrwng Cymraeg.

4.6.3 Darpariaeth partneriaeth yn Gymraeg i'r rheini sy'n dymuno dilyn gyrfa mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog

Dylai rhaglenni AGA ar gyfer myfyrwyr sy'n bwriadu gweithio mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg ac ysgolion dwyieithog gynnwys y gofynion sylfaenol canlynol:

- Methodoleg addysgu athrawon dan hyfforddiant a'u dull o feithrin sgiliau addysgegol ar gyfer eu cyd-destun penodol.
- Cymorth i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu strategaethau i normaleiddio'r defnydd o'r Gymraeg ac i ymgorffori'r Gymraeg ym mhob rhan o'r cwricwlwm.
- Cefnogi athrawon dan hyfforddiant, lle y bo angen, i fagu hyder yn eu sgiliau ieithyddol eu hunain.

⁵⁵ [Siarter Iaith - Hwb \(gov.wales\)](#)

⁵⁶ [Ieithoedd, llythrennedd a chyfathrebu: Cynllunio eich cwricwlwm – Hwb \(llyw.cymru\)](#)

- Caiff pob lleoliad ysgol prif ffrwd ei gynnal mewn lleoliad cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog.

Hefyd, fel yn adran 4.6.1, dylai Partneriaethau gynllunio a gweithredu'n barod ar gyfer y trydydd cylch achredu:

- bod pob adnodd a roddir i fyfyrwyr ar gael yn ddwyieithog⁵⁷
- dylai o leiaf 50% o'r holl sesiynau a arweinir gan SAUau fod ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg.

Er mwyn sicrhau y caiff sgiliau addysgegol effeithiol eu meithrin, dylai partneriaethau gynnig trefniadau clir i sicrhau bod digon o gyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant feithrin eu sgiliau mewn grwpiau priodol. Efallai y bydd Partneriaethau am gydweithio i sicrhau darpariaeth effeithiol i niferoedd bach o athrawon dan hyfforddiant mewn disgyblaethau lleiafrifol ac i ddatblygu adnoddau ar y cyd i gefnogi athrawon dan hyfforddiant. Gallai Partneriaethau hefyd gydweithio â sefydliadau gwella ysgolion i ddatblygu rhwydweithiau cenedlaethol i athrawon dan hyfforddiant mewn disgyblaethau lleiafrifol. Gallai'r rhain fod yn rithwir a chael eu trefnu ar y cyd ar draws mwy nag un bartneriaeth.

5. Mewnbwn rhaglenni

Wrth gyflwyno eu rhaglenni i gael eu hachredu, bydd yn ofynnol i bartneriaethau ddarparu manylion y mewnbynnau rhaglenni canlynol:⁵⁸

- y weledigaeth ar gyfer dysgu athrawon dan hyfforddiant
- amcanion y cwrs
- cynllun y cwrs a'r meysydd astudio
- gofynion derbyn a gweithdrefnau dethol
- Y Cwricwlwm i Gymru ac astudiaethau pwnc
- nodi a diwallu anghenion dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol
- cynnwys y rhaglen
- llesiant
- profiad mewn ysgol
- Deddf Cydraddoldeb 2010 a Chonfensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)
- asesu athrawon dan hyfforddiant.

Caiff y rhain eu trafod yn fanylach isod.

5.1 Y weledigaeth ar gyfer dysgu athrawon dan hyfforddiant

Dylai rhaglenni AGA gael eu cefnogi gan weledigaeth wedi'i chyfleu'n glir ar gyfer dysgu athrawon dan hyfforddiant sy'n ymwneud â'r weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru (gweler Adran A: Gweledigaeth) a gaiff ei llywio gan werthoedd, egwyddorion ac ymchwil. Dylai'r weledigaeth hon fod yn gyson weladwy o fewn holl elfennau rhaglenni, fel nodau, cynllun y cwrs, dewis cynnwys, strategaethau addysgu a dysgu, prosesau asesu ac effaith fwriadedig y rhaglen ar ddysgu ac addysgu athrawon dan hyfforddiant a dysgwyr mewn ysgolion. Dylai gael ei llunio ar y cyd gan yr Ysgolion Partner Arweiniol a'r SAU. Efallai y bydd y Bartneriaeth hefyd am gynnwys ei Hysgolion Partner yn y gwaith cydweithredol hwn lle y bo'n briodol.

⁵⁷Efallai na fydd hyn yn bosibl ar gyfer cyfnodolyn neu waith ymchwil a gaiff ei gyflawni a'i gyhoeddi y tu allan i Gymru.

⁵⁸ Dylid cyflwyno model cydweithredol wrth eu cyflwyno

5.2 Amcanion y cwrs

Gan ddefnyddio'r weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru a gweledigaeth athrawon ar gyfer Cymru (*Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru*), nod cyffredinol rhaglen AGA yw paratoi athrawon dan hyfforddiant i fod yn ymarferwyr cymwys, meddylgar, myfyriol ac arloesol sy'n ymrwymedig i gael eu llywio gan dystiolaeth (gan gynnwys tystiolaeth o waith ymchwil) a sicrhau addysgu a dysgu o ansawdd uchel. Mae angen iddynt fod yn barod i gyflawni'r safonau proffesiynol⁵⁹, i ddechrau gweithio yn y proffesiwn addysgu ac i ymgymryd â'u taith broffesiynol drwy gydol eu gyrfa (gweler adran *Addysgu fel taith broffesiynol gydol gyrfa*)

Dylai athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r gwerthoedd, y wybodaeth, y sgiliau a'r agweddau i gyflawni blaenoriaethau cenedlaethol fel llafaredd, llythrennedd, rhifedd, cymhwysedd digidol, cynhwysiant cymdeithasol, mynd i'r afael ag effaith tlodi ar gyrhaeddiad addysgol, a thegwch, i sicrhau dyheadau a safonau uchel i bob dysgwr. Dylent ddeall pwysigrwydd cydweithio â chydweithwyr, cydweithwyr proffesiynol, rhieni a gofalwyr a bod yn ymrwymedig i feithrin y sgiliau sydd eu hangen ar gyfer gwaith cydweithredol o'r fath. Dylent fod wedi ymroi i'w dysgu proffesiynol gydol oes eu hunain, gan gynnwys mynd ati i wneud gwaith ymchwil ym maes addysg.

5.3 Mathau o Gyrsiau

Er y rhagwelir bod y rhan fwyaf o raglenni a gyflwynir i'w hachredu naill ai yn rhaglenni TAR neu BA i israddedigion, gellir cyflwyno rhaglenni eraill o hyd a all fodloni'r meini prawf achredu. Os bydd Partneriaid am gyflwyno mathau eraill o ddyfarniadau (er enghraifft, cyrsiau hirach, graddau cydanrhydedd) neu gyrsiau ansafonol, cânt eu hannog i drafod eu cynigion â Llywodraeth Cymru a/neu Gyngor y Gweithlu Addysg ar y cyfle cynharaf er mwyn sicrhau bod ganddynt y potensial i gydymffurfio â'r Meini Prawf hyn a'r ddeddfwriaeth berthnasol.

Mewn ymateb i ofynion newidiol gan ysgolion yng Nghymru, rhagwelir y gall rhai Partneriaethau fod am ddatblygu cyrsiau anhraddodiadol fel rhaglenni 'blynyddoedd canol' (ar gyfer addysgu dysgwyr ym 'mlynyddoedd' 5, 6, 7 ac 8). Ym mhob achos, mae angen cynllunio a dilysu rhaglenni fel dyfarniad ar wahân; bydd ganddynt ofynion derbyn penodol, cynnwys cwricwlwm a phatrymau o brofiad mewn ysgolion. Caiff partneriaethau eu hatgoffa nad yw'r ffaith bod Cyngor y Gweithlu Addysg yn achredu cwrs yn golygu o reidrwydd y bydd yn dyrannu niferoedd myfyrwyr iddo.

Mae Atodiad 4 yn trafod yr hyblygrwydd dros dro a ganiateir i ddatblygu darpariaeth beilot arbenigol ar gyfer cyfnod cynradd ag arbenigedd ADY.

5.4 Cynllun y cwrs a'r meysydd astudio

Dylai'r ceisiadau egluro sut mae'r hyn y mae athrawon dan hyfforddiant yn ei ddysgu o ysgolion a SAU yn cael ei integreiddio. Ynghyd ag amcanion y cwrs, dylai ceisiadau ar gyfer achredu nodi sut y dylid darparu gwahanol elfennau o'r rhaglen, megis wyneb yn wyneb, ar-lein neu drwy ddysgu cyfunol.

Dylai rhaglenni AGA bennu cyfres o gymwyseddau dechreuwyr lefel uchel ar gyfer athrawon dan hyfforddiant, y gallant ychwanegu atynt drwy gydol eu gyrfaoedd. Dylai rhaglenni ganolbwyntio ar y canlynol:

- cefnogi myfyrwyr i ddysgu sut i ddysgu fel athro er mwyn cefnogi eu dysgu proffesiynol parhaus drwy gydol eu gyrfaoedd

⁵⁹ [Safonau Proffesiynol – Hwb \(llyw.cymru\)](#)

- datblygiad personol
- meithrin gwydnwch a llesiant proffesiynol
- paratoi ar gyfer amgylchedd cymhleth ystafelloedd dosbarth
- ymgysylltu a chydweithio'n weithredol â chydweithwyr proffesiynol a'r gymuned addysg ehangach.

Dylai rhaglenni:

- gael eu cynllunio mewn ffordd fel bod pob athro dan hyfforddiant yn cael ei baratoi i addysgu pob dysgwr ar draws o leiaf ddau gyfnod cynnydd olynol mewn ysgolion fel y disgrifir o dan y Cwricwlwm i Gymru
- paratoi athrawon dan hyfforddiant i ysgwyddo cyfrifoldeb am addysgu dosbarth, neu ddosbarthiadau, dros gyfnod parhaus a sylweddol
- sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn ymwybodol o'r llwybrau gyrfa, gan gynnwys arweinyddiaeth, mewn ysgolion a'r sector addysg ehangach.

Dylid cynllunio ac integreiddio astudiaethau proffesiynol ac o ran addysgeg, profiad mewn ysgol ac astudiaethau pwnc yn ofalus. Dylid eu cydbwysu'n effeithiol yn y rhaglen a dylai eu cydberthynas fod yn eglur.

Ar raglenni blwyddyn safonol i raddedigion, dylai profiad mewn ysgol gyfrif am tua dwy ran o dair o'r rhaglen; ar raglenni tair blynedd, dylai astudiaethau pwnc a phrofiad mewn ysgol gyfrif am tua un rhan o dair o raglenni yr un⁶⁰. Lle caiff rhaglenni eu dosbarthu'n rhai rhan-amser, dylai'r gofyniad ar gyfer profiad mewn ysgol ddilyn y rhaglenni amser llawn cyfatebol mewn modd pro-rata.

Mae'r gofynion mwy penodol ynghylch profiad mewn ysgol fel a ganlyn:

- 32 wythnos ar gyfer pob rhaglen pedair blynedd i israddedigion
- 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen dwy a thair blynedd i israddedigion
- 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen blwyddyn i raddedigion.

Dylai partneriaethau sicrhau bod pob athro dan hyfforddiant yn cael profiad mewn o leiaf ddwy ysgol gyferbyniol. Dylai'r Bartneriaeth archwilio ysgolion cyferbyniol o amrywiaeth o briodweddau posibl sy'n gysylltiedig â'u Hysgolion Partner; fodd bynnag, rhaid i bob Ysgol Bartner fodloni'r meini prawf ar gyfer rhaglenni AGA (gweler adran 4.2, 4.3 a 4.4).

Ar gyfer pob rhaglen prif ffrwd, gall lleoliadau profiad mewn ysgol fod mewn ysgol arbennig neu uned ADY. Yn yr achosion hyn, rhaid i Bartneriaethau sicrhau nad oes mwy na 20% o'r profiad mewn ysgol yn digwydd y tu allan i ystafell ddosbarth prif ffrwd er mwyn sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn barod i addysgu mewn amgylcheddau prif ffrwd ac ADY. Ceir rhagor o wybodaeth am ddarpariaeth ADY arbenigol yn *Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY*.

Dylid ystyried pob profiad arall (er enghraifft, addysg amgueddfa) fel ychwanegiadau i'r gofynion a restrir uchod a dylai fod y tu allan i nifer yr wythnosau a restrir.

5.5 Gofynion derbyn a gweithdrefnau dethol

Mae manylion llawn y gofynion derbyn ar raglenni AGA wedi'u nodi yn Atodiad 2.

Ceir rhagor o wybodaeth am ofynion derbyn ar gyfer ADY yn *Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY*.

⁶⁰Sicrhewch fod pob athro dan hyfforddiant yn cael o leiaf 60 diwrnod o hyfforddiant a arweinir gan SAU/ysgol bob blwyddyn academaidd

Rhaid i'r broses o ddethol athrawon dan hyfforddiant gynnwys y SAU ac Ysgolion Partner. Rhaid i'r broses gynnwys cyfweiliad unigol bob amser. Dylai Partneriaethau sicrhau y caiff y SAU ac Ysgolion Partner eu cynrychioli. Fodd bynnag, lle nad yw hyn yn bosibl bob amser, rhaid bod prosesau cadarn ar waith a bod tystiolaeth ohonynt er mwyn sicrhau llais cryf i Ysgolion Partner o fewn y broses recriwtio a dethol. Mae'n rhaid i'r broses ystyried dawn bersonol ymgeisydd i addysgu, ynghyd â'i alluoedd academaidd. Hefyd, mae'n rhaid i Bartneriaethau fodloni eu hunain bod gan ymgeiswyr y wybodaeth a'r sgiliau priodol mewn rhifedd, llythrennedd a chymhwysedd digidol.

Rhaid i Bartneriaethau ddefnyddio eu data recriwtio, ceisiadau a dethol i wella ansawdd ac amrywiaeth y myfyrwyr a dderbynnir a sicrhau bod eu prosesau'n deg.

5.5.1 Iechyd a'r gallu corfforol i addysgu

Rhaid i Bartneriaethau sicrhau bod pob ymgeisydd ar Raglenni AGA wedi bodloni gofynion y Safonau Iechyd Addysg⁶¹, gan gadarnhau eu bod yn ddigon iach a bod ganddynt y gallu corfforol i ysgwyddo cyfrifoldebau athro.

Rhaid i Bartneriaethau hefyd ystyried y rheoliadau perthnasol, a'u rhwymedigaethau statudol o dan y Ddeddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Efallai y bydd y Ddeddf hon yn golygu bod yn rhaid gwneud addasiadau rhesymol yn ôl y gofyn er mwyn i unigolyn allu dilyn cwrs AGA, hyd yn oed os bydd hyn yn arwain at driniaeth fwy ffafriol. Wrth ddethol unigolion i raglenni AGA, bydd angen i Bartneriaethau sicrhau nad yw gweithdrefnau a pholisïau dethol yn gwahaniaethu'n annheg yn erbyn ymgeiswyr sydd ag anableddau neu ADY. I'r perwyl hwnnw, rhaid gofalu bod yr aelodau perthnasol o staff yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf er mwyn cyflawni eu rhwymedigaethau o dan y Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd, y Ddeddf Cydraddoldeb a'r gofynion statudol sydd ar sefydliadau yn sgil y ddyletswydd i ddangos tegwch i bobl anabl.

5.6 Y Cwricwlwm i Gymru ac astudiaethau pwnc⁶²

5.6.1 Y pedwar diben, elfennau'r cwricwlwm ac egwyddorion a phrosesau allweddol

Rhaid i Bartneriaethau sicrhau bod gan bob athro dan hyfforddiant ddealltwriaeth ddatblygedig o ddibenion, ethos ac elfennau'r Cwricwlwm i Gymru, eu bod yn ymrwymo iddynt ac yn gallu eu cyflawni'n effeithiol.⁶³

Y pedwar diben yw'r man cychwyn a'r dyhead ar gyfer gwaith cynllunio'r cwricwlwm. Caiff pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru ei gefnogi i fod yn:

- ddysgwyr uchelgeisiol a galluog sy'n barod i ddysgu gydol eu hoes
- cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae eu rhan yn llawn yn eu bywyd a'u gwaith
- dinasyddion moesegol a gwybodus am Gymru a'r byd
- unigolion iach a hyderus sy'n barod i fyw bywydau llawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

Mae gan Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru chwe Maes Dysgu a Phrofiad ("Meysydd") ac mae angen i bob athro dan hyfforddiant fod yn gyfarwydd â'r Meysydd hyn. Cefnogir y

⁶¹ [Rheoliadau Addysg \(Safonau Iechyd\) \(Cymru\) 2004 \(legislation.gov.uk\)](#)

⁶² Ceir manylion a chanllawiau ar y Cwricwlwm i Gymru yn [Cwricwlwm i Gymru - Hwb \(llyw.cymru\)](#) sy'n cynnwys manylion deddfwriaethol a thechnegol ar y pedwar diben, y Meysydd Dysgu a Phrofiad a'r trefniadau Asesu.

⁶³ [Deddf Cwricwlwm ac Asesu \(Cymru\) 2021 \(legislation.gov.uk\)](#)

cwricwlwm gan godau statudol^{64,65,66} ac is-ddeddfwriaeth arall. Lle y bo'n briodol, dylid ymgorffori'r sgiliau trawsgwricwlaidd,⁶⁷ sgiliau hanfodol^{68, 69} a themâu trawsbynciol yn y broses addysgu ym mhob rhan o'r cwricwlwm.

Bydd athrawon unigol, gan gynnwys arbenigwyr pwnc mewn ysgolion uwchradd, yn defnyddio'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig yn y gwahanol Feysydd, a lle y bo'n briodol, yn y sgiliau trawsgwricwlaidd, y sgiliau hanfodol a'r themâu trawsbynciol wrth gynllunio'r cwricwlwm. Anogir athrawon i weithio'n greadigol ac yn gydweithredol ar draws ffiniau pwnc wrth gynllunio'r cwricwlwm ac asesiadau, er mwyn osgoi cyfyngu eu haddysgu o fewn pynciau penodol. Dylai athrawon allu cefnogi plant a phobl ifanc i wneud cysylltiadau ar draws yr hyn maent yn ei ddysgu a dod yn ddysgwyr mwy effeithiol, gan ddwyn ynghyd agweddau gwahanol i archwilio pynciau pwysig fel dinasyddiaeth, menter a chynaliadwyedd er enghraifft.

Mae cwricwlwm sydd wedi'i gynllunio'n dda, a gefnogir gan addysgu a dysgu effeithiol, yn galluogi dysgwyr i wneud cynnydd ystyrlon. Mae cynnydd yn ganolog i'r cwricwlwm, ac mae asesu yn ganolog i ddirnad y cynnydd hwn. Mae angen i bob athro dan hyfforddiant fod yn gyfarwydd ag egwyddorion cynnydd, a'r prosesau allweddol ar gyfer cefnogi cynnydd dysgwyr tuag at y pedwar diben yng Nghymru a'r modd y cânt eu hymgorffori mewn ymarfer ysgol, gan gynnwys:

- meithrin dealltwriaeth gyffredin o gynnydd
- symud ar hyd y continwmm 3 i 16
- cyfathrebu ac ymgysylltu â rhieni a gofalwyr.

Mae angen i raglenni AGA sicrhau bod gwybodaeth bwnc a gwybodaeth addysgegol athrawon dan hyfforddiant ar y lefel sydd ei hangen i ymgysylltu â'r cwricwlwm. Rhaid i bartneriaethau hefyd sicrhau bod gan athrawon dan hyfforddiant y wybodaeth, y sgiliau a'r ddealltwriaeth o egwyddorion allweddol asesu a'i ddiben cyffredinol yn y Cwricwlwm yng Nghymru i helpu pob dysgwr i wneud cynnydd, gan sicrhau bod dysgwyr yn cael addysg o ansawdd uchel â lefelau priodol o gefnogaeth a her.

5.6.2 Cynnwys astudiaethau pwnc

Dylai astudiaethau pwnc gynnwys:

- gwybodaeth am gynnwys sy'n briodol i'r cyfnod oedran / y camau cynnydd a / neu'r arbenigedd pwnc a ddewiswyd gan yr athrawon dan hyfforddiant, gan gynnwys cysyniadau allweddol, sylwedd a strwythur y pwnc
- gwybodaeth addysgegol, sy'n briodol i gyfnod oedran / camau cynnydd neu arbenigedd pwnc.

Mae angen i geisiadau am achrediad nodi sut mae partneriaethau yn nodi meysydd lle ceir gwendidau yng ngwybodaeth athrawon dan hyfforddiant am bwnc a nodi'r gefnogaeth benodol y maent yn ei darparu i fynd i'r afael â gwendidau o'r fath o dan adran 4.5.2. Dylai partneriaethau hefyd nodi sut mae hyn yn bwydo i'r gweithgarwch hunanwerthuso ac asesu a nodir o dan adran 4.1.

⁶⁴ [Cwricwlwm i Gymru: Y Cod Cynnydd | LLYW.CYMRU](#)

⁶⁵ [Cwricwlwm i Gymru: Y Cod Datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig | LLYW.CYMRU](#)

⁶⁶ [Cwricwlwm i Gymru: Y Cod Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb | LLYW.CYMRU](#)

⁶⁷ [Datblygu gweledigaeth ar gyfer cynllunio cwricwlwm - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

⁶⁸ [Datblygu gweledigaeth ar gyfer cynllunio cwricwlwm - Hwb \(llyw.cymru\)](#)

⁶⁹ [Themâu trawsgwricwlaidd ar gyfer cynllunio eich cwricwlwm – Hwb \(llyw.cymru\)](#)

5.6.3 Astudiaethau pwnc mewn rhaglenni gwahanol

Rhaid i Bartneriaethau AGA fod yn amlwg yn eu cyflwyniadau ar y camau cynnydd y mae rhaglenni unigol yn paratoi athrawon dan hyfforddiant i'w haddysgu ac ystyried yn ofalus y continwwm dysgu a'r wybodaeth am bwnc (datganiadau o'r hyn sy'n bwysig) sy'n ofynnol i gyflwyno'r cwricwlwm. Bydd hyn yn llywio'r broses o gynllunio'r rhaglen (gweler adran 5.4 ynghylch y gofyniad bod rhaglenni'n cwmpasu o leiaf ddau gam cynnydd olynol mewn ysgolion prif ffrwd) ac agweddau ar gynnwys rhaglenni (gweler adran 5.9).

Er enghraifft, rhaid i raglenni ar gyfer athrawon 'cynradd' (sy'n addysgu dysgwyr 4 i 11 oed fel arfer) gynnwys astudiaethau digonol ym mhob un o'r chwe Maes yn y cwricwlwm i'w galluogi i addysgu ar draws y continwwm dysgu penodol. Byddai angen i hyn fod yn wahanol i raglenni AGA a gynlluniwyd ar gyfer athrawon dan hyfforddiant sydd am arbenigo mewn addysgu ar draws y rhaniad rhwng ysgolion cynradd ac ysgolion uwchradd ar gyfer dysgwyr rhwng 8 a 14 oed. Mae angen arbenigedd pwnc / maes ar gyfer rhaglenni o'r fath. Felly, rhaid i athrawon dan hyfforddiant gael digon o wybodaeth gwricwlaidd ac addysgegol mewn disgyblaeth benodol i addysgu eu pwnc arbenigol ar draws yr amrywiaeth oedran lawn a gwmpesir gan y rhaglen ynghyd â'r gofynion cwricwlwm ehangach ar gyfer yr ystod oedran cynradd penodol a gwmpesir.

Ceir rhagor o wybodaeth am ddatblygu darpariaeth ADY cynradd arbenigol yn *Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY*.

Rhaid i raglenni ysgol uwchradd i israddedigion (ar gyfer addysgu dysgwyr 11 i 16 oed) gynnig gwybodaeth ddigon manwl ac eang am y pwnc/pynciau, maes/meysydd y mae'r athro dan hyfforddiant yn bwriadu addysgu ynddo/ynddynt. Bydd y rhaglenni hyn hefyd yn cynnwys cwricwlwm penodol i ddisgyblaeth ac astudiaethau o ran addysgeg ar gyfer pob maes/meysydd y mae'r athro dan hyfforddiant yn bwriadu ei addysgu.

Dylai rhaglenni uwchradd i raddedigion (ar gyfer addysgu dysgwyr 11 i 16 oed) baratoi athrawon dan hyfforddiant i addysgu eu pwnc/pynciau arbenigol ar draws yr ystod oedran llawn hwn.

5.7 Nodi a diwallu anghenion dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol

Rhaid i bartneriaethau sicrhau bod pob athro dan hyfforddiant yn ymwybodol ac wedi'i baratoi i addysgu a chefnogi dysgwyr ag ADY. Mae'r Cod a'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol yn sefydlu'r system statudol yng Nghymru ar gyfer diwallu anghenion dysgu ychwanegol plant a phobl ifanc. Nod y broses o ddiwygio'r system ADY yw sicrhau y caiff anghenion dysgu ychwanegol plant a phobl ifanc eu nodi'n gynnar ac yr eir i'r afael â nhw'n gyflym er mwyn iddynt gyflawni eu llawn botensial.

Dylai athrawon dan hyfforddiant ddeall egwyddorion ymarfer sy'n canolbwyntio ar y person, y Cod a'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol, ei ddiben a'i ethos a'r cyfrifoldeb o addysgu ymarferwyr ac ysgolion gan gynnwys rôl y Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol.

5.8 Llesiant

Mae'n ofynnol i ysgolion yng Nghymru ystyried y *Fframwaith ar sefydlu dull ysgol gyfan ar gyfer llesiant emosiynol a meddyliol*⁷⁰. Disgwylir i bartneriaethau ddatblygu dulliau sy'n cyd-fynd â strategaethau a pholisïau Ysgolion Partner ac yn eu cefnogi i:

- helpu darpar athrawon i reoli eu llesiant personol a phroffesiynol eu hunain

⁷⁰ [Fframwaith ar sefydlu dull ysgol gyfan ar gyfer llesiant emosiynol a meddyliol | LLYW.CYMRU](#)

- cyfrannu at lesiant y dysgwyr yn eu gofal
- sicrhau eu hymddygiad proffesiynol⁷¹.

Ar gyfer y darpar athro a'r dysgwr, mae'n bwysig y cânt eu cefnogi i oresgyn rhwystrau i'w dysgu a'u helpu'n gorfforol, yn gymdeithasol ac o ran eu cyflwr meddwl. Mae'n hanfodol bod ganddynt ymdeimlad o ddiben, eu bod yn teimlo y gallant gyflawni nodau personol pwysig ac y gallant gymryd rhan yn effeithiol ym mywyd eu hysgol a'r gymuned ehangach. Dylai partneriaethau sicrhau bod eu hathrawon dan hyfforddiant yn cael cymorth i ddatblygu dulliau effeithiol o'u diogelu, a chydberthnasau personol ac o fewn yr ysgol sy'n gefnogol, gan gyfrannu at ysgolion cryf a chynhwysol, iechyd da, diogelwch personol ac amgylcheddau iach a chynhwysol yn yr ystafell ddosbarth.

Dylai rhaglenni AGA gynnwys cyfleoedd i ddeall rôl lles yn y broses o ddysgu'n effeithiol, gan gynnwys y gallu i nodi disgyblion sydd mewn perygl o brofi diffyg llesiant, a dylent gynnig cyfleoedd i fyfyrwyr archwilio'r modelau mwyaf effeithiol a ddefnyddir gan ysgolion a'u partneriaid i sicrhau mwy o lesiant i bob dysgwr.

5.9 Cynnwys y rhaglen

Dylai rhaglenni fynd i'r afael â phynciau sy'n cwmpasu astudiaethau proffesiynol ac addysgegol craidd a fydd yn defnyddio amrywiaeth o ddamcaniaethau, ymchwil ac adnoddau deallusol eraill i feithrin gwybodaeth athrawon am y canlynol a'u dealltwriaeth ohonynt, ymysg pethau eraill:

- damcaniaethau ac ymchwil am addysgeg, datblygiad dynol a dysgu
- rôl asesu mewn addysgu a dysgu gan gynnwys asesiad ffurfiannol a pharhaus i gefnogi datblygiad dysgwyr
- dylanwadau cymhleth ffactorau personol, cymdeithasol a diwylliannol ar athrawon a dysgwyr
- natur amrywiol a newidiol y boblogaeth ysgolion yng Nghymru a pha mor berthnasol yw hyn i addysgu a dysgu
- sut y caiff ysgolion yng Nghymru eu trefnu a'u rheoli ar hyn o bryd a'r haenau gwerthuso, gwella ac atebolrwydd o fewn y system
- hanes addysg a pholisi addysg yng Nghymru
- deddfwriaeth bresennol, gan gynnwys dealltwriaeth o ofynion statudol y Ddeddf Cwricwlwm ac Asesu, Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg, a gofynion o ran y Gymraeg
- ymarfer sy'n canolbwyntio ar y person⁷² i sicrhau bod safbwyntiau, dymuniadau a theimladau'r plentyn a rhiant y plentyn, neu'r person ifanc, wrth wraidd y broses o wneud penderfyniadau er mwyn nodi eu hanghenion a chymorth i ddiwallu'r anghenion hynny⁷³
- hawliau dysgwyr mewn ysgolion yng Nghymru⁷⁴, gan gynnwys eu hawl i gael llais mewn materion sy'n ymwneud â'u bywydau
- cyfrifoldebau cytundebol, bugeiliol a chyfreithiol athrawon yng Nghymru gan gynnwys cofrestru ac ymgyfarwyddo â Chyngor y Gweithlu Addysg, cod ymddygiad y Cyngor ac addasrwydd i ymarfer dulliau yng Nghymru
- deall a rheoli'r rhwystrau sy'n wynebu dysgwyr mewn ysgolion sy'n effeithio ar gyrhaeddiad addysgol

⁷¹ [Cod ymddygiad ac ymarfer proffesiynol \(cga.cymru\)](#)

⁷² Dull sy'n canolbwyntio ar y person yw pan gaiff y person ei roi wrth wraidd y gwasanaeth a'i drin fel person yn gyntaf. Mae'r ffocws ar y person a'r hyn y gall ei wneud, nid ar ei gyflwr na'i anabled. Dylai cymorth ganolbwyntio ar gyflawni dyheadau'r personol a dylai fod wedi'i deilwra i'w anghenion a'i amgylchiadau unigryw.

⁷³ [Y Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol | LLYW.CYMRU](#)

⁷⁴ [Hawl y plentyn yng Nghymru | LLYW.CYMRU](#)

- y Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol ar gyfer Cymru a rheoliadau⁷⁵.
- rheoli a threfnu'r ystafell ddosbarth
- egwyddorion ac ymarfer y broses o gynllunio'r cwricwlwm gan gynnwys dull a rhesymeg eu lleoliadau, gan ddefnyddio gwaith ymchwil o ddulliau gwahanol, er enghraifft gwaith cynllunio cwricwlwm disgyblaethol, rhyngddisgyblaethol
- gwaith cynllunio cwricwlwm i ddiwallu anghenion dysgwyr fel sy'n briodol ar gyfer arbenigedd y rhaglen (gweler adran 5.6.3)
- addysgu llythrennedd a rhifedd yn effeithiol gan gynnwys meithrin gwybodaeth a dealltwriaeth o'r modd y mae plant yn caffael gwybodaeth am iaith a'r sgiliau sydd eu hangen i ddysgu sut i ddarllen ac i allu gwerthuso dulliau gweithredu gwahanol yn feirniadol
- gwybodaeth am addysgeg ddigidol a phynciau a chynnwys o ran addysgeg
- cyfathrebu effeithiol, gan gynnwys cwestiynu
- cynllunio a defnyddio deunyddiau, gan gynnwys adnoddau rhithwir, ar gyfer addysgu a dysgu i sbarduno, cefnogi a herio pob dysgwr prif ffrwd
- y defnydd o dechnolegau digidol yn y gwaith o gefnogi dysgu cyfunol
- diwallu anghenion dysgwyr o gefndiroedd diwylliannol, ieithyddol, crefyddol ac economaidd-gymdeithasol amrywiol i sicrhau tegwch o ran effeithiau posibl ar gyrhaeddiad addysgol
- diwallu anghenion dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol i sicrhau tegwch
- egwyddorion asesu a sut i asesu'n effeithiol i gefnogi ac adrodd ar gynnydd dysgwyr
- defnyddio data, tystiolaeth o ymchwil ac ymholiadau proffesiynol wrth ddatblygu ymarfer effeithiol
- cydweithio yn yr ystafell ddosbarth ac â chydweithwyr
- diogelu pob dysgwr.

5.10 Profiad mewn ysgol

Dylai'r SAU a'i Ysgolion Partner Arweiniol gynllunio ar y cyd y profiad mewn ysgol, fel gyda meysydd eraill o'r rhaglen AGA. Mae'n cynnig cyfle hollbwysig i athrawon dan hyfforddiant feithrin eu sgiliau addysgu ymarferol a phrofi a datblygu eu damcaniaethau personol eu hunain am addysgu a dysgu. Felly, mae'n rhan ganolog o'r rhaglen addysg athrawon.

Cyn belled ag y bo'n ymarferol, dylai athrawon dan hyfforddiant addysgu dysgwyr mewn gwahanol grwpiau oedran, gan gynnwys y rheini sydd ag amrywiaeth o anghenion addysgol dysgu ychwanegol, ac ymglyfarwyddo ag ysgolion ar draws amrywiaeth o gyd-destunau economaidd-gymdeithasol, ieithyddol a diwylliannol. Yn gwyno, bydd y profiad mewn ysgol ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yn ymgorffori'r canlynol:

- cyfleoedd addysgu gan gynnwys, ymhlith pethau eraill:
  - Arsylwi ac addysgu ochr yn ochr ag athrawon effeithiol.
  - Addysgu ar y cyd ag athrawon dan hyfforddiant eraill, lle bo'n briodol.
  - Addysgu fwyfwy ar eu pen eu hunain, yn enwedig yng nghyfnod olaf y profiad mewn ysgol. Mae addysgu ar y cyd yn ddull dilys a chyfoethog o ddysgu drwy gydol gyrfa athro, ond disgwylir gweld y gallu i addysgu'n annibynnol erbyn diwedd y rhaglen AGA.
- cyfleoedd mentora gan gynnwys, ymhlith pethau eraill:
  - Cael mentor dynodedig
  - Cael ei arsylwi a chael adborth rheolaidd.
  - Arsylwi ar athrawon profiadol
  - Cynllunio ac addysgu ar y cyd
- cyfleoedd myfyrio a Datblygiad Proffesiynol gan gynnwys, ymhlith pethau eraill:

⁷⁵ [Anghenion dysgu ychwanegol \(anghenion addysgol arbennig\) | Is-bwnc | LLYW.CYMRU](#)

- Cael cyfleoedd strwythuredig i feithrin ei ddealltwriaeth o faterion ysgol gyfan a dulliau ysgolion o ddileu rhwystrau i ddysgu.
- Cynnig cyfleoedd ffurfiol rheolaidd (er enghraifft, drwy 'gylchoedd dysgu' neu 'astudiaethau gwersi') i archwilio eu haddysgu eu hunain ac eraill yng ngoleuni amrywiaeth eang o fathau eraill o dystiolaeth gan gynnwys tystiolaeth sy'n deillio o ddamcaniaeth, o ymchwil ac o ymarfer mewn mannau eraill.
- Cofnodi ei fyfyrddodau a'i ddamcaniaethau ei hun o ymarfer mewn cyfnodolyn/portffolio fel y Pasbort Dysgu Proffesiynol.

5.11 Deddf Cydraddoldeb 2010 a Chonfensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)

Dylai athrawon dan hyfforddiant fod yn gyfarwydd â Deddf Cydraddoldeb 2010, yn enwedig yr agweddau ohoni sy'n berthnasol i ysgolion. Mae hawliau'r plentyn hefyd wedi'u cynnwys mewn deddfwriaeth yng Nghymru o dan fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) sy'n seiliedig ar ymrwymiad i egwyddorion y CCUHP. Mae'n rhaid i raglenni AGA sicrhau bod pynciau'n cael eu haddysgu mewn ffordd nad yw'n rhoi dysgwyr yn agored i wahaniaethu, ac sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldebau allweddol. Dylid annog athrawon dan hyfforddiant i feddwl am y ffyrdd maent yn addysgu ac yn meithrin cydberthnasau â'u dysgwyr a chymunedau ehangach ysgolion i hwyluso amgylcheddau dysgu effeithiol sy'n wrth-hiliol ac nad yw'n wahaniaethol i bob dysgwr⁷⁶.

5.12 Asesu athrawon dan hyfforddiant

Nod y broses o asesu athrawon dan hyfforddiant yw sefydlu a ydynt yn datblygu fel athrawon newydd fel y bwriadwyd yn Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru sy'n ategu pob agwedd ar y Meini Prawf. Caiff twf personol a phroffesiynol athrawon dan hyfforddiant drwy eu rhaglen AGA ei ddangos drwy gyflawni'r disgrifyddion ar gyfer SAC, sydd wedi'u nodi yn y safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth.

Dylai'r asesiad o athrawon dan hyfforddiant:

- gael ei gynnal drwy gydol y cwrs, gyda chyfnodau cynnydd wedi'u nodi'n glir
- cynnwys asesiad ffurfiannol a chrynodol
- defnyddio amrywiaeth o fesurau, gan gynnwys arsylwi, trafod, aseiniadau ysgrifenedig a phrosiectau ymchwil weithredol
- cynnwys aseswyr/arholwyr o fewn y bartneriaeth ac aseswyr/arholwyr annibynnol, allanol a benodir gan y bartneriaeth
- darparu ar gyfer amrywiaeth o ddulliau, e.e., gwaith gwerthuso ar y cyd gan y myfyriwr a'r addysgwr athrawon, hunanwerthuso a gwerthuso cymheiriaid.

Rhaid i bartneriaethau sicrhau bod gweithdrefnau cymedroli asesiadau mewnol ac allanol annibynnol ar waith i sicrhau dibynadwyedd a chywirdeb asesiadau. I'r perwyl hwnnw, bydd yr asesu yn seiliedig ar system o wiriadau ar sail tystiolaeth o fewn y bartneriaeth, mewn ymgynghoriad ag aseswyr allanol, er mwyn sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant mewn gwahanol leoliadau yn cael eu hasesu mewn ffordd gyson a theg.

Mae'n rhaid i athrawon dan hyfforddiant fodloni safonau gofynnol elfen profiad mewn ysgol eu rhaglen AGA mewn dau gam cynnydd olynol os ydynt am ennill eu cymhwyster (gweler adran 5.4). Dylai athrawon dan hyfforddiant sy'n methu gwneud hynny gael cynnig sesiynau i gyfoethogi eu haddysgu a mentora pellach cyn cael cynnig cyfle arall i gael profiad mewn

⁷⁶ Addaswyd hyn o ddogfen y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (2014). *Yr hyn y mae cyfraith cydraddoldeb yn ei olygu i chi fel darparwr addysg yng Nghymru: canllawiau i ysgolion*

ysgol. Dim ond dau gyfle y bydd athrawon dan hyfforddiant yn ei gael i lwyddo ym mhob profiad mewn ysgol.

Dylai partneriaethau gael gweithdrefnau clir, wedi'u dogfennu ar gyfer cefnogi myfyrwyr y mae eu cynnydd yn destun pryder a dylent sicrhau darpariaeth benodol i roi arweiniad gyrfaoedd i athrawon dan hyfforddiant nad ydynt yn cyrraedd y safon ddisgwyliedig yn ystod y rhaglen.

5.12.1 Rôl proffil dechrau gyrfa yn cefnogi datblygiad proffesiynol athrawon dan hyfforddiant

Mae'r Proffil Dechrau Gyrfa yn adlewyrchu cyfuniad o asesiadau unigol gan addysgwyr athrawon y Bartneriaeth, asesiadau ar y cyd rhwng addysgwyr yr athrawon a'r athrawon dan hyfforddiant, a hunanasesiadau gan yr athrawon dan hyfforddiant. Gellir agor a diweddarau'r proffil drwy'r Pasbort Dysgu Proffesiynol erbyn hyn, a chaiff Partneriaethau eu hannog i ddefnyddio hwn i gefnogi eu hathrawon dan hyfforddiant i'w paratoi i gael eu sefydlu.

Mae'r proffil dechrau gyrfa wedi'i gynllunio fel y gellir ei ddefnyddio i ategu neu ffurfio rhan o'r prosesau cofnodi, myfyrio a chynllunio sy'n codi'n naturiol yn ystod AGA. Bydd y proffil yn helpu athrawon dan hyfforddiant, wrth iddynt drafod gyda'u haddysgwyr athrawon, i ystyried eu profiad cyn ac yn ystod eu rhaglen AGA ffurfiol, a nodi'r prif bwyntiau mewn perthynas â'u haddysgu. Mae hefyd yn eu helpu i ystyried ffocws eu datblygiad proffesiynol unigol yn y dyfodol, fel drwy eu cyfnod sefydlu er mwyn:

- myfyrio ar gryfderau eu hymarfer ac adeiladu arnynt
- datblygu agweddau ar rôl yr athro y mae ganddo ddiddordeb arbennig ynddynt
- rhoi mwy o brofiad, neu feithrin arbenigedd, mewn meysydd nad ydynt wedi'u datblygu cymaint hyd yma.

5.12.2 Gwella drwy asesu

Mae'r broses o asesu athrawon dan hyfforddiant yn rhoi cyfle i Bartneriaethau nodi cryfderau a gwendidau yn eu rhaglenni gan gynnwys cysondeb asesiadau ymhob rhan o'r bartneriaeth. Mae angen i'r partneriaethau sicrhau bod yr aseswyr mewnol ac allanol yn cysylltu'r cryfderau a'r gwendidau y maent yn arsylwi arnynt gan athrawon dan hyfforddiant unigol a'r bartneriaeth â chryfderau a gwendidau posibl yn ansawdd eu rhaglen AGA. Yn y cyd-destun hwnnw, rhaid i Bartneriaethau AGA sicrhau yr ymchwiliad i faterion sy'n ymwneud ag ansawdd, a godir drwy asesiadau mewnol ac allanol, ac yr eir i'r afael â nhw er mwyn gwella profiadau athrawon dan hyfforddiant ar y rhaglen. Dylai hyn fod yn rhan o waith hunanwerthuso ac ymchwil Partneriaeth AGA i'w darpariaeth ei hun yn unol ag adran 4.1.

Yn ogystal â diogelu safon SAC, dylai'r broses asesu gynnig tystiolaeth i helpu'r partneriaethau i werthuso eu perfformiad eu hunain ac i lunio cynlluniau i'w wella. Dylent hefyd ofyn i'r aseswyr allanol wneud argymhellion penodol ar gyfer gwella. Wedyn gallant ddefnyddio'r dystiolaeth hon, ynghyd â thystiolaeth o ffynonellau eraill, a all gynnwys, ymhlith pethau eraill, adroddiadau arolygiadau, adroddiadau monitro, data perfformiad, adborth gan fentor ac athrawon dan hyfforddiant, fel sail i gynllunio camau gweithredu a phennu targedau ar gyfer gwella.

Adran C: Canlyniadau'r rhaglenni

6. Canlyniadau'r rhaglenni – safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig

Mae'r safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth yn hanfodol i bawb ym maes addysg. Maent yn darparu pwrpas cyffredin. Mae canlyniadau'r rhaglen AGA yn cyd-fynd â'r safonau sy'n ofynnol o dan ddeddfwriaeth i ymgymryd â dyletswyddau athro mewn lleoliadau a gynhelir, ar lefel sy'n ymwneud â dyfarnu SAC. Maent yn sail ar gyfer continwmm o addysg athrawon a datblygiad proffesiynol (gweler adran: Addysgu fel taith broffesiynol gydol gyrfa).

Dylid ystyried, deall ac asesu'r broses o gyflawni'r safonau ar gyfer AGA yng ngoleuni'r dull integredig ar gyfer AGA a nodir yn Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru. Dylai canlyniadau rhaglenni AGA adlewyrchu'r weledigaeth ar gyfer AGA mewn perthynas â gwerthoedd proffesiynol, y cwricwlwm, addysgeg, asesu, yr amgylchedd dysgu, y cyd-destun ehangach, myfyrio proffesiynol, arweinyddiaeth ac ymrwymiad athrawon dan hyfforddiant i'w dysgu proffesiynol yn y dyfodol.

6.1 Cyrraedd y safonau ar gyfer statws athro cymwysedig

Mae'r pum safon broffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth⁷⁷ yn canolbwyntio ar elfennau hanfodol gwaith pob athro – **addysgeg, cydweithredu, arloesi, dysgu proffesiynol ac arweinyddiaeth**, gyda phwyslais cryf ar addysgeg. Mae pob safon wedi'i rhannu'n elfennau â disgrifyddion sy'n nodi enghreifftiau o sut gallai'r safonau fod yn berthnasol i waith athro, yn dibynnu ar ble mae'r athro hwnnw arni yn ei yrfa a'i rôl.

Mae'r is ddisgrifyddion addysgu yn disgrifio'r disgwyliadau y dylid eu bodloni ar gyfer sicrhau dyfarniad SAC a chwblhau'r cyfnod sefydlu statudol yn llwyddiannus. Mae'r uwch ddisgrifyddion yn dangos enghreifftiau o ymarfer effeithiol iawn a pharhaus ac yn ffocws ar gyfer dysgu proffesiynol drwy gydol gyrfa. Mae yna ddisgrifyddion hefyd ar gyfer rolau arweinyddiaeth ffurfiol. Felly, mae'r safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth yn nodi'n glir y gofynion ar gyfer derbyn unigolyn i'r proffesiwn ac yn pennu disgwyliadau o ran datblygiad drwy gydol ei yrfa broffesiynol.

Wrth farnu cymhwysedd ar gyfer dyfarniad SAC, mae'n ofynnol i Bartneriaethau asesu athrawon dan hyfforddiant yn erbyn y disgrifyddion SAC. Dim ond i'r rheini sy'n bodloni'r gofynion ar gyfer y disgrifyddion hyn y dyfernir y SAC.

Drwy gydol y Rhaglen AGA, bydd tystiolaeth a gesglir yn sail i benderfyniadau ynghylch bodloni'r disgrifyddion perthnasol o fewn y safonau. Yn hyn o beth, bydd angen i Bartneriaethau ystyried y modd maent yn monitro cynnydd athrawon dan hyfforddiant drwy adborth effeithiol, adolygiadau rheolaidd, mynd i'r afael ag anghenion unigol, a hyrwyddo annibyniaeth ar gyfer dysgu proffesiynol parhaus.

Mae'r safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth yn annog meddwl, ystyriaeth a sgwrs am gymhlethdod prosesau addysgu. Mae hyn yn golygu y gall y safonau gael eu hystyried yn fwy cyfannol wrth asesu athro dan hyfforddiant yn erbyn y disgrifyddion perthnasol. Er enghraifft, gallai proses i arsylwi a thrafod gwerau a gynlluniwyd ac a addysgir gan athro dan hyfforddiant gynnig cyfle i asesu:

- agweddau ar ymagwedd broffesiynol a gwerthoedd

⁷⁷<http://learning.gov.wales/resources/collections/professional-standards?lang=en#collection-2>

- cydberthnasau rhwng athrawon a myfyrwyr
- gwybodaeth gynnwys am bwnc a gwybodaeth addysgegol am bwnc
- cynllunio, addysgu ac asesu strategaethau, gan gynnwys strategaethau addysgu cynhwysol
- prosesau rheoli ystafell ddosbarth.

Ar y llaw arall, ar gyfer rhai disgrifyddion bydd angen i aseswyr edrych ar dystiolaeth arall, e.e., gwaith ysgrifenedig, cydweithio â chymheiriaid, cyflwyniadau neu gyfraniadau at diwtorialau a chyfraniadau ehangach i ysgolion a'u cymunedau.

Mater o farn broffesiynol yw penderfynu a yw'r athro dan hyfforddiant yn bodloni'r safonau ar gyfer SAC, drwy ystyried perfformiad yr athro dan hyfforddiant yn ei gyfanrwydd â'r holl dystiolaeth sydd ar gael.

Cwestiynau i bartneriaethau AGA eu hystyried mewn perthynas â'r safonau ar gyfer SAC:

- A ydym yn rhoi adborth adeiladol i athrawon dan hyfforddiant ar eu cynnydd ar sail y disgrifyddion perthnasol?
- A yw'r cyfleoedd ar gyfer asesu'n cynnwys yr holl ddisgrifyddion perthnasol?
- A oes digon o dystiolaeth gan yr aseswyr i allu barnu'n gywir ynghylch gallu'r athrawon dan hyfforddiant i fodloni'r disgrifyddion perthnasol mewn amrywiaeth o gyd-destunau?
- A ydym yn asesu grwpiau perthnasol o ddisgrifyddion gyda'i gilydd fel na fydd ein dull gweithredu'n un digyswllt?
- Pa ddisgrifyddion perthnasol y gellir dangos tystiolaeth ar eu cyfer yn llwyr neu'n rhannol yn yr ystafell ddosbarth brif ffrwd neu leoliadau addysgol eraill?
- Pa ddisgrifyddion perthnasol y gellir eu dangos drwy ddulliau eraill, gan gynnwys aseiniadau ysgrifenedig?
- A ydym yn monitro cynnydd athrawon dan hyfforddiant ac yn addasu'r Rhaglen AGA lle bo angen?
- A yw pob addysgwr athrawon wedi dilyn rhaglen ddatblygu broffesiynol berthnasol i'w alluogi i asesu'n gywir ac yn gyson ar sail y disgrifyddion perthnasol?

Yn Atodiad 3, ceir rhagor o gyngor ar gyfer Partneriaethau AGA sy'n ymwneud â'r mathau o ddarpariaeth sy'n cefnogi'r broses o fodloni'r disgrifyddion AGA. Mae'r strwythur yn dilyn strwythur y model safonau yn fras, er, mewn rhai achosion, er mwyn bod yn eglur, mae rhai elfennau wedi cael eu hychwanegu; mewn achosion eraill lle mae yna orgyffwrdd, mae cyngor ar ddwy elfen wahanol wedi'i gyfuno.

6.2 Safonau ar gyfer sefydlu

Yn ystod y flwyddyn gyntaf o addysgu, bydd yr athro sydd newydd gymhwyso yn dechrau ar broses sefydlu statudol⁷⁸ sy'n cyfuno rhaglen datblygiad proffesiynol sydd wedi'i theilwra ag asesiad ar sail y disgrifyddion perthnasol o fewn y safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth. Fel AGA, mae sefydlu yn gam penodol o ddatblygiad proffesiynol ac yn rhan o'r continwmm o addysgu athrawon.

Rhaid i'r Partneriaethau gydweithio'n agos â'r rheini sy'n gyfrifol am sefydlu er mwyn sicrhau bod pawb yr asesir eu bod yn cyrraedd safonau SAC wedi'u hysbysu a'u paratoi ar gyfer y trefniadau sefydlu ar gyfer ANGau. Rhaid i Bartneriaethau AGA a'r rheini sy'n gyfrifol am sefydlu gynorthwyo a chefnogi athrawon dan hyfforddiant i wneud y trosglwyddiad hwn. I'r perwyl hwnnw, tua diwedd rhaglen AGA, caiff athrawon dan hyfforddiant gymorth i gwblhau

⁷⁸ Rheoliadau Addysg (Trefniadau Sefydlu ar gyfer Athrawon Ysgol) (Cymru) 2015

Proffil Dechrau Gyrfa a diweddarau eu Pasbort Dysgu Proffesiynol. Nod y proffil yw rhoi ffocws i athrawon sydd newydd gymhwyso wrth iddynt ystyried sut maent yn datblygu fel athrawon, beth maent wedi'i gyflawni a sut y byddant yn datblygu ac yn gwella. Efallai y bydd yn ddefnyddiol i Bartneriaethau AGA gael mewnbwn gan y rheini sy'n gyfrifol am sefydlu ar y cam hwn o raglen athrawon dan hyfforddiant. Mae hyn yn fodd o ddefnyddio'r myfyrdodau hyn ar ddechrau cyfnod sefydlu athro dan hyfforddiant, a'u hystyried ochr yn ochr â ffactorau eraill wrth gynllunio rhaglen sefydlu.

Mae'r safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth yn cysylltu AGA a'r broses sefydlu'n agos fel bod profiad proffesiynol yn gallu parhau a chynyddu. Dylai Partneriaethau AGA a'r rheini sy'n gyfrifol am sefydlu gefnogi gwerth y proffil, sy'n seiliedig ar drafod a meddwl am ddatblygiad proffesiynol a gefnogir ganddynt, yn hytrach na'r hyn a ysgrifennir ar y ffurflen. Nod hyn yw helpu athrawon dan hyfforddiant ac ANGau i wneud cysylltiadau adeiladol rhwng camau dechreuol eu gyrfaoedd, ar eu taith o ddysgu gydol oes fel ymarferwyr myfyriol sy'n defnyddio ymchwil mewn ymarferion sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Yn unol â hynny, caiff ANGau eu galluogi i ddeall sut y gallant adeiladu ar gynnydd a thystiolaeth mewn perthynas â'u SAC i gyflawni'r gofynion y mae'n rhaid i athrawon eu cyflawni er mwyn cwblhau eu cyfnod sefydlu statudol yn llwyddiannus.

Rhestr termau

Achredu/Achrediad: Mae achredu proffesiynol Rhaglen Addysg Gychwynnol Athrawon yn cydnabod bod y rhaglen yn bodloni gofynion [meini prawf achredu] y corff sy'n derbyn unigolion i'r proffesiwn addysgu, h.y., Cyngor y Gweithlu Addysg yng Nghymru. Mae'n achrediad sydd ar wahân i ddilysiad academaidd y rhaglen gan gorff dyfarnu cymwysterau, h.y. y SAU/Prifysgol, ond mae'n ei ddilyn, h.y., y SAU/y Brifysgol.

Addysg gychwynnol athrawon: Mae addysg gychwynnol athrawon (AGA) yn cyfeirio at y rhaglen statudol ffurfiol gyntaf o baratoi ar gyfer y rôl o fod yn athro, y cam cyntaf ar y continwmm o addysg athrawon.

Addysgwyr athrawon: Addysgwyr athrawon yw staff SAU ac ysgolion sy'n cyfrannu at y gwaith o hwyluso rhaglen AGA.

Athro dan hyfforddiant: Mae athro dan hyfforddiant yn unigolyn sy'n dilyn rhaglen addysg gychwynnol athrawon.

Continwmm o addysg athrawon: Mae'r continwmm o addysg athrawon yn dynodi taith dysgu gydol oes athrawon, sy'n ymgorffori AGA, cyflwyniad i'r proffesiwn, y blynyddoedd cynnar a datblygiad proffesiynol parhaus, gyda phontio di-dor drwy gydol yr yrfa addysgu.

Cydlynnydd ADY: Mae Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol yn berson a gaiff ei ddynodi, yn unol ag adran 60 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg, gan ysgol a gynhelir (nad yw'n ysgol arbennig) neu Sefydliad Addysg Bellach i fod yn gyfrifol am gydlynu darpariaeth dysgu ychwanegol i ddisgyblion neu fyfyrwyr ag ADY. Nodir dyletswyddau'r Cydlynnydd ADY ym Mhennod 8 o'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol ar gyfer Cymru. Mae gan Gydlynwyr ADY rôl strategol ac ni ddisgwylir iddynt gymryd rhan uniongyrchol yn y broses bob dydd o gefnogi dysgwyr unigol ag ADY. Cyfrifoldeb yr athro dosbarth a chydweithwyr proffesiynol eraill yw hyn.

Cymhwysedd digidol: Gwybodaeth, sgiliau ac agweddau penodol yw cymhwysedd digidol er mwyn gallu defnyddio technolegau a systemau yn hyderus, yn greadigol ac yn feirniadol.

Cymwyseddau: Mae cymwyseddau athrawon yn cynnwys y wybodaeth, y sgiliau, yr agweddau a'r ymagwedd rhyng-gysylltiedig sy'n rhan o waith athrawon, gyda'u datblygiad cyfannol yn dechrau wrth iddynt ymgysylltu â'r rhaglen AGA.

Disgrifyddion: Rhan o'r safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth sy'n disgrifio'r disgwyliadau y dylid eu bodloni er mwyn cael SAC a chwblhau'r cyfnod sefydlu statudol yn llwyddiannus.

Dysgu cyfunol: Mae dysgu cyfunol yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio cyfuniad o ddysgu wyneb yn wyneb a dysgu ar-lein.

Dysgwr: Plant a phobl ifanc yn yr ysgol.

Gweithwyr Proffesiynol ym Maes Addysg: Mae gweithwyr proffesiynol ym maes addysg neu gydweithwyr proffesiynol ym maes addysg yn gweithio mewn lleoliadau a gynhelir a'r gymuned ehangach, gan gefnogi cyrhaeddiad, addysgu a dysgu a llesiant dysgwyr mewn ysgolion. Cynorthwywyr addysgu a chydlynwyr ADY fydd y rhain yn bennaf; fodd bynnag, yn

dibynnu ar gyd-destun yr ysgol, gall hyn hefyd gynnwys eraill fel, Gweithwyr Ieuenctid, Seicolegwyr Addysg a Swyddogion Cyswllt Teuluol.

Gwerthoedd ac ymagweddau: Egwyddorion a ddylai symbylu pawb sy'n gweithio gyda dysgwyr. Rhan o fodol y safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth

Mentor: Mae mentor yn aelod o staff yr ysgol bartner sy'n arwain, yn cefnogi, yn goruchwylio ac yn rhoi adborth i athrawon dan hyfforddiant. Caiff y mentor ei addysgu i fentora ar gyfer addysg athrawon, a bydd yn ymarferydd profiadol naill ai fel arbenigwr cyfnod neu bwnc. Darperir amser gwarchodedig i fentoriaid ymgymryd â chyfrifoldebau a dyletswyddau eu rôl.

Partneriaeth: Mae model partneriaeth AGA yn cynrychioli cytundeb ffurfiol rhwng SAU ac Ysgolion Partner Arweiniol, a ategir gan Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth, lle maent yn cytuno i gydweithio, fel partneriaid cyfartal at atebolrwydd ar y cyd, i gynllunio a hwyluso'r rhaglen AGA.

Safonau proffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth: Safonau proffesiynol newydd ar gyfer athrawon ac arweinwyr ysgolion sy'n canolbwyntio ar elfennau hanfodol gwaith pob athro – addysgeg, cydweithredu, arweinyddiaeth, arloesi a dysgu proffesiynol.

Sefydliadau Gwella Ysgolion: Sefydliadau neu bartneriaethau cydweithredol rhwng sefydliadau sy'n cyflawni swyddogaethau gwella ysgolion. Gall Sefydliadau Gwella Ysgolion fod yn gonsortia rhanbarthol, yn grŵp o awdurdodau lleol neu'n un awdurdod lleol.

Ymarfer sy'n canolbwyntio ar y person: Dull yw ymarfer sy'n canolbwyntio ar y person lle caiff y person, dygwr mewn ysgol at ddibenion y ddogfen hon, ei osod yng nghanol y gwasanaeth a'i drin fel person yn gyntaf. Mae'r ffocws ar y person a'r hyn y gall ei wneud, nid ar ei gyflwr na'i anabledd. Dylai cymorth ganolbwyntio ar gyflawni dyheadau'r personol a dylai fod wedi'i deilwra i'w anghenion a'i amgylchiadau unigryw.

Cyfeiriadau

BERA: RSA (2014). *The role of research in teacher education: Reviewing the evidence. Interim report.* London: BERA; <https://www.thersa.org/discover/publications-and-articles/reports/the-role-of-research-in-teacher-education-reviewing-the-evidence/>

Brookfield, S. (2001). *Understanding and Facilitating Adult Learning.* Gwasg Y Brifysgol Agored, Buckingham.

Cyngor y Gweithlu Addysg (2022). *Cod Ymddygiad ac Ymarfer Proffesiynol*
<https://www.ewc.wales/site/index.php/doclink/cod-ymddygiad-ac-ymarfer-proffesiynol-2022>

Dimmock, C. (2016). *Conceptualising the research-practice-professional development nexus: mobilising schools as 'research-engaged' professional learning communities.* Professional Development in Education.

Donaldson, G. (2015). *Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru;* <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/dyfodol-llwyddiannus.pdf>

Furlong, J. (2015). *Addysgu athrawon yfory;*
<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/addysgu-athrawon-yfory.pdf>

[Burn, K. a Mutton, T. \(2015\) A review of 'research-informed clinical practice' in Initial Teacher Education. Oxford Review of Education](#)

Kools, M. a Stoll, L. (2016). *What Makes a School a Learning Organisation? A Guide for Policy Makers, School Leadership and Teachers.* Y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD). [school-learning-organisation.pdf \(oecd.org\)](#)

OECD (2012). *Strong performers and successful reformers in education: Lessons from PISA for the United States;* <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-united-states.htm>

OECD (2018). *Developing schools as learning organisations in Wales;*
<http://www.oecd.org/education/developing-schools-as-learning-organisations-in-wales9789264307193-en.htm>

OECD (2018) *Developing schools as learning organisations in Wales: highlights.*
<https://www.oecd.org/education/Developing-Schools-as-Learning-Organisations-in-Wales-Highlights.pdf>

OECD (2019). *A Flying Start: Improving Initial Teacher Preparation Systems* [Home | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](#)

OECD (2019). *ITE programme accreditation in Wales as a means to strengthen research-informed initial teacher education programmes.* <http://www.oecdteacherready.org/promising-practice/ite-programme-accreditation-in>

OECD (2021). *Teachers' professional learning study: Diagnostic report for Wales*
https://www.oecd-ilibrary.org/education/teachers-professional-learning-study-diagnostic-report-for-wales_caf912c7-en

Bishop, R. a Glynn, T. (2003). *Culture Counts: Changing Power Relationships in Education*. Zed Books, Llundain.

Brookfield, S. (2001). *Understanding and Facilitating Adult Learning*, Gwasg Y Brifysgol Agored, Buckingham.

Llywodraeth Cymru (2004). *Rheoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004*.
<https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2004/2733/made/welsh>

Llywodraeth Cymru (2012). *Rheoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol (Cymru) 2012* –
<https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2012/724/made/welsh>

Llywodraeth Cymru (2015) *Rheoliadau Addysg (Trefniadau Sefydlu ar gyfer Athrawon Ysgol) (Cymru) 2015*

Llywodraeth Cymru (2017). *Ymgynghoriad – crynodeb o'r ymatebion: Meini prawf drafft ar gyfer achredu rhaglenni Addysg Gychwynnol Athrawon yng Nghymru a'r cynnig i Gyngor y Gweithlu Addysg achredu addysg gychwynnol athrawon;*
<https://consultations.gov.wales/consultations/initial-teacher-education-accreditation>

Llywodraeth Cymru (2017). *Addysg yng Nghymru: cenhadaeth ein cenedl 2017-2021;*
<https://llyw.cymru/cenhadaeth-ein-cenedl>

Llywodraeth Cymru (2017). *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg;*
<https://llyw.cymru/cymraeg-2050-strategaeth-y-gymraeg>

Llywodraeth Cymru (2021). *Cwricwlwm i Gymru: Y Cod Cynnydd*.
<https://llyw.cymru/cwricwlwm-i-gymru-y-cod-cynnydd>

Llywodraeth Cymru (2021). *Cwricwlwm i Gymru: Cod Datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig*.
<https://llyw.cymru/cod-datganiadau-or-hyn-syn-bwysig>

Llywodraeth Cymru (2021). *Fframwaith ar sefydlu dull ysgol gyfan ar gyfer llesiant emosiynol a meddyliol*. <https://llyw.cymru/fframwaith-ar-sefydlu-dull-ysgol-gyfan-ar-gyfer-llesiant-emosiynol-meddyliol>

Llywodraeth Cymru (2021). *Canllawiau ar gategoreiddio ysgolion yn ôl darpariaeth cyfrwng Cymraeg* <https://llyw.cymru/categoreiddio-ysgolion-yn-ol-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg>

Llywodraeth Cymru (2021). *Cynllun Recriwtio Pobl Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar gyfer Addysg Gychwynnol Athrawon* <https://llyw.cymru/cynllun-recriwtio-pobl-ddu-asiaidd-lleiafrifoedd-ethnig-ar-gyfer-addysg-gychwynnol-i-athrawon>

Llywodraeth Cymru (2021). *Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru*.
<https://llyw.cymru/cod-anghenion-dysgu-ychwanegol-drafft>

Llywodraeth Cymru (2021). *Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021*
<https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2021/4/contents/made/welsh>

Llywodraeth Cymru (2021). *Y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Ymchwil ac Ymholiad Addysgol: dogfen weledigaeth [HTML]*. <https://llyw.cymru/y-strategaeth-genedlaethol-ar-gyfer-ymchwil-ac-ymholiad-addysgol-dogfen-weledigaeth-html>

Llywodraeth Cymru (2022). *Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol*. <https://llyw.cymru/cynllun-gweithredu-cymru-wrth-hiliol>

Llywodraeth Cymru (2022). *Cwricwlwm i Gymru: y Cod Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb*. <https://llyw.cymru/cwricwlwm-i-gymru-y-cod-addysg-cyd-berthynas-rhywioldeb>

Llywodraeth Cymru (2022). *Cynllun y gweithlu Cymraeg mewn addysg*. <https://llyw.cymru/cynllun-y-gweithlu-cymraeg-mewn-addysg>

Y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (2014). *Yr hyn y mae cyfraith cydraddoldeb yn ei olygu i chi fel darparwr addysg yng Nghymru: canllaw i ysgolion*; <http://www.equalityhumanrights.com/publication/what-equality-law-means-you-education-provider-wales>

Atodiad 1: Estyn ac arolygu AGA yng Nghymru

Atodiad 2: Gofynion mynediad ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru

Bydd Partneriaethau yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau statudol o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus; felly, dylent werthuso a monitro effaith eu polisi derbyn yn rheolaidd.

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y gofynion derbyn ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru i ITEducationAddysgGA@gov.wales.

I gael ei dderbyn, mae'n rhaid i bob darparwr cwrs AGA achrededig fod yn fodlon bod gan ddarpar athrawon dan hyfforddiant:

- yr addaswydd, y gallu a'r gwydnwch i fodloni canlyniadau SAC gofynnol erbyn diwedd ei raglen AGA
- y rhinweddau personol a deallusol priodol i fod yn athrawon ardderchog sydd wedi bodloni'r gofynion sylfaenol ar gyfer cymwysterau ar gyfer ei gyfnod astudio/pwnc, gan gynnwys:
  - safon sy'n cyfateb i TGAU Gradd C neu uwch mewn Mathemateg neu Fathemateg-Rhifedd
  - safon sy'n cyfateb i TGAU Gradd C neu uwch mewn Saesneg Iaith neu Gymraeg Iaith.
- ar gyfer rhaglenni AGA i astudio gan arbenigo mewn addysgu dysgwyr 4 i 11 oed, safon sy'n cyfateb i TGAU Gradd C neu uwch mewn pwnc gwyddoniaeth
- ar gyfer rhaglenni AGA ar gyfer y cyfnod uwchradd/yr ystod oedran uwchradd lawn (dysgwyr 12 i 16 oed) gradd sydd o leiaf 50% yn berthnasol i'r pwnc y mae'r myfyriwr yn bwriadu ei addysgu
- ar gyfer rhaglenni AGA i astudio addysg ar draws y ffin rhwng ysgolion cynradd ac ysgolion uwchradd (ar gyfer dysgwyr rhwng 8 a 15 oed), cyflawni cymhwyster Safon Uwch o leiaf (neu gymhwyster cyfatebol⁷⁹), sydd werth 12 neu fwy o bwyntiau UCAS ac sy'n uniongyrchol berthnasol i'r pwnc y mae'r myfyriwr yn bwriadu ei addysgu ar draws yr ystod oedran llawn i ddysgwyr a gwmpesir gan y rhaglen a safon sy'n cyfateb i TGAU Gradd C neu uwch mewn pwnc gwyddoniaeth.

O ran gofynion derbyn TGAU (neu gymhwyster cyfatebol), y safon sy'n bwysig, nid y dystysgrif. Bydd angen i ymgeiswyr sy'n addas fel arall ond nad ydynt, am ba bynnag reswm, wedi cael TGAU Gradd C, gyrraedd y safon ofynnol cyn cael eu derbyn. Pan fydd ymgeiswyr wedi cael cymwysterau nad ydynt yn TGAU, bydd angen i bartneriaethau fodloni eu hunain eu bod yn cyfateb i TGAU o ran cynnwys a gofynion.

- eu bod wedi'u fetio i sicrhau nad oes ganddynt gefndir troseddol a allai eu hatal rhag gweithio gyda phlant neu bobl ifanc sy'n agored i niwed, neu fel ymarferydd addysg; a sicrhau nad yw athrawon dan hyfforddiant wedi'u gwahardd yn y gorffennol rhag addysgu na gweithio gyda dysgwyr (mae diogelu'r plant yn ofyniad cyfreithiol).

Mae partneriaethau AGA yn gyfrifol am sicrhau y cynhelir Uwch Wiriad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd a gwiriad priodol o'r rhestr waharddedig (ar gyfer plant, oedolion neu'r ddau) ar bawb a dderbynnir ar eu rhaglenni AGA. Ni all Llywodraeth Cymru ddweud wrth bartneriaethau a ddylent dderbyn unigolyn penodol.

- rhaid bod pob unigolyn a gaiff ei dderbyn ar Raglenni AGA fod wedi bodloni gofynion y Safonau Iechyd Addysg, gan gadarnhau eu bod yn ddigon iach a bod ganddynt y gallu corfforol i ysgwyddo cyfrifoldebau athro.

Rhaid i bartneriaethau fod yn hyderus y gall hyfforddeion fodloni gofynion deddfwriaethol i fod yn ddigon iach neu fod ganddynt y gallu corfforol i ysgwyddo cyfrifoldebau athro. Bydd angen i bartneriaethau sicrhau nad yw gweithdrefnau a pholisïau dethol yn gwahaniaethu'n annheg yn erbyn ymgeiswyr sydd ag anableddau neu anghenion dysgu ychwanegol. Nodir y gofynion statudol ar gyfer bod yn ddigon iach a meddu ar y gallu corfforol i addysgu yn Rheoliadau Addysg (Safonau Iechyd) Cymru 2004.

- eu bod yn gallu darllen yn effeithiol a chyfathrebu'n glir a chywir drwy gyfrwng y Saesneg a/neu'r Gymraeg
- eu bod yn cael eu hasesu wrth gael eu derbyn a thrwy gydol y rhaglen fel unigolion sydd â sgiliau swyddogaethol personol priodol mewn llythrennedd a rhifedd sy'n gymwys i gyd-destun addysgu dysgu proffesiynol
- os ar gyrsiau ôl-radd AGA, byddant yn meddu ar radd gyntaf gan sefydliad addysg uwch yn y Deyrnas Unedig neu gymhwyster cyfatebol.

Statws gradd ar gyfer addysgu

Mae deddfwriaeth ar SAC yn ei gwneud yn ofynnol i bob unigolyn sydd wedi cwblhau cwrs AGA yn llwyddiannus yng Nghymru gael gradd gyntaf yn y DU neu gymhwyster cyfatebol a safonau gofynnol yw'r gofynion ar gyfer derbyn a dethol myfyrwyr. Mae'n bosibl y bydd gan raglenni AGA a achredir yn unigol feini prawf ychwanegol. Os bydd unigolion ar raglenni AGA i israddedigion yn llwyddiannus, byddant yn graddio ac yn cyrraedd y Safonau SAC ar yr un pryd. Mae angen i fyfyrwyr sydd am gael eu derbyn ar raglenni AGA i raddedigion gael cymwysterau lefel gradd (neu gymwysterau cyfatebol) cyn iddynt gael eu derbyn.

Pynciau gradd

Nid yw'r gyfraith yn nodi y dylai athrawon gael gradd mewn pwnc penodol i addysgu. Y Safonau Proffesiynol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth sy'n nodi'r wybodaeth am bwnc sy'n ofynnol i gael SAC. Rhaid i bob hyfforddai fodloni'r holl ddisgrifyddion SAC yn y safonau i gwblhau ei raglen AGA a chael SAC. Felly, mae angen i bartneriaethau ystyried ystod lawn cyrhaeddiad ymgeiswyr, nid dim ond teitl eu graddau. Mae angen iddynt benderfynu, yn yr amser a gynlluniwyd ar gyfer astudio, a fyddai'r ymgeiswyr yn gallu pontio unrhyw fwlch rhwng eu gwybodaeth am bwnc ar yr adeg y cânt eu derbyn, a'r wybodaeth sy'n ofynnol i gyflawni'r disgrifyddion lefel is ar gyfer safon addysgeg ar gyfer yr ystod oedran a ddewiswyd ganddynt ac unrhyw bwnc/bynciau arbenigol.

Graddau Sylfaen

Dyfarniad ar lefel ganolradd yw'r Radd Sylfaen ac felly bydd angen i ymgeiswyr sydd â Gradd Sylfaen ddangos cyrhaeddiad ychwanegol o 60 o gredydau o leiaf ar Lefel 3 AU i fodloni'r gofyniad i gael eu derbyn ar gyfer AGA i raddedigion.

Cymwysterau galwedigaethol

Mae ystyriaethau tebyg yn gymwys i gymwysterau galwedigaethol ar lefel 4 yn y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol. Bydd angen i'r rheini sydd ag NVQ4 gael credydau ychwanegol ar lefel 3 AU os nad oes ganddynt gymwysterau eraill ar lefel gradd.

Atodiad 3: Safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig – mwy o gyngor i bartneriaethau AGA wrth gynllunio rhaglenni

Cyflwyniad

Yn 2017 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei safonau proffesiynol newydd ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth. Mae'r safonau newydd hyn yn wahanol i unrhyw fodelau blaenorol a ddefnyddiwyd gan y proffesiwn mewn nifer o ffyrdd allweddol. Yn gyntaf, maent yn seiliedig ar gyfres o werthoedd ac ymagweddau y mae disgwyl i bob athro eu harddangos. Yn ail, maent yn ymwneud â datblygiad, ac mae fframwaith cyffredin iddynt sy'n cwmpasu gyrfya gyfan athro o statws athro cymwysedig i ymarfer effeithiol iawn, gan gynnwys arweinyddiaeth ffurfiol. Yn olaf, maent wedi'u strwythuro'n wahanol iawn.

Mae yna bum safon broffesiynol ar gyfer addysgu ac arweinyddiaeth sydd â phwyslais cryf ar addysgeg, sef:

- addysgeg (mireinio addysgu; datblygu dysgu; dylanwadu ar ddysgwyr)
- cydweithio
- dysgu proffesiynol
- arloesi
- arwain.

Mae pob un o'r safonau hyn wedi'u rhannu'n nifer o elfennau gwahanol er mwyn gallu ystyried y safonau yn fanylach, gan helpu'r broses fyfyrion a dysgu proffesiynol. Mae i bob elfen ddisgrifydd sy'n rhoi enghraifft o sut i gymhwyso pob safon, gan gynnwys y dystiolaeth sydd ei hangen er mwyn dyfarnu SAC. Wrth benderfynu ar gymhwysedd athrawon dan hyfforddiant, bydd partneriaethau, felly, yn gorfod eu hasesu yn erbyn y 32 disgrifydd hyn.

Nod yr atodiad hwn yw rhoi mwy o gyngor i bartneriaethau ar y mathau o ddarpariaeth y mae angen iddynt eu cynnig i athrawon dan hyfforddiant er mwyn iddynt allu arddangos yr holl ddisgrifyddion perthnasol. Mae strwythur y cyngor yn dilyn strwythur y model safonau yn fras, er, mewn rhai achosion, er mwyn bod yn eglur, mae rhai elfennau wedi cael eu hychwanegu; mewn achosion eraill lle mae yna orgyffwrdd, mae cyngor ar ddwy elfen wahanol wedi'i gyfuno.

Er bod y cyngor wedi'i nodi fel cyfres o elfennau gwahanol, mae'n bwysig pwysleisio bod angen deall a defnyddio'r rhain mewn ffordd gyfannol, yn union fel addysgu. Ni fwriedir iddynt gael eu defnyddio fel rhestr wirio o gymhwyseddau addysgu. Yn hytrach, maent i'w hystyried yn fframwaith integredig sy'n cwmpasu'r mathau o ddarpariaeth y bydd angen i bartneriaethau eu cynnig i'w hathrawon dan hyfforddiant er mwyn iddynt allu bodloni'r safonau proffesiynol newydd ar lefel SAC.

Yn olaf, dylid deall bod yr holl safonau yn cyfrannu'n uniongyrchol at bedwar diben y cwricwlwm; drwyddynt, mae disgwyl i fyfyrwyr hefyd ddatblygu ac arddangos eu hymrwymiad i'r gwerthoedd a'r ymagweddau cyffredinol a amlinellir yn y model safonau.

Addysgeg

Mireinio addysgu... i sicrhau ymarfer effeithiol iawn a pharhaus

Yn y cyngor hwn ar gyfer partneriaethau, rhoddir sylw i addysgeg mewn tair adran ryng-gysylltiedig - mireinio addysgu, datblygu dysgu a dylanwadu ar ddysgwyr. Mae mireinio addysgu, yn benodol, yn edrych ar drefnu dysgwyr a meithrin arferion ac ymddygiadau dysgu sy'n cyflawni pedwar diben y cwricwlwm:

- creu dysgwyr uchelgeisiol a galluog
- unigolion iach a hyderus
- cyfranwyr mentrus a chreadigol
- dinasyddion egwyddorol a gwybodus.

Yn y cyd-destun hwnnw, dylai partneriaethau gynnwys y canlynol yn eu rhaglenni AGA:

- deall dysgu
- rheoli'r amgylchedd dysgu
- asesu
- cofnodi a chyflwyno adroddiadau
- gwahaniaethu
- cynnwys partneriaid yn y broses ddysgu.

Deall dysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â rhoi cipolwg ymarferol iddynt ar sut mae plant a phobl ifanc yn datblygu ac yn dysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- datblygiad gwybyddol, cymdeithasol ac emosiynol plant a phobl ifanc
- sut mae plant a phobl ifanc yn dysgu
- y ffactorau sy'n gallu hyrwyddo neu rwystro dysgu effeithiol, gan gynnwys effaith cefndir, hunaniaeth, gwerthoedd a chredoau dysgwyr
- yr angen i ddarparu ar gyfer datblygiad holistaidd y dysgwr
- pwysigrwydd llesiant er mwyn dysgu'n effeithiol.

Rheoli'r amgylchedd dysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen er mwyn sefydlu amgylchedd dysgu gofalgwr o ansawdd uchel sy'n canolbwyntio ar bedwar diben y cwricwlwm. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- gwybod am bwysigrwydd cydberthynas dda rhwng yr athro a'r dysgwr wrth gyflawni pedwar diben y cwricwlwm a deall hynny
- deall a defnyddio strategaethau sy'n hyrwyddo ac yn cynnal ymddygiad cadarnhaol, yn unol â pholisi'r ysgol
- cael ymwybyddiaeth o lesiant dysgwyr; deall ac atal achosion o fwlio a phwysau negyddol gan gymheiriaid; a meddu ar wybodaeth am faterion a gweithdrefnau diogelu.

Asesu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen er mwyn cynnal a defnyddio asesiadau yn effeithiol. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- deall, defnyddio a gwerthuso amrywiaeth o strategaethau asesu ffurfiannol a chrynodol sy'n briodol i anghenion pob dysgwr a gofynion y cwricwlwm
- mynd ati mewn ffordd systematig a beirniadol i ystyried y dystiolaeth asesu er mwyn pwysu a mesur a mireinio'r addysgu a'r dysgu a llywio'r gwaith cynllunio
- cyfleu'r wybodaeth asesu yn briodol i ddysgwyr, eu rhieni/gofalwyr a chyd-athrawon, gan gynnwys cynorthwywyr dysgu.

Cofnodi a chyflwyno adroddiadau

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen er mwyn cofnodi, cyflwyno adroddiadau a defnyddio asesiadau a data perfformiad eraill yn effeithiol yn eu haddysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- cofnodi asesiadau a data perfformiad eraill yn gywir ac yn briodol yn unol â gweithdrefnau'r ysgol
- defnyddio data dosbarthiadau a data'r ysgol i nodi cryfderau dysgwyr a'u hanghenion dysgu yn y dyfodol
- cyfleu data asesu a data perfformiad eraill yn briodol i ddysgwyr, eu rhieni/gofalwyr a chyd-athrawon, gan gynnwys cynorthwywyr dysgu.

Gwahaniaethu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen er mwyn gwahaniaethu wrth addysgu mewn ffyrdd sy'n ystyried anghenion pob dysgwr ac sy'n cefnogi ei ddatblygiad. Ymhlith elfennau eraill, dylid rhoi sylw i bwysigrwydd:

- parchu urddas pob dysgwr
- disgwyliadau uchel ar gyfer pob dysgwr
- pennu tasgau priodol a heriol i bob dysgwr
- deall a defnyddio data perfformiad dosbarthiadau a pherfformiad yr ysgol yn effeithiol wrth gynllunio ac wrth addysgu.

Cynnwys partneriaid yn y broses ddysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant i ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â rhoi cipolwg ymarferol iddynt ar bwysigrwydd cynnwys rhieni, gofalwyr, partneriaid eraill a rhanddeiliaid i gefnogi'r dysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- deall gwerth cyfraniadau rhieni/gofalwyr ac eraill wrth gyflawni pedwar diben y cwricwlwm
- arsylwi, ymarfer a gwerthuso sgiliau priodol i gyfathrebu â rhieni/gofalwyr ac eraill.

Datblygu dysgu... drwy gymhwyso gwybodaeth am y pwnc a disgyblaeth yn effeithiol

Datblygu dysgu yw'r ail adran ym maes addysgeg. Mae datblygu dysgu yn ymwneud â chymhwyso gwybodaeth am y pwnc a pharhau i ymgorffori'r pedwar diben ar gyfer dysgwyr. I'r perwyl hwnnw, dylai partneriaethau fynd i'r afael â'r canlynol gydag athrawon dan hyfforddiant: pedwar diben y cwricwlwm; gwybodaeth am bwnc mewn meysydd dysgu; profiadau dysgu cyfunol; cyd-destunau dilys, go iawn; cynnydd mewn dysgu a themâu trawsgwricwlaidd.

Pedwar diben dysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf, a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i sefydlu pedwar diben y cwricwlwm yn eu gwaith cynllunio, paratoi ac addysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- gwybodaeth am resymeg pedwar diben y cwricwlwm yng Nghymru a dealltwriaeth ohoni
- gwybodaeth am ofynion priodol y cwricwlwm a dealltwriaeth ohonynt a'r modd maent yn berthnasol i bedwar diben y cwricwlwm
- profiad o gynllunio a chyflwyno gwersi a chyfres o wersi wedi'u cynllunio i gyflawni pedwar diben y cwricwlwm
- ymgyswrtio â gofynion y cwricwlwm mewn cyfnodau dysgu blaenorol a dilynol.

Manteisio ar ddisgyblaethau pynciau mewn meysydd dysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf, a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i fanteisio ar ddisgyblaethau pynciau mewn meysydd dysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- datblygu gwybodaeth ddiogel am bob pwnc perthnasol
- gwybod am y ffurfiau mwyaf priodol ar wybodaeth addysgegol sy'n berthnasol i addysgu'r pwnc hwnnw a dealltwriaeth ohonynt
- defnyddio'r wybodaeth hon i gynllunio ac addysgu ar gyfer cyflawni'r pedwar diben gan gynnwys dysgu trawsgwricwlaidd
- defnyddio dulliau effeithiol o sicrhau cymhwysedd digidol, llythrennedd a rhifedd er mwyn hwyluso'r broses o gyflawni pedwar diben y cwricwlwm.

Profiadau dysgu cyfunol

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf, a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i ddewis, defnyddio a 'chfuno' amrywiaeth o ddulliau addysgu arloesol. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- amrywiaeth eang o ddulliau addysgegol
- amrywiaeth eang o adnoddau addysgu a dysgu
- amrywiaeth eang o leoliadau (gweithdai, awyr agored, theatr ac ati) a thechnolegau digidol.

Cyd-destunau dilys, go iawn

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf, a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i ddewis a defnyddio cyd-destunau dilys, go iawn ar gyfer dysgu fel rhan naturiol o'r profiad dysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- cynllunio creadigol, llawn dychymyg i sicrhau cysylltiadau â'r byd go iawn ac y gellir ei gymhwyso i'r byd go iawn
- sicrhau bod y cysylltiadau hynny yn berthnasol ac yn ystyrlon i ddysgwyr.

Cynnydd mewn dysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf, a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i gynllunio ar gyfer cynnydd dros amser. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- deall gofynion y cwricwlwm ar gyfer y cyfnod dysgu perthnasol yn ogystal â gofynion cyfnodau blaenorol a dilynol
- nodi a chynllunio cynnydd a'r camau nesaf ar gyfer y tymor byr/canolog
- gwerthuso sut mae'r dysgu yn galluogi dysgwyr i adeiladu ar wybodaeth flaenorol a symud tuag at ddeilliannau dysgu penodol
- defnyddio asesiadau a thystiolaeth arall o'r ysgol a'r dosbarthiadau yn effeithiol wrth gynllunio ar gyfer cynnydd pellach.

Dysgu a chysylltiadau trawsgwricwlaidd

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddiweddaraf, a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i ddatblygu dysgu a chysylltiadau trawsgwricwlaidd, o fewn meysydd dysgu a phrofiad a rhwng un a'r llall. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- meithrin dealltwriaeth o egwyddorion cynllunio'r cwricwlwm, gan gynnwys y cyd-destunau ar gyfer dysgu, a datblygu'r cwricwlwm yng Nghymru
- cynllunio, addysgu a gwerthuso profiadau dysgu trawsgwricwlaidd
- cynllunio i wneud cysylltiadau perthnasol, ystyrlon â meysydd dysgu a phrofiad eraill o fewn y cwricwlwm
- deall sut mae dysgu trawsgwricwlaidd yn digwydd mewn cyfnodau dysgu eraill.

Dylanwadu ar ddysgwyr - meithrin ymagweddau cadarnhaol mewn dysgwyr

Mae'r cyngor i bartneriaethau o ran dylanwad athrawon dan hyfforddiant ar ddysgwyr a meithrin ymagweddau cadarnhaol mewn dysgwyr yn ddull aml-haen sy'n seiliedig ar gydberthynas o ymddiriedaeth a pharch rhwng yr athro dan hyfforddiant a'i ddysgwyr: pennu heriau a disgwyliadau ar gyfer dysgwyr; gwrando ar ddysgwyr; cynnig cyfleoedd i ddysgwyr arwain y dysgu; annog ymdrechion a gwydnwch dysgwyr; myfyrio gyda dysgwyr a myfyrio gan ddysgwyr; codi ymwybyddiaeth dysgwyr o ddeilliannau dysgu a'r modd y maent yn effeithio ar eu hymdeimlad o lesiant. Yn hyn oll, gall yr athro dan hyfforddiant ymgysylltu â dysgwyr unigol, gyda grwpiau bach o ddysgwyr a/neu gyda'r dosbarth cyfan, fel y bo'n briodol.

Her a disgwyliadau

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i gymell ac ysbrydoli dysgwyr. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- pennu disgwyliadau uchel a thargedau clir ar gyfer dysgwyr
- defnyddio dulliau cyfathrebu (cwestiynu, esbonio, modelu), gan gynnwys amrywiol gyfryngau, i gymell a chynnal cynnydd pob dysgwr.

Gwrando ar ddysgwyr

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i wrando ar ddysgwyr (yn unigol, fel grŵp neu ddosbarth cyfan). Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- cynnig cyfleoedd i ddysgwyr gymryd rhan weithredol yn eu dysgu eu hunain
- defnyddio sgysiau effeithiol yn yr ystafell ddosbarth i ysgogi dysgwyr i gymryd rhan mewn trafodaeth a phenderfyniadau ynghylch beth i'w ddysgu a sut
- gwrando ar drafodaeth y dysgwyr a hwyluso'r drafodaeth honno. Dylai rhai o'r materion a drafodir fod yn benagored ac yn gymhleth, yn ddadleuol neu'n emosiynol.

Dysgwyr yn arwain dysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i annog dysgwyr i fyfyrion ar eu dysgu eu hunain. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- cyfleu diben y dysgu a rhoi esboniadau ar y lefel(au) b/priodol i bob dysgwr
- annog dysgwyr i asesu eu gwaith eu hunain dros amser a chydabod gwelliant, ar sail tystiolaeth
- darparu canllawiau a chyfleoedd ar gyfer gwerthuso cyfoedion lle mae dysgwyr yn edrych ar waith ei gilydd ac yn ymateb iddo, gan feithrin eu sgiliau dadansoddi beirniadol.

Ymdrech barhaus a gwydnwch dysgwyr

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen

i ddatblygu hunangymhelliad a hunangyfeiriad dysgwyr. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- trefnu a rheoli amgylcheddau dysgu effeithiol lle gall dysgwyr feithrin sgiliau o ran annibyniaeth a hunangyfeiriad
- cynnwys dysgwyr wrth bennu amcanion dysgu a chynllunio sut y cyflawnir hyn
- meithrin dyfalbarhad dysgwyr a'u cymell i weld problemau fel heriau, nid rhwystrau, ac i ofyn am gymorth pan fo angen
- trafod gyda dysgwyr yr hyn sy'n dod â mwynhad, boddhad personol a hapusrwydd iddynt wrth ddysgu.

Myfyrio ar y broses ddysgu

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i annog dysgwyr i werthuso a myfyrio ar ymddygiadau a rhagolygon dysgu. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- y modd y mae siarad am ddysgu yn helpu dysgwyr i fynd ati mewn ffordd ymwybodol i fonitro a myfyrio ar yr hyn maent yn ei ddysgu
- defnyddio ystod o strategaethau asesu ar gyfer dysgu i helpu dysgwyr i werthuso a myfyrio ar eu cynnydd tuag at eu nodau dysgu.

Deilliannau dysgu a llesiant

Dylai partneriaethau roi cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth ddamcaniaethol ddiweddaraf yn ogystal â'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i godi ymwybyddiaeth dysgwyr o'r rhyngberthynas rhwng dysgu a llesiant. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- deall pwysigrwydd llesiant dysgwyr er mwyn dysgu'n effeithiol
- helpu dysgwyr i gydnabod a myfyrio ar y ffaith bod gwelliant yn eu dysgu yn gwella eu hymdeimlad o foddhad ac yn rhoi hyder iddynt yn eu gallu i gyflawni mwy.

Cydweithio

Mae cydweithio yn rhan hanfodol o waith athro. Dylai partneriaethau gynnig amrywiaeth o gyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant gydweithio ag eraill ac arsylwi eraill yn cydweithio, lle y bo'n ymarferol. Yn ystod eu profiad yn yr ysgol, bydd y diwylliant o gydweithredu sydd mewn ysgol yn dylanwadu ar yr athrawon dan hyfforddiant. Dylai partneriaethau hefyd arwain drwy esiampl drwy fodelu dull cydweithredol o weithio. Yn benodol, dylai rhaglenni alluogi athrawon dan hyfforddiant i ddatblygu'n raddol yn y meysydd canlynol: ceisio cyngor a chymorth sy'n arwain at welliant i ddysgwyr; cydweithio â chydweithwyr mewn ysgolion ac yn y gymuned ehangach a chefnogi a datblygu eraill.

Ceisio cyngor a chymorth a galluogi gwelliant

Dylai partneriaethau annog, modelu a chynnig cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant gael budd o gyngor gan gydweithwyr (athrawon, tiwtoriaid, cynorthwywyr dosbarth, cymheiriaid) er mwyn datblygu arferion addysgu effeithiol a rheoli ymddygiad. Ymhlith elfennau eraill, gallai hyn gynnwys:

- addysgu fel rhan o dîm
- cynllunio ar y cyd
- mabwysiadu proses ymholi ar gyfer ymarfer proffesiynol a chymryd rhan mewn deialog broffesiynol
- dangos ymrwymiad proffesiynol i geisio a derbyn cyngor adeiladol a gweithredu arno wrth fynd ati i fodloni her newydd
- gwerthuso ymarfer ystafell ddosbarth

- adolygu cynlluniau yn seiliedig ar ddata gwerthuso ac ymgynghori.

Gweithio gyda chydweithwyr mewn ysgolion a chefnogi a datblygu eraill

Dylai partneriaethau ddarparu'r wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau sydd eu hangen ar athrawon dan hyfforddiant i weithio'n effeithiol gyda chydweithwyr yn yr ysgol ac aelodau o gymuned ehangach yr ysgol. Ymhlith elfennau eraill, dylai hyn gynnwys:

- datblygu perthnasau o ansawdd uchel yn y dosbarth a hefyd gyda chydweithwyr, rhieni/gofalwyr ac asiantaethau partner yn y gymuned ddysgu ehangach pan fydd cyfleoedd yn codi, a hynny er budd pob dysgwr
- cymryd rhan, lle'n bosibl, yn y prosesau ar gyfer datblygu'r cwricwlwm, cynllunio gwelliannau, ac adolygu a datblygu proffesiynol yn yr ysgol
- cymryd rhan weithredol yn y gwaith dysgu proffesiynol gydag eraill, gan ymgysylltu â gwaith myfyrio, dysgu ac ymarfer grŵp
- rhannu dysgu a datblygiad proffesiynol â chydweithwyr er mwyn gwella perfformiad a deilliannau pob dysgwr.

Dysgu proffesiynol

Mae'r cyngor i bartneriaid AGA mewn perthynas â dysgu proffesiynol athrawon dan hyfforddiant yn cwmpasu amrywiaeth o faterion gan gynnwys yr angen i athrawon dan hyfforddiant ddarllen yn ehangach a dangos dealltwriaeth cynyddol hyderus o ddamcaniaethau ac ymchwil sy'n berthnasol i'w hymarfer o ddydd i ddydd; deall rôl ymchwil gydweithredol ar raddfa fach (gan gynnwys ymchwil weithredu/ymholi gan ymarferwyr) o ran datblygu ymarfer; deall a defnyddio'r Pasbort Dysgu Proffesiynol i gefnogi eu dysgu proffesiynol eu hunain; a dangos yr wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i fodloni gofynion Strategaeth y Gymraeg.

Deunydd darllen ehangach ac ymchwil

Dylai partneriaethau gynnig cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant, ymhlith pethau eraill:

- ddarllen a thrafod ystod eang o ddamcaniaethau ac ymchwil sy'n berthnasol i'w hymarfer o ddydd i ddydd mewn ysgolion, gan gynnwys ymchwil ar ddysgu, addysgeg, asesu, a datblygiad plant a'r glasod
- dysgu sut i werthuso ymchwil addysgol yn feirniadol a dechrau cael barn ar ansawdd y gwaith ymchwil maent yn ei darllen
- gwybod sut i gael gafael ar ganfyddiadau perthnasol o waith ymchwil addysgol a'u cymhwyso, a defnyddio'r hyn a ddysgwyd i herio a gwella eu hymarfer
- deall rôl ymchwil gydweithredol ar raddfa fach, gan gynnwys ymchwil weithredu/ymholi gan ymarferwyr, o ran datblygu ymarfer.

Dysgu proffesiynol parhaus

Dylai partneriaethau ei gwneud yn ofynnol i athrawon dan hyfforddiant ddefnyddio'r Pasbort Dysgu Proffesiynol fel mater o arfer a'u cefnogi i wneud hynny. Dylid defnyddio'r pasbort, ymhlith pethau eraill, er mwyn:

- cofnodi a myfyrio ar brofiadau proffesiynol a nodi'r camau nesaf ar gyfer datblygu
- cofnodi a myfyrio ar adborth gan eraill (tiwtoriaid, mentoriaid, cymheiriaid)
- cysylltu theori ag ymarfer
- cefnogi a chofnodi'r broses awtonomaidd o feithrin sgiliau personol gan gynnwys sgiliau llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol
- dangos ymrwymiad i ddysgu proffesiynol parhaus.

Sgiliau yn y Gymraeg

Dylai partneriaethau ddarparu cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ddatblygu a dangos yr wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i fodloni gofynion Strategaeth y Gymraeg, gan gynnwys:

- meithrin eu sgiliau personol eu hunain yn y defnydd o'r Gymraeg yn raddol
- hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg
- hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg
- ehangu sgiliau a chymhwysedd dysgwyr yn yr iaith
- pwysleisio pwysigrwydd canolog y Gymraeg a gweithio tuag at sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Arloesi

Datblygu technegau newydd a chynnig arbenigedd

Dylai partneriaethau annog a chefnogi athrawon dan hyfforddiant i wneud y canlynol:

- defnyddio'r hyn a ddysgwyd o ddarllen ac ymchwilio, gan gynnwys eu gwaith ymchwil eu hunain, i herio a llywio ymarfer
- datblygu, cymhwyso a gwerthuso strategaethau addysgu a dysgu newydd, gan fod yn greadigol a chymryd risgiau lle y bo'n briodol
- rhannu arferion da â chydweithwyr a chyd-fyfyrywyr.

Gwerthuso effaith newidiadau mewn ymarfer

Dylai partneriaethau annog a chefnogi athrawon dan hyfforddiant i wneud y canlynol:

- casglu data a deall gwerth amrywiaeth o ddata a thystiolaeth arall wrth werthuso effaith newidiadau mewn ymarfer
- deall sut i ddehongli data a thystiolaeth arall o ddeilliannau dysgu
- meddwl yn feirniadol, dadansoddi a datrys problemau fel unigolyn ac fel aelod o dîm
- ymgysylltu â mentoriaid, cydweithwyr addysgu, tiwtoriaid a chymheiriaid er mwyn cael cymorth a chynghor i werthuso a myfyrio ar y cyd ar ddysgu ac addysgu.

Arweinyddiaeth

Dylai partneriaethau anelu at feithrin sgiliau arwain athrawon dan hyfforddiant ac agweddau cadarnhaol tuag at arweinyddiaeth. Dylent gynnig cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant ymgymryd â rolau arwain, fel sy'n briodol, ac arsylwi ar eraill yn arwain. Yng nghyd-destun AGA, mae'r maes arweinyddiaeth yn ymwneud â'r canlynol: ymwybyddiaeth athrawon dan hyfforddiant o'u cyfrifoldeb proffesiynol mewn perthynas â bod yn drefnus a rheoli'r amgylchedd dysgu er budd pob dysgwr; cyfrifoldebau cytundebol, bugeiliol, iechyd a diogelwch, cyfreithiol a phroffesiynol athrawon; arwain dysgu drwy brofiadau ar y cyd mewn ysgolion ac mewn cyd-destunau eraill ac arsylwi ar natur cyfrifoldebau o fewn timau a rhyngddynt a dealltwriaeth o hyn.

Cymryd cyfrifoldeb drostynt eu hunain

Dylai partneriaethau annog a disgwyl i athrawon dan hyfforddiant ddeall pwysigrwydd bod yn drefnus yn broffesiynol a rheoli'r amgylchedd dysgu er budd pob dysgwr. Dylent gael cyfleoedd i ddatblygu a dangos eu hymrwymiad i egwyddorion tegwch drwy wneud y canlynol:

- meithrin cydberthnasau cadarnhaol â dysgwyr, cydweithwyr a rhieni/gofalwyr lle y bo'n briodol, yn seiliedig ar barch ac ymrwymiad i degwch
- deall y rhwystrau posibl i ddysgu (gwybyddol, cymdeithasol, diwylliannol, gwleidyddol, economaidd) a'r cyfraniad y gallant ei wneud at oresgyn y rhwystrau hynny drwy addysgu effeithiol.

Arfer cyfrifoldeb corfforaethol

Dylai partneriaethau roi gwybodaeth i athrawon dan hyfforddiant am eu cyfrifoldebau cytundebol, bugeiliol, iechyd a diogelwch, cyfreithiol a phroffesiynol fel athrawon, a'u helpu i'w deall. Dylai hyn gynnwys gwybodaeth am:

- strwythur a threfniadaeth systemau addysgol, yn enwedig system addysg Cymru
- y fframwaith statudol a'r prosesau llunio polisiau sy'n ymwneud ag addysg yng Nghymru
- ymrwymiad Cymru i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) a'i oblygiadau o ran hawliau dysgwyr
- nodau, dibenion a threfniadaeth y sector lle byddant yn addysgu a'u cyfrifoldebau proffesiynol a chyfreithiol yn y sector hwnnw
- nodau, dibenion a threfniadaeth sectorau addysg eraill a all effeithio ar y cyfnod pontio o un sector i sector arall
- natur diwylliant ysgol a sut mae'n effeithio ar addysgu a dysgu
- rôl gyfrifol athro mewn perthynas â dysgwyr a'r gymuned ehangach
- gweithdrefnau diogelu ac amddiffyn plant.

Arwain cydweithwyr, prosiectau a rhaglenni

Dylai partneriaethau helpu i feithrin dealltwriaeth ac ymrwymiad athrawon dan hyfforddiant i arwain dysgu drwy brofiadau cydweithredol mewn ysgolion a chyd-destunau eraill. Dylai athrawon dan hyfforddiant gael eu hannog a'u cefnogi i ddangos a modelu'r canlynol:

- rhinweddau ymarfer proffesiynol personol sy'n dylanwadu ar ymarfer eraill yn gadarnhaol gan gynnwys cyd-athrawon dan hyfforddiant, athrawon, cynorthwywyr dysgu ac oedolion eraill.

Cefnogi rolau arwain ffurfiol

Dylai partneriaethau gynnig cyfleoedd i athrawon dan hyfforddiant arsylwi a datblygu dealltwriaeth o natur cyfrifoldebau o fewn ac ar draws timau a'r cyfraniad y mae unigolion yn ei wneud at lwyddiant ysgol. Dylent gynnwys cyfleoedd, ymhlith pethau eraill, i:

- feithrin dealltwriaeth o ethos a gweledigaeth yr ysgol
- arsylwi ar gydweithwyr yn eu rolau fel arweinwyr addysgol yn yr ysgol a'u gwerthfawrogi
- datblygu gwerthfawrogiad o natur cyfrifoldebau o fewn adrannau a thimau yn yr ysgol a rhyngddynt
- cyfrannu, fel y bo'n briodol, at agweddau eraill ar fywyd yr ysgol e.e. drwy weithgareddau allgyrsiol.

Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY

O dan ddeddfwriaeth, mae pob AGA sy'n dyfarnu SAC yn galluogi'r athrawon hynny i addysgu ar draws amrywiaeth o leoliadau a gynhelir yng Nghymru. Mae rhaglenni AGA a achredwyd a dyfarnu SAC yn sicrhau bod athrawon yng Nghymru yn barod i addysgu a chefnogi pob dysgwr, gan gynnwys dysgwyr mewn lleoliadau prif ffrwd ag ADY, a dysgwyr mewn ysgolion arbennig.

Wrth gasglu tystiolaeth rhanddeiliaid i lywio'r iteriad hwn o'r Meini Prawf, daeth yn amlwg bod pryderon ynghylch rhaglenni AGA addas ar gyfer y sector addysg arbennig. Mae Llywodraeth Cymru'n ymrwymedig i archwilio'r pryderon hyn ac i wneud argymhellion ar y ffordd orau o fynd i'r afael â'r materion a nodwyd. Ein nod yw pennu a oes unrhyw newidiadau'n ofynnol yn fframwaith AGA Cymru er mwyn diwallu anghenion ein dysgwyr sydd â'r anghenion dysgu ychwanegol mwyaf cymhleth a chefnogi eu dyheadau.

Disgwylir i'r broses o ail-achredu rhaglenni AGA sy'n bodoli eisoes ddechrau yn 2023, ac mae'r gofyniad am adolygiad cadarn sy'n seiliedig ar dystiolaeth er mwyn ystyried yn llawn y modd rydym yn cefnogi dysgwyr mewn ysgolion arbennig yn galw am ddau ddull gweithredu gwahanol. Y cyntaf fydd archwilio anghenion eu gweithlu ag arbenigwyr a'r sector addysg arbennig a ph'un a yw'r system AGA bresennol yn sicrhau athrawon newydd o ansawdd uchel sy'n barod ac yn gallu addysgu yn eu lleoliadau, a diwallu anghenion eu dysgwyr yn llawn. Yr ail yw cyflwyno hyblygrwydd dros dro yn y *Meini prawf ar gyfer achredu AGA yng Nghymru*. Bydd hyn yn golygu y gellir archwilio tystiolaeth o AGA priodol sy'n seiliedig ar dystiolaeth a all alluogi athrawon i weithio mewn ysgolion cynradd (prif ffrwd ac arbennig) gyda lefel o arbenigedd ADY.

Felly, gwahoddir Partneriaethau AGA i ystyried cyflwyno rhaglenni cynradd peilot i raddedigion ag arbenigedd mewn ADY i'w hachredu gan Gyngor y Gweithlu Addysg. O ystyried natur arbenigol y rhaglenni peilot arfaethedig a'r gronfa fach o bosibl o arbenigedd presennol a'r galw gan fyfyrwyr yng Nghymru, efallai y bydd Partneriaethau hefyd am ystyried cydweithio wrth gynllunio, cyflwyno a darparu rhaglen beilot.

Os caiff unrhyw raglen ei hachredu'n llwyddiannus, bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried y canlyniadau i athrawon dan hyfforddiant a'r adborth gan ysgolion, eu dysgwyr a'n partneriaid gan gynnwys Partneriaethau AGA, Estyn, Cyngor y Gweithlu Addysg, awdurdodau lleol a sefydliadau gwella ysgolion, ynghyd â'r gwaith a amlinellir uchod. Gwahoddir Partneriaethau AGA sy'n ystyried cyflwyno rhaglenni peilot o dan yr atodiad hwn i gydweithio â Llywodraeth Cymru ar y ffordd orau o werthuso effaith y rhaglenni peilot a llywio'r adolygiad ehangach.

Nid oes unrhyw ddisgwyliadau ar y canlyniad posibl a'r argymhellion; mae amrywiaeth eang o opsiynau, gyda rhai ohonynt yn hysbys, ond mae'n debygol bod llawer ohonynt yn anhysbys hyd yma. Mae'n bosibl yr argymhellir na ddylid gwneud unrhyw newid i'r system bresennol, ac y dylid tynnu'r rhaglenni peilot yn ôl, drwy'r amrywiaeth o opsiynau posibl hyd at ac yn cynnwys newid rheoliadol i'r cymwysterau sy'n ofynnol i weithio mewn lleoliadau ysgol arbennig a gynhelir.

Mae ysgolion arbennig wedi bod yn rhan bwysig o'n darpariaeth AGA yng Nghymru, yn ystod y diwygiadau i AGA a chyfnod y pandemig. O dan y Meini Prawf diwygiedig, byddant yn parhau i fod yn werthfawr, wrth iddynt gynnig dysgu, profiadau ac arbenigedd hanfodol

i'n hathrawon dan hyfforddiant sy'n paratoi i addysgu mewn lleoliadau ysgolion prif ffrwd ac ysgolion arbennig.

Recriwtio: gwybodaeth dechnegol i Bartneriaethau

Caiff y cyflenwad cenedlaethol o athrawon ar gyfer y sector cynradd a'r sector uwchradd ei reoli drwy'r Model Cynllunio a Chyflenwi Athrawon. Ar hyn o bryd, mae gofynion y sector ysgolion arbennig (wedi'u rhannu rhwng demograffeg dysgwyr ac athrawon cynradd ac uwchradd) wedi'u hymgorffori yn y model. Ni cheir dyraniad ar wahân ar gyfer athrawon ysgolion arbennig oherwydd maint bach y nifer o ddysgwyr ac athrawon yn y lleoliadau hynny; byddai dyraniad ar wahân yn arwain at lefelau uchel o anwadalrwydd yn allbynnau Model Cynllunio a Chyflenwi Athrawon Cymru bob blwyddyn sy'n golygu y byddai darpariaeth AGA yn y maes hwn yn anghynaliadwy.

Bydd unrhyw ysgol gynradd â rhaglen ADY a achredwyd o dan y Meini Prawf hyn yn agored i ddyraniadau ar lefel genedlaethol a roddir i Gyngor y Gweithlu Addysg gan Lywodraeth Cymru. Byddai athrawon sy'n cymhwyso drwy'r rhaglenni hyn yn cael SAC a byddent yn gymwys i addysgu mewn unrhyw leoliad cynradd a gynhelir ac felly byddent yn rhan o'r cyflenwad ar gyfer y gweithlu ysgolion cynradd ehangach. Felly, ni fyddai dyraniadau rhaglenni Cyngor y Gweithlu Addysg ar gyfer unrhyw raglen AGA gynradd newydd ar lefel sefydliad yn ogystal â'r dyraniad ar gyfer rhaglenni cynradd presennol a achredir i raddedigion a ddarperir gan y Bartneriaeth honno.

Rhaid i Bartneriaethau ystyried yn ofalus gynaliadwyedd eu rhaglenni cynradd presennol ar ôl cymhwyso unrhyw ostyngiad angenrheidiol cyn cyflwyno unrhyw raglen beilot i'w hachredu. Gall Cyngor y Gweithlu Addysg benderfynu craffu ar yr effaith ar rhaglenni cynradd presennol a gyflwynir gan y Partneriaethau ac, yn unol â'r broses achredu ar gyfer y rhaglenni peilot, gall ofyn am ragor o wybodaeth a thystiolaeth gan y Bartneriaeth bod rhaglenni cynradd 'traddodiadol' yn parhau i fodloni eu statws achrededig ar ôl y gostyngiad gofynnol mewn niferoedd i gyflwyno'r rhaglen gynradd ADY arbenigol ychwanegol.

Bydd y broses o reoli'r cyflenwad o athrawon ar gyfer y sector ysgolion arbennig a'r defnydd o Fodel Cynllunio a Chyflenwi Athrawon Cymru yn rhan o'r gwaith a wneir gan yr adolygiad ehangach o anghenion AGA ar gyfer ysgolion arbennig.

Meini prawf ar gyfer rhaglen AGA gynradd i raddedigion ag arbenigedd ADY

Rhaid i bob rhaglen AGA i baratoi athrawon ar gyfer y sector a gynhelir sy'n rhoi SAC fodloni'r holl feini prawf ar gyfer achredu. Fodd bynnag, mae'r isod yn ategu'r meini prawf penodol a geir ym mhrif gorff y ddogfen hon ac mae'n amlinellu'r ystyriaethau, yr ychwanegiadau **a'r eithriadau** sy'n ofynnol ar gyfer achredu'r rhaglenni penodol y mae'r atodiad hwn yn cyfeirio atynt.

Oni chaiff eithriad ei nodi isod, ni chaiff unrhyw raglen ei hachredu oni fydd yn bodloni'r holl feini prawf gofynnol a nodir yn y ddogfen hon.

Ysgolion Partner

- Rhaid i bob ysgol, gan gynnwys ysgolion arbennig ac ysgolion ag unedau ADY sydd am ymuno â Phartneriaeth a chyflwyno AGA fodloni'r holl ofynion, rolau a chyfrifoldebau a nodir yn y Meini Prawf.

Cyfrifoldebau Ysgolion a SAUau

- Rhaid i staff ysgolion a SAUau sydd ag arbenigedd priodol yn yr arbenigedd ADY y mae'r rhaglen yn ei chwmpasu fod ar gael i sicrhau y gall athrawon dan hyfforddiant gael cyfleoedd strwythuredig rheolaidd i fyfrio ar eu profiad yn yr ysgol a'i ddadansoddi, gan ddefnyddio mathau eraill o wybodaeth broffesiynol gan gynnwys damcaniaethau, ymchwil a gwybodaeth am ymarfer addysgu ADY mewn mannau eraill.
- Dylai'r gymhareb staff addysgu i athrawon dan hyfforddiant a ariennir gan y Bartneriaeth fod yn un aelod o staff addysgu cyfwerth ag amser llawn i bob 15 o athrawon dan hyfforddiant. Yn achos y ddarpariaeth hon, rhaid i staff ADY arbenigol priodol gael eu dosbarthu rhwng SAUau ac ysgolion fel sy'n briodol i gyflawni'r meini prawf penodol, i gyflenwi darpariaeth ac athrawon dan hyfforddiant.

Cynllunio cyrsiau

Ar gyfer rhaglenni peilot a gyflwynir o dan yr atodiad hwn, caiff y canlynol ei gynghori:

- Bod y gofyniad na ddylai mwy na 20% o brofiad yn yr ysgol a gyflawnir y tu allan i amgylchedd ystafell ddsbarth prif ffrwd yn cael ei **ddadgymhwyso**.
- Ar gyfer y rhaglenni peilot hyn, rhaid i Bartneriaethau sicrhau na chaiff mwy na 50% o brofiad mewn ysgol ei gyflawni y tu allan i amgylchedd ystafell ddsbarth prif ffrwd er mwyn sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant wedi'u paratoi i addysgu mewn lleoliadau cynradd prif ffrwd i ddysgwyr ag ADY a dysgwyr nad oes ganddynt ADY, ac amgylcheddau ADY cynradd arbenigol.

Gofynion derbyn a gweithdrefnau dethol

- Rhaid i'r holl ofynion mynediad a'r gweithdrefnau dethol fodoli o hyd ac at ddibenion y rhaglenni hyn, dylid cymhwyso'r gofynion mynediad ar gyfer ysgolion cynradd.

Cynnwys y rhaglen

- Rhaid i Bartneriaethau AGA fod yn glir yn eu cyflwyniadau ar yr arbenigedd ADY a gwmpesir gan raglenni unigol. Gallai hyn gynnwys, ymysg pethau eraill, ddysgwyr niwroamrywiol (neu sydd ag agweddau penodol ar niwroamrywiaeth) neu ddysgwyr byddar.

Fel y cyfryw, ynghyd â'r gofynion fel y nodir o dan adran 5.9 dylai rhaglenni fynd i'r afael â phynciau sy'n cwmpasu'r astudiaethau proffesiynol ac addysgegol craidd a fydd yn defnyddio amrywiaeth o ddamcaniaethau, ymchwil ac adnoddau deallusol eraill i feithrin gwybodaeth a dealltwriaeth athrawon dan hyfforddiant o'r arbenigedd ADY y maent yn astudio ar ei chyfer fel y mae'n berthnasol i'r ystod oedran (cynradd) y byddant yn ei addysgu.

Canlyniadau'r rhaglenni

- Mae'r holl Feini Prawf ac ystyriaethau sy'n ymwneud â *Adran C: Canlyniadau'r rhaglenni* a dyfarnu SAC yn bodoli o hyd.

Cwestiynau'r ymgynghoriad

Cwestiwn 1

- i. A ydych chi'n gweithio fel rhan o'r broses o gyflwyno Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) neu'n cefnogi'r broses honno? (os nad ydych, ewch i iv.)
- ii. Os gwnaethoch chi ateb 'Ydw', ym mha fath o leoliad/sefydliad ydych chi'n gweithio?
- iii. Beth yw eich prif rôl chi?
- iv. Os nad ydych chi'n gweithio fel rhan o'r broses o ddarparu Addysg Gychwynnol Athrawon nac yn ei chefnogi, ym mha rinwedd yr hoffech chi roi adborth?
- v. A ydych chi'n darparu adborth ar ran sefydliad neu grŵp?

Cwestiwn 2

A ydych chi wedi darllen y ddogfen drafft 'Ymgynghoriad ar y meini prawf ar gyfer achredu addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru'?

Cwestiwn 3

A ydych chi'n cytuno bod y diwygiadau i 'Adran A: Gweledigaeth ar gyfer addysg gychwynnol athrawon yng Nghymru' yn y ddogfen yn egluro'r Weledigaeth ar gyfer AGA yng Nghymru a'r ffordd o feddwl ddeallusol sy'n ofynnol i gynllunio a chyflwyno rhaglenni AGA yn well?

Os oes gennych chi unrhyw sylwadau sy'n gysylltiedig â'ch ymateb, defnyddiwch y gofod hwn i ymhelaethu

Cwestiwn 4

A ydych chi'n cytuno bod y diwygiadau i 'Adran B: strwythurau, prosesau, a mewnbynnau rhaglenni AGA' yn adlewyrchu'r diwygiadau addysgol yng Nghymru, yn gwneud y gofynion yn gliriach, ac yn datblygu'r gofynion ansawdd ar gyfer rhaglenni AGA yng Nghymru?

Os oes gennych chi unrhyw sylwadau sy'n gysylltiedig â'ch ymateb, defnyddiwch y gofod hwn i ymhelaethu

Cwestiwn 5

A ydych chi'n cytuno bod y diwygiadau i Adran C: Canlyniadau rhaglenni yn adlewyrchu'r diwygiadau addysgol yng Nghymru, yn gwneud y gofynion yn gliriach, ac yn datblygu'r gofynion ansawdd ar gyfer AGA yng Nghymru?

Os oes gennych chi unrhyw sylwadau sy'n gysylltiedig â'ch ymateb, defnyddiwch y gofod hwn i ymhelaethu

Cwestiwn 6

A ydych chi'n cytuno y dylai'r diwygiadau i'r adrannau canlynol:

- Rhestr termau
- Cyfeiriadau
- Atodiad 2: Gofynion mynediad ar gyfer athrawon dan hyfforddiant yng Nghymru
- Atodiad 3: Safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig – mwy o gyngor i bartneriaethau AGA wrth gynllunio rhaglenni

yn cefnogi'r newidiadau a wnaed i brif gorff y ddogfen?

Os oes gennych chi unrhyw sylwadau sy'n gysylltiedig â'ch ymateb, defnyddiwch y gofod hwn i ymhelaethu

Cwestiwn 7

A ydych chi'n cytuno bod cynnwys Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY yn amlinellu'n glir nodau Llywodraeth Cymru i bennu a oes unrhyw

newidiadau'n ofynnol yn fframwaith AGA Cymru er mwyn diwallu anghenion ein dysgwyr sydd â'r anghenion dysgu ychwanegol mwyaf cymhleth a chefnogi eu dyheadau?
Os oes gennych chi unrhyw sylwadau sy'n gysylltiedig â'ch ymateb, defnyddiwch y gofod hwn i ymhelaethu

Cwestiwn 8

Hoffem gael eich barn ar yr effaith y byddai'r Meini prawf diwygiedig yn ei chael ar y Gymraeg, yn enwedig ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg? Beth fyddai'r effeithiau, yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Cwestiwn 9

Eglurwch hefyd os gwelwch yn dda sut y credwch y gallai'r Meini Prawf arfaethedig gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu effeithiau cadarnhaol cynyddol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac o ran peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac atal unrhyw effeithiau andwyol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac o ran peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Defnyddiwch y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad i ymateb i'r cwestiynau uchod.